

**Tønder Kommune
Kommuneplan 2017-2029
Behandling af høringsvar**

Indholdsfortegnelse:

Behandling af indkommende høringssvar.....	5
Ændringer af Kommuneplan 2017-2029:	7
Proces:	12
Høring:	12
Erhvervsstyrelsens indsigelse - Kommuneplan 2017-2029	13
Høringssvar	13
Indkommende høringssvar.	25
Erhvervsstyrelsens indsigelse og bemærkninger	25
Høringssvar Bosætning og byudvikling – Kommuneplan 2017-2029	34
Forslag til ændring:	34
Indkomme høringssvar.....	35
Borgere.....	35
Firmaer/organisationer/og lignende	43
Myndigheder	60
Høringssvar Landskab, natur og vand – Kommuneplan 2017-2029	61
Forslag til ændring:	61
Indkomme høringssvar.....	62
Borgere.....	62
Firmaer/organisationer/ og lignende	62
Myndigheder	64
Høringssvar Kulturarv – Kommuneplan 2017-2029	68

Høringssvar Oplevelser og fritid – Kommuneplan 2017-2029	69
Forslag til ændring:	69
Indkomme høringssvar.....	70
Borgere.....	70
Firmaer/organisationer/ og lignende	72
Myndigheder	72
Høringssvar Livsfaser og læring – Kommuneplan 2017-2029	73
Forslag til ændring:	73
Indkomme høringssvar.....	74
Borgere.....	74
Firmaer/organisationer/ og lignende	77
Myndigheder	77
Høringssvar Erhverv – Kommuneplan 2017-2029	78
Forslag til ændring:	78
Indkomme høringssvar.....	79
Borgere.....	79
Firmaer/organisationer/ og lignende	79
Myndigheder	80
Høringssvar Infrastruktur og tekniske anlæg – Kommuneplan 2017-2029.....	81
Forslag til ændring:	81
Indkommende høringssvar	82
Borgere.....	82
Firmaer/organisationer/ og lignende	85
Myndigheder	88

Høringssvar Energi og klima - Kommuneplan 2017-2029.....	90
Ændringsforslag	90
Ændringsforslag - Indledende tekst:	91
Ændringsforslag - Varmeforsyning i Tønder Kommune:	92
Ændringsforslag - Solenergianlæg i Tønder Kommune:.....	93
Ændringsforslag - Vindmøller i Tønder Kommune:	96
Generel tilbagemelding på høringssvar	111
Indkomne høringssvar.....	115
Borgere	115
Firmaer, organisationer og lignende	194
Myndigheder	207
Høringssvar Kommuneplanrammer – Kommuneplan 2017-2029	208
Forslag til ændring:	208
Indkomne høringssvar.....	209
Borgere	209
Myndigheder	216
Retsvirkning:	218
Klagevejledning:	219

Behandling af indkommende hørings svar:

De modtagne bemærkninger, forslag eller indsigelser er behandlet i dette dokument, hvor forvaltningens vurdering af og anbefaling af bemærkninger, bliver forelagt Kommunalbestyrelsen i forbindelse med den endelige vedtagelse. Vedtagne ændringer af Kommuneplanen bliver efterfølgende indarbejdet i Kommuneplanen og derefter offentliggjort som den endelige Kommuneplan.

I høringsperioden er der indkommet 73 bemærkninger fra borgere, firmaer/organisationer/ og lignende samt myndigheder.

1. Tønder Varmeforsyning.
2. Henrik Engel.
3. Jens Jørgensen og Anne Mette Ballegård.
4. Banedanmark.
5. Miljø- og Fødevareministeriet, Miljøstyrelsen.
6. Styregruppen STTS.
7. Magda Petersen og Edvin Klarskov.
8. Joan Holm Schmidt og Niels Andersen Kling.
9. Haderslev Kommune.
10. Hermann Willecke.
11. Borgergruppen Sejersbæk Kog.
12. Mathilde Hvidt.
13. Kim Tygesen.
14. Dorthe Holdt og Kjeld Hauborg.
15. Nr. Løgum og Ellum Lokalråd (vedr. bymønster).
16. Nr. Løgum og Ellum Lokalråd (vedr. Vindmølleområder).
17. Matina Boysen.
18. Henriette og Frank Andersen.
19. Pernille Bejer.
20. Anders Jørgensen.
21. Tønder Fjernvarmeselskab.
22. Elin og Peter Petersen.
23. Viola Mærsk.
24. Jan Mærsk.
25. Harald Christensen (vedr. rammeområde 210.11.1).
26. Ulla Steen Johnsson og Oluf Anders Johnsson.
27. Harald Christensen (vedr. bymønster).
28. Harald Christensen (vedr. folkeskolen).
29. Conrad Hvidt.
30. Anette og Egon Mørk-Petersen samt Dorthe og Flemming Johanning.

31. Aina Helene Midtskogen.
32. Ib Mærsk.
33. Rejsby modstansgruppe mod kæmpe landvindmøller i Haved.
34. Tina og Allan Czepluch.
35. Hans Peder Kamstrup.
36. Kirsten Kamstrup.
37. Gitte Møller, Christian Møller og Anne Marie Hvidt.
38. Signe og Axel Philipp.
39. Finn Hedegaard.
40. Anton Hansen.
41. Sophie Hvidt.
42. Dirk Andresen.
43. Venstre i Løgumkloster.
44. Ventus 2014 I/S.
45. Lisbeth Kostmann og Eduard Borg.
46. Rømøforeningen.
47. Ingrid og Erik Scholz.
48. Mie Møller og Poul Petersen.
49. By og Land Vestslesvig.
50. Agerskov Sogns Lokalråd.
51. Kim L. Tygesen.
52. Ingvart Clausen.
53. Erhvervsstyrelsen.
54. Ove Beck.
55. Fællesgruppen mod Kæmpevindmøller i Tønder Kommune.
56. Luciano Lykkebo.
57. Eurowind Energy A/S.
58. Mette Lykkebo.
59. Bredebro Lokalråd.
60. Susanne Smits.
61. Anne Mette Ballegård og Jens Jørgensen.
62. Maria Kristesen.
63. Løgumkloster Sparekasses Jagtforening.
64. Koordinationsgruppen for de bekymrede naboer.
65. Louise Lassen.
66. Svend Ole Gammelgaard.
67. Jens Bejer Clausen.
68. Lene og Morten Nielsen.
69. Britta Hansen og Benny Rasmussen (vedr. vindmøller).
70. Britta Hansen og Benny Rasmussen (vedr. sundhed).
71. Danmarks Vindmølleforening.
72. SE Blue Renewables.
73. Andreas Jørgensen.

Ændringer af Kommuneplan 2017-2029:

Med vedtagelsen af kommuneplanen foretages der, udover tekniske og redaktionelle ændringer, følgende ændringer i de nedenstående temaerne i forhold til det offentliggjorte planforslag:

- Bosætning og Byudvikling
- Infrastruktur og tekniske anlæg
- Energi og Klima
- Kommuneplanrammer

Bosætning og Byudvikling:

Der er to ændringer i temaet der begge omhandler bymønstret.

Forslaget der har været i høring udlægger Emmerlev som landsby.

Ændring: Emmerlev afgrænses ikke som en landsby.

Ændringen indebærer således, at området ikke udlægges som en landsby i Kommuneplanen. Området udtages af Kommuneplanen, fordi Erhvervsstyrelsen som den øverste planmyndighed ikke ønsker der sker nyt udlæg så tæt på kysten. Emmerlev vil fortsat forblive i landzone, og der sker således ingen ændringer i forhold til Emmerlevs nuværende planstatus.

Forslaget der har været i høring, berør kun perifert at Kommunes næststørste by, består af Løgumkoster og Løgumgårde.

Ændring: Løgumgårde indarbejdes også i redegørelsen for Løgumkloster.

Ændringen indarbejder de historiske bygninger og miljøer i redegørelsen og sikre på linje med resten af Løgumkloster, at der fortsat er fokus på at styrke og bevare området kulturhistorie.

Infrastruktur og tekniske anlæg:

Der er to ændringer vedr. infrastruktur og anlæg, nemlig vedr. heliport samt Tønder-Tinglev banen.

Heliport

Forslaget der har været i høring angiver at der skal arbejdes for etablering af en helikopterlandingsplads på Rømø.

Ændringsforslag: Den politiske handling for en heliport på Rømø udgår.

Der er truffet en politisk beslutning om, at sagen henlægges, indtil der eventuelt foreligger en konkret henvendelse om etablering af en heliport. Ændringsforslaget skal ses i lyset af den beslutning.

Tønder-Tinglev banen

Det forslag der har været i høring, angiver at man vil støtte udviklingen af transportanlæg som eksempelvis jernbaner, men ikke angivet konkrete handlinger.

Ændringsforslag: Vi arbejder for en endelig afklaring af Tønder-Tinglev banens status.

Ændringen har således karakter af en tilføjelse. Et høringssvar fra Styregruppen STS peger på, at der er behov for at få en endelig afklaring på Tønder-Tinglev banens fremtidige status, for at skabe klarhed over hvilke indsatser kommunen kan fokusere på.

Energi og Klima

Der er tre ændringer vedr. energi og klima, nemlig:

- at de politiske målsætninger i vindmølleafsnittet udgår
- at der gives mulighed for at etablere solenergianlæg, og
- at der indarbejdes to nye retningslinjer i klimatilpasningsafsnittet

Vedr. vindmøller:

Det forslag der har været i høring, rummer følgende mål og handlinger for vindmøller:

- Forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem repowering,
- Vurdere behovet for at udlægge nye vindmølleområder i kommunen, og

- Skabe rammerne for fortsat at opstille husstands-, mini- og microvindmøller.

Vi vil følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til kommuneplanen i form af en egentlig temaplan for vindmøller

Ændringsforslag: Det foreslås at samtlige politiske mål om øget energiproduktion og repowering samt vurdering af behov for at udlægge nye områder og rammer for fortsat at kunne opstille husstands- mini- og microvindmøller helt *udgår*, og at mål om udarbejdelse af en temaplan for vindmøller ligeledes *udgår*.

Der vil således ikke være mål og handlinger for vindenergi i det forslag til kommuneplan der udarbejdes. Der vil fortsat være forslag til retningslinjer for vindmøller (mikro, mini, husstands- og møller op til 150 meter) som både gælder de vindmøller der allerede er opsat i Tønder Kommune, men også omfatter opstilling af nye mikro-, mini- og husstandsmøller, når de opsættes efter landzonelovgivningen.

Vedr. solenergi:

Det forslag der har været i høring angiver følgende mål og handlinger for etablering af solenergianlæg:

At planlægge for placering af områder til store arealkrævende solenergianlæg,

At afveje placeringen af solenergianlæg i forhold til andre arealinteresser, og

Udarbejdelse af en egentlig temaplan for solenergianlæg

Ændringsforslag: Forslaget om udarbejdelse af en egentlig temaplan *udgår*.

Målene om planlægning for placering og afvejning bibeholdes således ved konkrete sager om etablering af solenergianlæg, men der udarbejdes ingen temaplan.

Vedr. tilføjelser i klimatilpasningsafsnittet

Staten pålægger alle kommuner at tage stilling til klimatilpasningstiltag også på lokalplan-niveau. Det foreslås derfor, at der indarbejdes to nye retningslinjer i klimatilpasningsafsnittet.

Kommuneplanrammer

Der er to konkrete ændringsforslag vedr. kommuneplanrammerne, nemlig vedr. Bredebro og Toftlund:

Kommuneplanramme 110.42.2 ved Bredebro (ved OK-tanken)

I det forslag der har været i høring gik planområdet (markeret med rødt på kortet herunder) også ind over hovedvej 11.

Ændringsforslag: Kommuneplanramme 110.42.2 revideres og området øst for hovedvej 11 udtages af rammen (som det fremgår af kortet).

Baggrunden er en statslig indsigelse om, at det er ikke muligt at vedtage kommuneplanen, så længe planrammen går henover hovedvej 11.

Nedestående billede viser den nye ramme.

Kommuneplanramme 410.31.1 ved Toftlund (Kartoffelmelsfabrikken)

I det forslag der har været i høring var der udlagt et samlet erhvervsområde

Ændringsforslag: Kommuneplanramme 410.31.1 revideres og opdeles i to, et teknisk område (markeret med rødt) og et erhvervsområde (markeret med blå). Baggrunden er et ønske fra Vejdirektoratet og ændringen har ikke betydning for den bestående virksomheds fortsatte drift.

Nedestående billede viser den nye ramme.

Proces:

Kommuneplan 2017-2029 er en delvis revision og opdatering af den første samlede kommuneplan for Tønder Kommune, som blev vedtaget og offentliggjort i 2011. Den er udarbejdet på grundlag af Tønder Kommunes planstrategi 2013-2014 "Grænseløs virkelighed" og den gældende Kommuneplan 2009-2021.

De enkelte temaer i kommuneplanen er opdateret og fremskrevet på baggrund af den forventede udvikling fra 2017 til 2029 - en planperiode på 12 år. De kommuneplantillæg, der er udarbejdet siden kommuneplanrevisionen i 2011, er frem til vedtagelsen indarbejdet i planen.

Høring:

Forslag til Kommuneplan 2017-2029 har været i høring fra den 4. juli til og med den 1. oktober. I høringsperioden har der været 872 besøgende på kommuneplanens hjemmeside, de besøgende har i gennemsnit brugt 7 minutter og samlet besøgt over 10.000 sider. De tre mest besøgte sider var bosætning og byudvikling, vindmøller og hovedstrukturen, som henholdsvis nummer 1, 2 og 3. For at introducere Kommuneplanen, blev der udarbejdet en lille film om kommuneplanen til Kommunes facebook side, filmen er blevet set over 7.000 gange.

Der har været afholdt syv kaffemøder rundt i kommunens hovedbyer samt to interessentmøder med henholdsvis landbruget og erhvervslivet, samlet har de 9 møder haft omkring 300 besøgende. Desuden har der været afholdt et teknikermøde med Erhvervsstyrelsen.

Erhvervsstyrelsens indsigelse - Kommuneplan 2017-2029

Planloven giver Staten ved Erhvervsstyrelsen mulighed for at komme med indsigelser der har opsættende virkning, hvilket betyder at kommer Erhvervsstyrelsen en indsigelse, kan kommuneplanen ikke vedtages før indsigelsen trækkes tilbage eller forhandles væk. Kommunalbestyrelsen har den 20.12.2018 vedtaget at imødekomme indsigelsen.

[Forslag til Kommuneplan 2017-2029](#)

I høringsperioden er der indkommet alt 73 høringsvar hvor af en er en statslig indsigelse og bemærkninger fra Erhvervsstyrelsen. Indsigelsen og Erhvervsstyrelsens bemærkninger behandles i nedestående afsnit.

Ændring:

De vedtaget tekster er markeret med kursiv og tekster der udgår, er gennemstreget.

Ad indsigelse for Kommuneplanramme 110.42.2
Kommuneplanramme 110.42.2 – Hovedvejen Bredebro
Endelig vedtagelse

Erhvervsstyrelsens indsigelse:

Erhvervsstyrelsen har pligt til at fremsætte indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, hvis et forslag til kommuneplan ikke er i overensstemmelse med de overordnede interesser.

På vegne af Vejdirektoratet, som ansvarlig ressortmyndighed, gør Erhvervsstyrelsen hermed indsigelse efter planlovens § 29, stk. 12, mod forslag til Kommuneplan 2017 på grund af

- Udlæg af areal til pladskrævende varegrupper og erhverv både øst og vest for statsvejen Rute 11.
- Byudvikling øst for Rute 11 vurderes af Vejdirektoratet at medføre nedsat fremkommelighed og trafiksikkerhed.

Vejdirektoratets fulde høringssvar er vedlagt.

Indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, har den virkning, at planforslaget først kan vedtages endeligt, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer, jf. planlovens § 28, stk. 1, og Erhvervsstyrelsen skriftligt har frafaldet indsigelsen.

Begrundelse for indsigelsen

Indsigelsen er begrundet i følgende forhold:

Tønder Kommune udlægger et areal på 1,5 ha ved den nye OK-tank, Bredebro til pladskrævende varegrupper og lettere erhverv. Rammeområdet ligger både øst og vest for statsvejen Rute 11 og vil være det eneste erhvervsområde, som ved Bredebro ligger øst for statsvejen. Rute 11 fungerer som omfartsvej udenom Bredebro. Vejdirektoratet vurderer, at byvækst og byudvikling øst for Rute 11 vil medføre, at der igen vil ske sammenblanding mellem lokal og gennemgående trafik på det på gældende sted, og at denne sammenblanding vil give en nedsættelse af både fremkommelighed og trafiksikkerhed, bl.a. fordi krydset Hovedvejen/Langagervej ikke er signalreguleret eller på anden måde særligt indrettet til cyklister eller gående.

I Oversigten over nationale interesser i kommuneplanlægning er det i afsnit 4.2.1 nævnt, at byudvikling skal ske, således at det understøtter de statslige investeringer i transportinfrastruktur samt, at planlægningen ikke medfører væsentlige merudgifter for staten. Rute 11 er en del af det overordnede statsvejnet, og det er Vejdirektoratets opgave som vejmyndighed at beskytte den investering, der er foretaget i vejnettet, således at der sikres den bedste trafiksikkerhed og den størst mulige fremkommelighed for den regionale trafik. Etableringen af erhverv på østsiden af omfartsvejen vil modvirke dette, da det vil åbne op for yderligere udbyg-

ninger af erhvervsområdet øst af omfartsvejen, hvilket igen vil medvirke til forøgede problemer i krydset Hovedvejen/Langagervej og dermed skabe behov for yderligere statslige investeringer i vejnettet. Vejdirektoratet er dog indstillet på at godkende, at hele rammeområde 110.41.2 medtages i kommuneplanen, såfremt Tønder Kommune kan redegøre for en trafikal helhedsløsning, med en niveaufri skæring af omfartsvejen, der sikrer, at lokal trafik til det påtænkte erhvervsområde øst for omfartsvejen ikke influerer på trafikafviklingen på Rute 11. Det forudsættes at vejløsningen er uden udgift for staten.

Erhvervsstyrelsen vil gerne i dialog med kommunen med henblik på yderligere at uddybe baggrunden for indsigelsen samt drøfte eventuelle løsningsalternativer, der kan danne baggrund for enighed mellem parterne. For øvrige forhold finder Erhvervsstyrelsen ikke anledning til at gøre indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, mod kommuneplanforslaget under forudsætning af, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med den endelige vedtagelse indarbejder de ændringer og suppleringer i kommuneplanen, som fremgår af Erhvervsstyrelsens vedlagte aftalenotat af 1. oktober 2018 om aftalte ændringer og suppleringer.

Teknik og Miljø bemærker:

Staten kan i henhold til planloven gøre indsigelser imod en Kommuneplan. Vejdirektoratet redegøre for at udlægget medføre en øget risiko for bløde trafikkanter og nedsætter fremkommeligheden på hovedvejen, men afviser ikke at Kommunen selv kan sikre adgangen f.eks. ved at anlægge en tunnel. Argumenter der igennem en længere undersøgelse kan verificeres eller tilbagevises og ultimativt medføre anlægsudgifter. Kommuneplanen er et rammeværktøj og forholder sig ikke til økonomien. Forvaltningen anbefaler at der søges alternative løsninger og arealudlægget øst for hovedvejen udtages.

Ad kystnærhedszonen

[Bymønster i Tønder Kommune](#)

Endelig vedtagelse

Erhvervsstyrelsens bemærkning:

Tønder Kommune udlægger en ny ramme nr. 234.21.1 i byen Emmerlev til blandet bolig og erhverv. Som det fremgår af Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægningen er det en national interesse, at kystnærhedszonen (uden for udviklingsområder) friholdes for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængig af kystnærhed. Planlægning for nye områder inden for kystnærhedszonen kræver derfor en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse, der godtgør behovet for kystnær beliggenhed, herunder i fornødent omfang belyser mulighederne for placering uden for kystnærhedszonen.

Teknik og Miljø bemærker:

Erhvervsstyrelsen har tilkendegivet at såfremt der kommer et konkret projekt, kan sagen genoptages. Der er således forsat mulighed for at planlægge for udvikling i Emmerlev.

Ad Klimatilpasning

[Klimatilpasning i Tønder kommune](#)

Endelig vedtagelse

Retningslinjer

Klimasikring i planlægningen

Retningslinje 8.7.7

Klimatilpasning ske ud fra en helhedsorienteret tilgang og medvirke til at fremme en attraktiv by, som kan skabe bedre livskvalitet for borgerne. Klima-tilpasning indarbejdes i planlægningen i byzonen på de kortlagte områdebyer og Egnscenteret Tønder. Med øget fokus på 5 fokusområder, der er udpeget på baggrund af risikokortlægningen.

- Tønder Skibbroen
- Tønder Nord
- Skærbæk Fritidscenter
- Løgumkloster
- Agerskov ved friskolen

Retningslinje 8.7.8

Nye lokalplaner skal screenes for risiko områder og om nødvendigt indeholde bestemmelser om klimatilpasning. Regnvand skal så vidt muligt anvendes som en ressource. Ligeledes skal de indeholde bestemmelser om, at der ikke tillades mere regnvand til det offentlige afløbssystem end tilladt ifølge spildevandsplanen.

Redegørelse

Kortlægning for byer:

.....

Oversvømmelseskortet viser oversvømmelsernes udbredelse på terræn som følge af overbelastning af kloak-

systemet eller steder, hvor vandet ikke kan komme væk. Vanddybder på under 15 cm i oversvømmelseskortet er ikke vist. Da disse sandsynligvis ikke vil give anledning til skade. Risikokortet viser, om der er lav, under middel, middel eller over middel risiko for skader som følge af oversvømmelser.

Kortlægningen viser der er få områder som er udsatte. Der udpeges 5 områder i Kommuneplanen, hvor der på baggrund af erfaringer og risikokortlægningen er fokus på oversvømmelser.

- Tønder Skibbroen:
- Tønder Nord
- Skærbæk Fritidscenter
- Løgumkloster (vejkrydset ved Brugsen)
- Agerskov ved friskolen

Erhvervsstyrelsens bemærkning:

Den 1. februar 2018 trådte en ændring af planloven i kraft vedrørende klimatilpasning. Det betyder, at kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for udpegning af områder, der kan blive udsat for oversvømmelse eller erosion, og for etablering af afværgeforanstaltninger til sikring mod oversvømmelse eller erosion ved planlægning af byudvikling, særlige tekniske anlæg, ændret arealanvendelse m.v. i de udpegede områder. Derudover skal kommuneplanens rammer for indholdet af lokalplaner fastsættes med hensyn til afværgeforanstaltninger, og kommuneplanen skal ledsages af en redegørelse for planens forudsætninger, om grundlaget for udpegning af områder, etablering af afværgeforanstaltninger og kommuneplanens sammenhæng med kommuneplanlægningen i andre kommuner, for så vidt angår afværgeforanstaltninger. Erhvervsstyrelsen kan ikke se, at der er en henvisning fra retningslinjerne i klimatilpasningsafsnittet (s. 269) til kort med udpegede områder, der er i risiko for at blive udsat for oversvømmelse og erosion.

Teknik og Miljø bemærker:

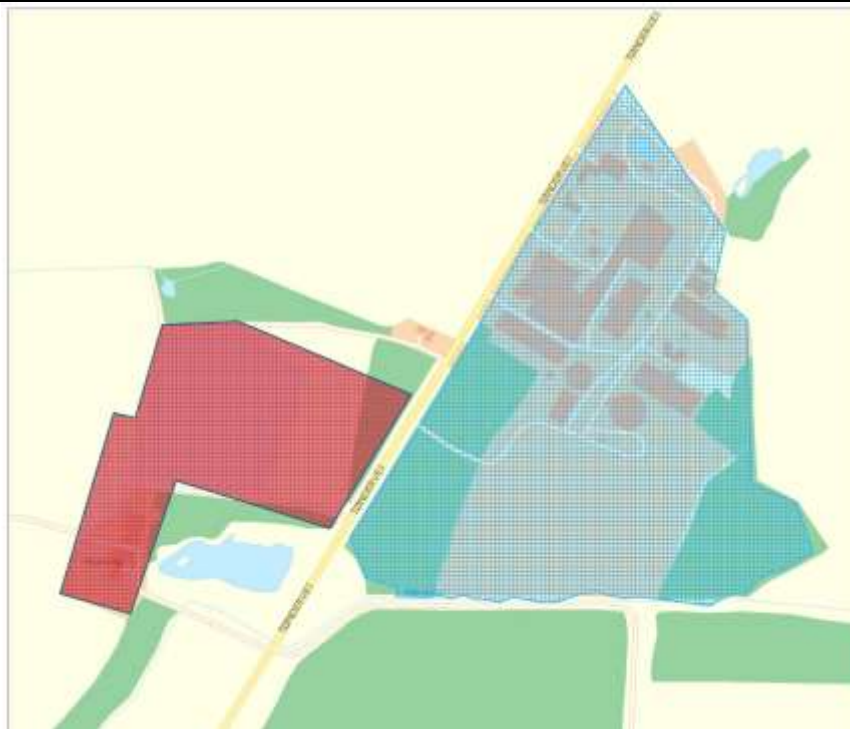
Klimatilpasning handler om at beskytte kommunens borgere og omgivelser mest muligt overfor fremtidige klimaændringer og historisk har det altid været naturligt at tage hensyn til klimaforhold i kommunen. Med de tilføjede retningslinjer sikres den historiske tradition også på lokalplanniveau og sikres at nye anlæg, der be-

skytter for klimaændringer, kan udformes så de samtidig får en rekreativ værdi til glæde for borgere, virksomheder og turister.

Ad vejinteresser

[Kommuneplanramme 410.31.1- Hovedvejen](#)

Endelig vedtagelse

Erhvervsstyrelsens bemærkning:

Kommuneplanrammen for kartoffelmelsfabrikken udvides til også at dække arealer vest Rute 25 (Tøndervej). I det nye rammeudlæg gives mulighed for etablering af mindre butikker med salg af egne produkter. Det er Vejdirektoratets vurdering, at etableringen af produktion og detailhandel på begge sider af Rute 25 vil medfø-

<p>re, at der vil ske sammenblanding mellem lokal og gennem-gående trafik på det på gældende sted, at denne sammenblanding vil give en nedsættelse af både fremkommelighed og trafiksikkerhed. Vejdirektoratet er ikke umiddelbart indstillet på at ændre adgangsfortegnelsen jf. vejlovens § 54 til den pågældende strækning. Vejdirektoratet er heller ikke indstillet på, at et nyt erhvervsområde på vestsiden af Rute 25 kan have direkte adgang til statsvejnettet.</p>
<p>Teknik og Miljø bemærker:</p>
<p>Ved at rammeområde 410.31.1 tilpasses således, at der ikke sker en rammeudvidelse af 410.31.1, men i stedet udlægges området vest for hovedvejen til teknisk formål. Sikres der forsat arealer til virksomhedens drift. Rød – Markerer nyt område til teknisk formål, blå – markerer område til erhvervsformål.</p>
<p style="text-align: center;">Ad Kulturinteresser</p>
<p style="text-align: center;">Jernbaner, havne og flyvepladser i Tønder Kommune</p>
<p style="text-align: center;">Endelig vedtagelse</p>
<p style="text-align: center;">Mål:</p>
<p>Kommunen vil støtte udviklingen af transportanlæg som jernbaner, havne og flyvepladser, så de lever op til borgernes og erhvervslivets behov for tilgængelighed og vækstmuligheder.</p>
<p>Handlinger</p>
<p>Vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • arbejder for etablering af helikopterlandingsplads på Rømø.
<p style="text-align: center;">Retningslinjer:</p>
<p style="text-align: center;">Ingen ændring</p>
<p style="text-align: center;">Redegørelse:</p>
<p>Havne</p> <p>.....</p> <p>Kommunen ønsker med sin planlægning at understøtte havnens position som erhvervshavn til gods, fiskeri og som offshore-service havn.</p> <p><i>Ved en konkret planlægning for en Heliport på Rømø indledes der udover en dialog med relevante styrelser</i></p>

og ministerier også en dialog med UNESCO World Heritage Center og Det Trilaterale Samarbejde orienteres om planerne. Dialogen med UNESCO sker ved at inddrage Slots- og Kulturstyrelsen.

Såfremt der udlægges en kommuneplanramme for en heliport på Rømø, indarbejdes der i noterne for rammen – at der i forbindelse med udarbejdelse af en VVM redegørelse for en Heliport på Rømø, redegøres med særlig fokus på Vadehavet status som UNESCO verdensarv og afledte påvirkninger for Vadehavet.

Større udvidelser af eksisterende havne forudsætter, at der bliver udarbejdet et plangrundlag og en miljømæssig vurdering, der godtgør, at beskyttelsesinteresserne ikke bliver forringet.

.....

Erhvervsstyrelsens bemærkning:

Tønder Kommune ønsker at placere en heliport på Rømø Havn. Rømø Havn ligger i Vadehavet, som er udpeget som verdensarv. Verdensarv er en national interesse. Støjpåvirkningen fra flyvningerne med helikopter vurderes at forringe det oprindelige grundlag for udpegningen.

Slots- og Kulturstyrelsen anmoder Tønder Kommune om, at der foretages en udvidet VVM redegørelse i forbindelse med forestående lokalplanlægning, hvori der indarbejdes et særligt afsnit, som vurderer den påvirkning heliporten vil have på Vadehavet.

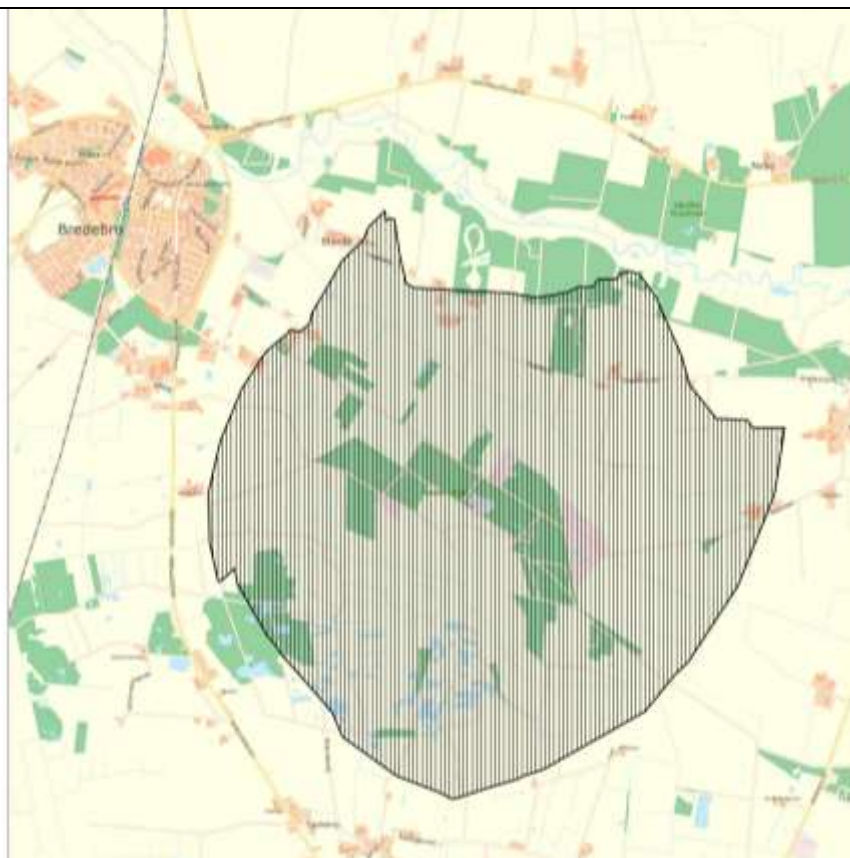
Såfremt Tønder Kommune ønsker at gennemføre etablering af heliport, vurderer Slots- og Kulturstyrelsen, at beslutningen bør forelægges UNESCO World Heritage Center, der vil vurdere, hvorvidt området kan opretholde sin status som udpeget verdensarv.

Teknik og Miljø bemærker:

Økonomiudvalget besluttede den 25. oktober at henlægge planlægningen for en Heliport på Rømø.

Ad Støj

Endelig vedtagelse

Erhvervsstyrelsens bemærkning:

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse finder ikke, at kommuneplanforslaget indeholder de korrekte støjkonsekvenszoner omkring

- Rømø Skydeområde
- Ålbæk Skyde- og Øvelsesterræn
- Bredebro Skydebane

Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse ønsker, at kommunen retter kommuneplanforslaget således, at støj-

konsekvenszonerne for de tre nævnte områder justeres, så det sikres, at der ikke etableres støjfølsom anvendelse inden for støjkonsekvenszonerne.

Teknik og Miljø bemærker:

Omkring Ålbæk Skyde- og Øvelsesterræn og Rømø Skydeområde er der udlagt støjkonsekvenszoner og de fremsendte zoner medfører ingen nævneværdige ændringer. Omkring Bredebro Skydebane er der udlagt en konsekvenszone der erstattes af den tilsendte støjkonsekvenszone. Den reviderede konsekvenszone er reduceret i forhold til den eksisterende og er således en lempelse af de planmæssige restriktioner en støjkonsekvenszone medfører.

Indkommende høringsvar.

Erhvervsstyrelsens indsigelse og bemærkninger

<p>53 Indsendt af: Erhvervsstyrelsen</p> <p>Vedhæftet 13 filer</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Indsigelse mod forslag til kommuneplan 2017</p> <p>Tønder Kommune har sendt forslag til kommuneplan 2017 i offentlig høring i perioden 4. juli til 1. oktober 2018.</p> <p>Erhvervsstyrelsen har udarbejdet et notat af 3. september 2018 med de statslige myndigheders foreløbige bemærkninger til planforslaget. Notatet blev drøftet på et møde mellem Tønder Kommune og Erhvervsstyrelsen, samt Vejdirektoratet og Slots- og Kulturstyrelsen den 28. august 2018 hos Erhvervsstyrelsen.</p> <p>På baggrund af drøftelserne har Tønder Kommune den 10. september sendt forslag til ændringer og suppleringer af planforslaget.</p> <p>Hovedparten af statens bemærkninger til Tønder Kommunes forslag til kommuneplan er blevet afklaret gennem dialog i høringsperioden i form af aftalte justeringer til planforslaget, jf. vedlagte aftalenotat. Det er imidlertid ikke været muligt før høringsperiodens udløb at finde en løsning på Vejdirektoratets bemærkninger</p>
--	--

ang. kommuneplanramme 110.41.2.

Indsigelse

Erhvervsstyrelsen har pligt til at fremsætte indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, hvis et forslag til kommuneplan ikke er i overensstemmelse med de overordnede interesser.

På vegne af Vejdirektoratet, som ansvarlig ressortmyndighed, gør Erhvervsstyrelsen hermed indsigelse efter planlovens § 29, stk. 12, mod forslag til Kommuneplan 2017 på grund af

- Udlæg af areal til pladskrævende varegrupper og erhverv både øst og vest for statsvejen Rute 11. Byudvikling øst for Rute 11 vurderes af Vejdirektoratet at medføre nedsat fremkommelighed og trafiksikkerhed.

Vejdirektoratets fulde hørings svar er vedlagt.

Indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, har den virkning, at planforslaget først kan vedtages endeligt, når der er opnået enighed mellem parterne om de nødvendige ændringer, jf. planlovens § 28, stk. 1, og Erhvervsstyrelsen skriftligt har frafaldet indsigelsen.

Begrundelse for indsigelsen

Indsigelsen er begrundet i følgende forhold:

Tønder Kommune udlægger et areal på 1,5 ha ved den nye OK-tank, Bredebro til pladskrævende varegrupper og lettere erhverv. Rammeområdet ligger både øst og vest for statsvejen Rute 11 og vil være det eneste erhvervsområde, som ved Bredebro ligger øst for statsvejen. Rute 11 fungerer som omfartsvej udenom Bredebro. Vejdirektoratet vurderer, at byvækst og byudvikling øst for Rute 11 vil medføre, at der igen vil ske sammenblanding mellem lokal og gennemgående trafik på det på gældende sted, og at denne sammenblanding vil give en nedsættelse af både fremkommelighed og trafiksikkerhed, bl.a. fordi krydset Hovedve-

jen/Langagervej ikke er signalreguleret eller på anden måde særligt indrettet til cyklister eller gående.

I Oversigten over nationale interesser i kommuneplanlægning er det i afsnit 4.2.1 nævnt, at byudvikling skal ske, således at det understøtter de statslige investeringer i transportinfrastruktur samt, at planlægningen ikke medfører væsentlige merudgifter for staten. Rute 11 er en del af det overordnede statsvejnet, og det er Vejdirektoratets opgave som vejmyndighed at beskytte den investering, der er foretaget i vejnettet, således at der sikres den bedste trafiksikkerhed og den størst mulige fremkommelighed for den regionale trafik. Etableringen af erhverv på østsiden af omfartsvejen vil modvirke dette, da det vil åbne op for yderligere udbygninger af erhvervsområdet øst af omfartsvejen, hvilket igen vil medvirke til forøgede problemer i krydset Hovedvejen/Langagervej og dermed skabe behov for yderligere statslige investeringer i vejnettet. Vejdirektoratet er dog indstillet på at godkende, at hele rammeområde 110.41.2 medtages i kommuneplanen, såfremt Tønder Kommune kan redegøre for en trafikal helhedsløsning, med en niveaufri skæring af omfartsvejen, der sikrer, at lokal trafik til det påtænkte erhvervsområde øst for omfartsvejen ikke influerer på trafikafviklingen på Rute 11. Det forudsættes at vejløsningen er uden udgift for staten.

Erhvervsstyrelsen vil gerne i dialog med kommunen med henblik på yderligere at uddybe baggrunden for indsigelsen samt drøfte eventuelle løsningsalternativer, der kan danne baggrund for enighed mellem parterne.

For øvrige forhold finder Erhvervsstyrelsen ikke anledning til at gøre indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, mod kommuneplanforslaget under forudsætning af, at kommunalbestyrelsen i forbindelse med den endelige vedtagelse indarbejder de ændringer og suppleringer i kommuneplanen, som fremgår af Erhvervsstyrelsens vedlagte aftalenotat af 1. oktober 2018 om aftalte ændringer og suppleringer.

./.

Bemærkninger

Ved eventuelle væsentlige ændringer i forslaget ud over det, der fremgår af ovennævnte notat om aftalte ændringer og suppleringer skal Erhvervsstyrelsen have lejlighed til at udtale sig før endelig vedtagelse, jf. planlovens § 27, stk. 2.

Det er op til kommunen at vurdere, om ændringerne medfører krav om fornyet høring jf. planlovens § 27, stk. 2. Der henvises i øvrigt til de bemærkninger, der fremgår af vedlagte notat af 1. oktober 2018 med statens bemærkninger, referat, kommunens tilbagemelding og opfølgning.

1 Erhvervsministeren har pligt til på statens vegne at fremsætte indsigelse efter planlovens § 29, stk. 1, hvis et forslag til kommuneplan eller ændringer af en kommuneplan ikke er i overensstemmelse med de nationale interesser vedrørende vækst og erhvervsudvikling, natur- og miljøbeskyttelse, kulturarvs- og landskabsbevarelse, hensyn til nationale og regionale anlæg eller regler og beslutninger efter § 3. Beføjelsen er henlagt til Erhvervsstyrelsen, jf. § 2, stk. 1, nr. 6, i bekendtgørelse nr. 187 af 06/03/2018. 2 Indsigelsen har hjemmel i planlovens § 29, stk. 1, jf. lovbekendtgørelse nr. 287 af 16/04/2018 af lov om planlægning. Planforslaget er alene vurderet i forhold til de nationale interesser.

Notat om aftalte ændringer og suppleringer i Tønder Kommunes forslag til Kommuneplan 2017

Tønder Kommune har den 4. juli 2018 sendt forslag til Kommuneplan 2017 i of-

fentlig høring. Indsigelsesfristen er den 1. oktober 2018.

Erhvervsstyrelsen, Vejdirektoratet og Slots- og Kulturstyrelsen holdt den 28. august 2018 møde med Tønder Kommune på teknikerniveau. Som oplæg til mødet havde Erhvervsstyrelsen udarbejdet et notat af 3. september 2018 med de statslige myndigheders foreløbige bemærkninger til forslaget.

På baggrund af drøftelserne på mødet har Tønder Kommune den 10. september fremsendt forslag til nødvendige ændringer og suppleringer til planforslaget.

Det følgende er de aftalte ændringer og suppleringer indgået mellem Erhvervsstyrelsen og Tønder Kommune.

Kystnærhedszonen

Rammer

Ramme 234.21.1 Emmerlev tages ud af kommuneplanen.

Klimatilpasning

Nedenstående retningslinjer indskrives i Hovedstrukturen, Klimatilpasning i Tønder Kommune under mål/retningslinje som to nye retningslinjer.

Redegørelse

Tønder Kommune har i mail d. 28. september 2018 sendt en redegørende tekst i stikordsform. Denne indarbejdes renskrevet i kommuneplanen.

Retningslinjer

Retningslinje 8.7.xx

Klimatilpasning ske ud fra en helhedsorienteret tilgang og medvirke til at fremme en attraktiv by, som kan skabe bedre livskvalitet for borgerne. Klima-tilpasning indarbejdes i planlægningen i byzonen på de kortlagte områdebyer og Egnscen- ret Tønder. Med øget fokus på 5 fokusområder, der er udpeget under risikokort- lægningen.

- Tønder Skibbroen (Omdannelse af et centerområde bla. Med fokus på klimasik- ring)
- Tønder Nord (Erhvervsområde hvoraf dele er område med øget risiko)
- Skærbæk Fritidscenter (Område med øget risiko, der er igangsat en proces for afhjælpning)
- Løgumkloster Krydset ved brugsen (Område med øget risiko)
- Agerskov ved friskolen (Område med øget risiko)

Retningslinje 8.7.x

Nye lokalplaner skal screenes for risiko områder og om nødvendigt indeholde be- stemmelser om klimatilpasning. Regnvand skal så vidt muligt anvendes som en ressource. Ligeledes skal de indeholde bestemmelser om, at der ikke tillades me- re regnvand til det offentlige afløbssystem end tilladt ifølge spildevandsplanen.

	<p>Vejinteresser</p> <p>Rammer</p> <p>Rammeområde 410.31.1 tilpasses således, at der ikke sker en rammeudvidelse af 410.31.1, men i stedet udlægges området vest for hovedvejen til teknisk formål. Af Figur 1 ses specifikation; Rød – Markerer nyt område til teknisk formål,, blå – markerer område til erhvervsformål (svarende til eksisterende ramme i kommuneplan 2009-2021) 410.31.1, skraveret – markerer forslag til kommuneplan 2017-2029 ramme 410.31.1.</p> <p>Kulturinteresser</p> <p>Redegørelse</p> <p>Kommunen vil støtte udviklingen af transportanlæg som jernbaner, havne og flyvepladser, så de lever op til borgernes og erhvervslivets behov for tilgængelighed og vækstmuligheder.</p> <p>Tønder Kommune har et mål om at etablere en helikopterlandingsplads på Rømø. Målsætningen formuleres således og tilføjes i kommuneplanen:</p> <p>- Arbejde for etablering af helikopterlandingsplads på Rømø. Der sker i dialog med relevante styrelser og ministerier.</p> <p>I forbindelse med planlægningen for en Heliport på Rømø indledes der udover en dialog med relevante styrelser og ministerier også en dialog med UNESCO World Heritage Center og Det Trilaterale Samarbejde orienteres om planerne. Dialogen</p>
--	--

	<p>med UNESCO sker ved at inddrage Slots- og Kulturstyrelsen.</p> <p>Når der udlægges en kommuneplanramme for en heliport på Rømø, indarbejdes der i noterne for rammen – at der i forbindelse med udarbejdelse af en VVM.</p> <p>Støj ved Forsvarsministeriets Skyde- og øvelsesterræner og Skydebaner</p> <p>Tønder kommune indarbejder de støjkonsekvenszoner omkring Rømø Skydeområde, Ålbæk Skyde- og Øvelsesterræn og Bredebro Skydebane, som Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse har sendt d. 3. september jf. vedlagte bilag.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Tønder Kommune har haft en god og konstruktiv dialog med Erhvervsstyrelsen omkring forslaget til Kommuneplan 2017-29. I august 2018 blev der afholdt et teknikermøde og forslaget blev drøftet med eksperter fra Erhvervsstyrelsen. Såfremt der ændres væsentligt i de aftalte ændringer, skal Erhvervsstyrelsen have lejlighed til at udtale sig før den endelige vedtagelse.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>At indsigelsen imødekommen og bemærkningen giver anledning til følgende justering af Kommuneplanen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kommuneplanramme 110.42.2 justeres så arealet øst for hovedvejen udgår. • Emmerlev afgrænses ikke som en landsby. • De aftalte retningslinjer for klimatilpasning og redegørelse indarbejdes i Kommuneplanen. • Kommuneplanramme 110.42.2 justeres så arealet vest for hovedvejen overgår til tekniske formål. • Den politiske handling for en heliport på Rømø havn udgår.

	• De reviderede støjkonsekvenszoner indarbejdes i kommuneplanen.

Høringssvar Bosætning og byudvikling – Kommuneplan 2017-2029

Hovedstrukturens hovedemne "**Bosætning og byudvikling**" omfatter emnerne Bymønstre og By og land, samt arealudlæg.

[Forslag til Kommuneplan 2017-2029](#)

I høringsperioden er der indkommet 73 høringssvar hvor af de 11 behandles i nedenstående afsnit. Nærværende afsnit indeholder konkrete tekstmæssige ændringsforslag til kommuneplanen, forvaltningens generelle bemærkninger til de indkomne høringssvar, forvaltningens evt. konkrete bemærkninger til et høringssvar og slutteligt forvaltningens egentlige indstilling.

De indkomne høringssvar er grupperet på følgende vis:

1. Indkomne høringssvar fra borgere
2. Indkomne høringssvar fra firmaer, organisationer og lignende
3. Indkomne høringssvar fra andre myndigheder

Forslag til ændring:

Der foreslås en ændring af Kommuneplan 2017-2029. Ændringen medfører en tilføjelse til redegørelsen for Bosætning og byudvikling.

Ad bemærkning fra Nr. Løgum og Ellum Lokalråd
Bymønstre i Tønder Kommune
Redegørelse
<i>Løgumkloster - Kirke- og klosterbyen</i>
Løgumkloster er egnens kirke- og klosterby og er mod nordvest vokset sammen med byen Løgumgårde. Til-

sammen udgøre de befolkningsmæssigt den største af områdebyerne.

Både i Danmark og internationalt er Løgumkloster, sammen med Tønder og Rømø, en betydelig magnet for turismen i Tønder Kommune. Byen har et stort aktivitetsniveau og rummer en værdifuld kulturarv.

Byen har en smuk og velbevaret bykerne omkring den gamle markedsplads midt i centrum. Byen er bygget op omkring og præget af den store middelalderbebyggelse med Løgumkloster og Klosterkirken. Den er kendt for sin unikke kirke og kirkekultur med Refugiet, præsteseminaret og flere kirkelige efteruddannelser. Der er mange fine eksempler på ny arkitektur og smukke renoveringer af eksisterende bygninger. Byen har et bredt udbud af handels- og servicemuligheder og et rigt kultur- og fritidsliv. Allerede i 1970-erne fik byen en byudviklings- og bevaringsplan som man har bygget videre på. Byen fremstår derfor i dag som en velbevaret by, hvor der er taget hensyn til kulturarven.

Bydelen Løgumgårde ligger smukt i landskabet mellem Vongshøj og Lobæk. Langs landevejen til Løgumkloster, specielt syd for Nørre Løgum Kirke, er der opført fine eksempler på murmesterhuse og bygninger i "bedre byggeskik". Mod nord og som afrunding af byen, ligger institutionen Løgumgård, et kommunalt bo- og beskæftigelsessted for fysisk og psykisk udviklingshæmmede.

Indkomne høringsvar

Borgere

27 Indsendt af: Harald Christensen	Indsigelse / bemærkning TØNDER by står ved en korsvej i forhold til byens udvikling ; Tønder skal være motoren i kommunen : Den igangværende revision af byplanen for Tønder by, er særdeles vigtig, hvilket må være gået op for byens befolkning, brugere og politikere.
---------------------------------------	---

De projekter vi står overfor de næste 10 år, skal gennemføres ud fra den sammenhængskraft, som ligger i de aktiviteter og reaktioner med fokus på byudvikling og vækst, skaber. Revisionen er af stor vigtighed for overlevelse. Byen skal ikke vokse i størrelse, nej udviklingen skal ske med omdannelse af byen i centrale områder, hvilket er en meget vanskelig og følsom størrelse. Set i forhold til den affolkning vi har i kommunen, skal fokuseringen af udviklingen ske ved, at få byen « svejset » sammen til en HELHED . Vi skal finde ind til de værdier vi har, og bruge dem som omdrejningspunkter for udviklingen

Der skal en fortætning af byen til, hvilket skal styres fra et planmæssigt fælles udgangspunkt, som byens aktører skal have medejerskab af. Nyt og gammelt skal sammenkædes « lag på lag » for at videreudvikle de enestående kvaliteter vi har i Tønder, som folk kommer langvejsfra for at se.

Vi har i Tønder mulighed for mange fine genanvendelsesprojekter hvor bygninger, og åbne områder kan omdisponeres til nyt liv for byen. Få byer har den struktur vi har, det skal vi udnytte, hvilket vil give liv på og få byen til at blomstre igen... bare en drøm – nej vi har et uudnyttet potentiale, der skal udfyldes.

Ku nævne følgende forhold vi ku optimere på :

MUSEERNE i Tønder Kommune/ HELE KOMMUNENS udstillingssteder/ samles undet eet og drives udenom MUSEUM SØNDERJYLLAND – tror godt vi kan selv FRIVILLIGHEDEN skal på alle mulige måder støttes / VENNFORENINGER mm BOSÆTNING skal ku tiltrække nye familier til vor egn – ny trend skal følges op / ikke udkant men FORKANT
TURISME frem for noget hvilket også vil understøtte handel / gøres sammen ikke « kun » RØMØ – der er meget andet
Kombineret med TØNDER MARSKINITIATIVET selvfølgelig – hvor TØNDER BY

	<p>aktivt skal inddrages FINDE FLAGSKIBE – som FESTIVALEN / TMT håndbold / 1. Verdenskrig v. ZEPPELINMUSEET/ BYGNINGSKULTUR / VERDENSARV – der er nok at tage af Bedre det sociale engagement Opretholde stor faglighed på vore lokale skoler, og understøtte den lokale aktivitet også i små- byerne</p> <p>Indsatsen skal gennemføre NU .... om lidt er det for sent. Jeg tør ikke tænke tanken, at vi ikke aktivt kommer igang.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen. Vores egnscenter og områdebyer har meget forskellige profiler og potentialer, de supplerer og understøtter hinanden og giver derfor befolkningen et rigt og varieret tilbud af boliger, fritids-, natur- og kulturudbud. Kommuneplanen fastsætter at Tønder er egnscenteret i kommunen. Byen skal sikres en udvikling, der kan understøtte livet og udviklingen i hele kommunen gennem alsidige tilbud inden for kultur, fritid, detailhandel og erhverv. Der er som hovedregel udlagt to områder til byvækst, i Tønders tilfælde er det området ved Altona, langs Møgeltønder omfartsvej, der er udlagt til parcelhuse og gennem principperne indefra og ud, så der er mulighed for at fastholde den helstøbte by, selv hvis befolkningsvæksten forsat falder.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>Bemærkningen er taget til efterretning.</p>

39 Indsendt af: Finn Hedegaard	Indsigelse / bemærkning
-----------------------------------	-------------------------

	<p>En gruppe af interesserede borgere i Tønder har besluttet, at de vil arbejde for: En genskabelse af Tønder Havn ved Skibbroen.</p> <p>Haven skal ikke være et bassin/eller lignende, men en reel "havn", som placeres på stedet, hvor havnen har været og med elementer herfra også med rent cirkulerende overflade regnvand, som kan være en del af et klimatilpasset tiltag og falde smukt i harmoni med træer og øvrig beplantning, som også tænkes ind i planen.</p> <p>Skibbroen er nok det sted i Tønder, der kalder mest på et løft, og med genetableringen af havnen sætter man fokus på Tønders historie, ligesom havneområdet kan blive en arkitektonisk perle og være midtpunkt for en helhedsplan for det samlede område. Havnen kan blive en dynamo mod bymidten.</p> <p>Skibbroen med en havn vil kunne samle byen og også give gæster en fornemmelse for byens historie, få rekreative og kulinariske oplevelser og lyst til at opleve mere.</p> <p>På sigt kunne man ad denne vej således også få sat mere fokus på tilhørsforholdet fra byen til Museerne på Kongevej, Vidåen samt marsken og dennes stisystem</p> <p>For at anskueliggøre vore ideer har vi vedhæftet en ide-skitse som vi i gruppen støtter op om. Omfanget af havnen er tillige markeret på åstedet med mrk.</p> <p>Kontakt gerne nedenstående referent/sekretær</p> <p>"Havnegruppen" består af:</p> <p>Jan Petersen Jensen, Torben Stecher, Andreas Hansen, Verner Madsen, Marcel Wendicke, Mikkel Rø Larsen, Inger Lauridsen, Henrik Michelsen, Finn Hedegaard, Harald Christensen og Mette Bossen Linnet</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p> <p>Kulturhistorien er et vigtigt element i et Kommunes selvforståelse og vigtig at værne om. Kommuneplanen udpeger mange værdifulde kulturmiljøer, herunder området omkring Skibbroen, museerne på Kongevejen, Marsken og Vidåen og</p>

	<p>fastsætterne retningslinjer der skal sikre at områderne udvikles under hensyntagen til kulturhistorien. Der er udformet nye retningslinjer for klimatilpasning herunder af Skibbroen og disse indarbejdes i forbindelse med den endelige vedtagelse.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>Bemærkningen er taget til efterretning.</p>

<p>42 Indsendt af: Dirk Andresen</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Til den foreliggende kommuneplan vil jeg understrege betydningen af, at de forslag der er indsendt af arbejdsgruppen omkring Gråbrødretorv indarbejdes i planen.</p> <p>Dvs. fjernelse af affaldsøen på Gråbrødretorv parkeringsforbud i Gråbrødrekvarteret stop for store, tunge lastbiler i Gråbrødrekvarteret klimatilpasning og forbindelse til Skibbroen byfornyelse og fornyelse af bygningsmassen både i Gråbrødrekvarteret, men også i hele Middtbyen. (ejendomme, lamper, belægning, rengøring, beplantning osv.)</p> <p>Sidst men ikke mindst, tak for den gode og konstruktive sagsbehandling fra kommunens side. Både på politisk og administrativt niveau.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p>

	<p>Kommuneplanen fastlægger de overordnede rammer for udviklingen, men selve udmøntningen sker igennem kommunes anden planlægning, f.eks. udviklingsplaner, lokalplaner og lignende.</p> <p>Der er udformet nye retningslinjer for klimatilpasning herunder af Skibbroen og disse indarbejdes i forbindelse med den endelige vedtagelse.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen er taget til efterretning.

<p>56 Indsendt af: Luciano Lykkebo</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>jeg synes at Klosterbadet i Løgumkloster skal bevares fordi det er med til at gøre Løgumkloster attraktiv som landsby for børnefamilier. Det er vigtigt, at alle kommunes byer forbliver attraktive så vi ikke får en udkant i udkanten. Evt. besparelser skal altid holdes op imod de tab vi lider, når familier flytter væk og bosætter sig i en anden kommune. Lad os ikke "effektivisere" Tønder kommune ihjel men bevare nogle af de guldkorn vi har.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p> <p>Lukning af Klosterbadet i Løgumkloster fremgår ikke eller er del af Kommuneplanen.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen.

<p>58 Indsendt af: Mette Lykkebo</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Klosterbadet øger Løgumklosters attraktivitet for allerede herboende borgere og for potentielle tilflyttere. Og det er ikke bare en fordel for Løgumkloster - men også for hele Tønder Kommune. Hvis Klosterbadet spares væk, ligner det en gentagelse inden for Tønder Kommune af den sørgelige og katastrofale centralisering, der har fundet sted på nationalt plan, og som har bidraget til at udgrænse visse områder og kommuner af Danmark som såkaldte udkantsområder. Lad os inden for Tønder Kommune sikre det udbud i alle af kommunens byer, der gør dem attraktive at bo i hver især. Dermed vender vi centralisering- og marginaliseringstendensen ryggen og skaber i stedet en kommune med en bred vifte af bosætningsmuligheder: En Kommune, hvor mange mindre byer i fællesskab bidrager til kommunens overordnede mål om at fastholde og tiltrække borgere.</p>
<p>Teknik og Miljø bemærker:</p>	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen. Lukning af Klosterbadet i Løgumkloster fremgår ikke eller er del af Kommuneplanen.</p>
<p>Teknik og Miljø indstiller:</p>	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen.</p>

<p>62 Indsendt af: Maria Kristesen</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Jeg hører at I overvejer at lukke klosterbadet. Det vil mig og mine piger blive meget kede af.. Vi har først opdaget badet i år.. og synes det er fantastisk at</p>
--	---

	have den mulighed i Løgumkloster. Håber meget det får lov at blive..
Teknik og Miljø bemærker:	Forvaltningen takker for bemærkningen. Lukning af Klosterbadet i Løgumkloster fremgår ikke eller er del af Kommuneplanen.
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen.

65 Indsendt af: Louise Lassen	Indsigelse / bemærkning Jeg synes helt klart vi skal bevare vores Klosterbad her i Løgumkloster. Rigtig mange nyder godt af Klosterbadet og som nabo til Klosterbadet er det en fornøjelse at høre de glade brugere om eftermiddagen, når de plasker og gør ved. Det gir store smil hele vejen rundt.
Teknik og Miljø bemærker:	Forvaltningen takker for bemærkningen. Lukning af Klosterbadet i Løgumkloster fremgår ikke eller er del af Kommuneplanen.
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen.

Firmaer/organisationer/og lignende

<p>15 Indsendt af: Nr. Løgum og Ellum Lokalråd, Kirsten Damm</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Angående bymønster i Tønder Kommune Hvorfor er Løgumgårde ikke en Lokalby ? Løgumgårde er ikke nævnt som Lokalby og for den sags skyld heller ikke som landsby. Den er kun nævnt, som en skrånstreg til Løgumkloster. Det er ikke godt for lokalsamfundet. Det føles som om, vi ikke er en del af kommunen. Når vi ikke er nævnt, har vi ingen identitet. Løgumgårde eller Nr. Løgum eller selve Lokalområdet er ikke beskrevet, på trods af, at vi har et meget velfungerende lokalsamfund. Med et Lokalråd for Nr. Løgum og Ellum, som er tilknyttet et Fællesråd, som samler alle foreningerne i området. Der er følgende foreninger: Nr. Løgum Missionshus, KFUM-Spejderne, Menighedsrådet, Nr. Løgum Seniorer, Nr. Løgum Sogneforening, Løgum Børnegård, Løgumgård Cykelforening, EUIF Ellum, Ellum Jagtforening og Ellum forsamlingshus. Omkring den gamle kirke er der et rigt kirkeliv, med mange kirkegængere hver søndag. Erhvervsmæssigt, er der et aktivt erhvervsliv med mange forskellige virksomheder. Vi er stolte af, at vi ligger i midten af kommunen i et meget naturskønt område, med store flade områder gennemskåret af Lobæk og Brede Å. Flere skovområder og et meget kuperet terræn på det sydligste af Toftlund Bakkeø, med Vongshøj, som det højeste punkt.</p> <p>Vi vil i Lokalrådet gerne arbejde mere med bosætning, fordi vi ligger tæt på Løgumkloster og det derfor er attraktivt at bo i Løgumgårde. Men vi kan ikke få et reelt indbyggertal, fordi vi er lagt sammen med Løgumkloster og så er det svært at se resultater. Vi håber, at dette hørings svar bliver taget alvorligt, da vi gerne vil blive ved med at være et aktivt lokalsamfund, som prøver på at skabe bosætning og udvikling til gavn for hele kommunen.</p>
--	--

Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p> <p>Løgumgårde blev ved vedtagelsen af Kommuneplan 2009-2021, lagt sammen med Løgumkloster og sammen udgør de kommunes næststørste by. Kommuneplanen er et rammedokument og hindrer ikke et lokalråd i at arbejde med bosætning også specifikt for et geografisk område. Fælles for vores byer er tilstedeværelsen af ildsjæle og gode initiativer.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>Bemærkningen giver anledning til, og medføre følgende ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Løgumgårde indarbejdes i redegørelsen for Løgumkloster.</p>

<p>43 Indsendt af: Peter Nielsen Venstre i Løgumkloster</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Løgumkloster skal forsat brandes positiv i Kommunen. Vi vil bevare Klosterbadet.</p> <p>Personalepolitik sundhedsområdet. Det er vigtigt, at vores personale som er dygtig til, at passe de ældre arbejder under ordentlige vilkår, og kan dygtige medarbejder ikke finde ud af it og indrapporteringer må andre klare opgaven. Medarbejderne skal komme glade på job, så vores ældre får den bedste service.</p> <p>Industri/Erhverv Det er vigtigt, at små erhvervsdrivende fortsat ikke skal flyttes til industriområder.</p> <p>Vi siger nej til kæmpe vindmøller og virker de gamle møller ikke mere bør de pilles ned i Ellum og Vester Terp. Ud på havet med dem, hvor de ikke genere bor-</p>
---	---

	<p>gerne. Vi siger nej til el-motorvej gennem Tønder Kommune. Vi er imod udvidelse af rensningsanlæg i Løgumkloster. Bør flyttes til Bredebro bag ved Dlg. Seriositet/tillid til teknisk forvaltning. Det er vigtigt, at borgerne føler sig trygge og kan stole på, at når man indsender noget til teknisk forvaltning, at det så ikke bliver skjult for politikerne.</p> <p>Tillæg til bemærkninger modtaget den 30. september 2018</p> <p>Venstres medlemmer i Løgumkloster vil have mere penge til renholdelse af byen, service af skilte og sundhedscenteret er beskidt udvendigt. Parkeringspladsen ved sundhedscenteret er ulovlig, Keld Hansen svare ikke borgerne. Kan Tønder give penge til Tønder Festival kan i også give penge til Klostermærken.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p> <p>Løgumkloster er på lige fod med resten af Kommunen en turismemagnet. Byen rummer en værdifuld kulturarv og allerede i 1970-erne fik byen en byudviklings- og bevaringsplan som man har bygget videre på. Byen fremstår derfor i dag som en velbevaret by, hvor der er taget hensyn til kulturarven.</p> <p>Lukning af Klosterbadet i Løgumkloster fremgår ikke eller er del af Kommuneplanen.</p> <p>Tønder Kommune arbejder for at sikre de bedste rammebetingelser for erhvervslivet. For eksisterende virksomheder med udvidelsesbehov, kan det grundet mil-</p>

	<p>jøkrav være behov for at flytte til et erhvervsområder.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>I henhold til den gældende Spildevandsplan (2013-2017), arbejdes der for en centralisering af rensningsanlæg.</p> <p>Alle modtaget høringssvar indgår i behandlingen af forslaget til Kommuneplan 2017-2029 og bliver forlagt Kommunalbestyrelsen til politisk behandling.</p> <p>De sidste bemærkninger omhandler ikke kommuneplansrelateret forhold og er i stedet taget til efterretning.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>46 Indsendt af: Kim Wittrup for Rømøforeningen Vedhæftet 6 filer</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Rømøforeningen (lokalråd og borgerforening for Rømø)</p> <p>Det er muligvis kun teknik- og miljøudvalgets medlemmer, der læser dette - næppe forvaltningen eller de andre fagudvalg med deres forvaltninger. Nå, men i givet fald: Få er da trods alt bedre end ingen!</p> <p>Rømøforeningen er som sagt borgerforening og lokalråd for Rømø, og lige som tilsvarende rundt i kommunen - ja, i det danske land - kæmper vi en hård kamp</p>
---	---

for, at vores lokalsamfund skal overleve! I de mellemstore og store byer behøver de ikke at kæmpe så meget: Her flytter folk hen af sig selv! Denne tendens forstærkes også af - ja, skyldes nærmest - at det er her, kommunerne (og regioner og stat) vælger at koncentrere deres offentlige service: Skoler, bibliotek, borger-service, lægehus, sportshal osv. Alle disse ting kan man selvfølgelig ikke have i alle små byer, det forstår vi godt, men der er altså forskel på, hvor langt de små byer, "lokalbyerne" har til det, I i kommuneplanen kalder "egnscenter" og "områdebyer" ! Da er vi på Rømø umiddelbart sidestillet med andre "lokalbyer" på fastlandet, og det synes vi ikke er helt fair: Vi har 23 km til nærmeste områdeby, i vores tilfælde Skærbæk (t/r 46 km)! Det er der tilnærmelses-vis ingen andre lokalbyer, der har! Her er afstanden vel typisk 4-10 km! (Ligeledes er der ingen andre lokalbyer, der har 50 km (t/r 100 km) til egnscenterbyen Tønder! Derfor: Hvis I ønsker, at der fortsat skal bo mennesker helårs på Rømø - både børnefamilier, ældre og dem midt i mellem, kræver det altså bl.a. en offentlig service, som måske er lidt dyrere end på fastlandet: Der skal måske gå lidt flere busser, udgiften per barn i vuggestue-børnehave er måske lidt højere, men det er vigtigt for bosætning af unge og småbørns-familier, at der er et pasningstilbud til de 0-5-årige af samme kvalitet som på fastlandet. Og at der ikke stilles spørgsmålstejn ved det, som der fornylig blev gjort i Børn- og Skoleudvalgets overvejelser til budget 2019: Det er utrolig skadeligt og utryghedsskabende med udmeldinger om, at forældre til de 3-5-årige børn evt. fremover selv skal til at køre deres børn i børnehaven i Skærbæk - og selv hente dem igen om eftermiddagen - i alt knap 100 km t/r! Så bliver vores arbejde omkring bosætning med et pennestrøg bombet langt tilbage!

Ligeledes er det vigtigt, at vi på Rømø har kulturelle tilbud til beboerne (at alle borgere i kommunen skal have geografisk kort / rimelig afstand til div. kulturelle tilbud, herunder idræt, står da også i div. politikker i kommunal-planen!): Vi har et rigt foreningsliv, hvor det centrale sted at mødes er Medborgerhuset "Rømø Skole". Et sted, vi er meget glade for, og hvor kommunen, mere specifikt Tekni-

kog

miljøudvalget, betaler de årlige omkostninger til lys, vand og varme, hvilket vi er meget glade og taknemmelige for ! Men vi har altså på Rømø heller ikke 4 - 8 km til den nærmeste sportshal eller anden kulturinstitution. Disse lokaler (Medborgerhuset "Rømø Skole") var også i fare fornylig: Ifm. Børne- og Skoleudvalgets besparelser stod de til at skulle lukkes og sælges sammen med Rømø Børnecenter!

Og så kan man rationelt tænke: Jamen, hvis folk på Rømø ikke kan nøjes med de

forhold, som folk i de andre små lokalsamfund har (Brøns, Døstrup, Frifelt, Abild, Arrild, Branderup, Visby, Ballum, Jejsing, Øster Højst, Møgeltønder...), gør det da så meget, at der stort set ingen mennesker bor på øen ? Jo, bl.a. økonomisk: Hvis mange mennesker flytter fra Rømø - og ud af kommunen - mister Tønder Kommune mange skatte-indtægter! Turismen på Rømø, som bibringer ENORME indtægter til kommunen, vil blive påvirket: Der vil ikke være så mange mennesker til at drive og arbejde i de forsk. turistvirksomheder, og i forvejen er det svært at skaffe arbejdskraft. Og når man snakker helårsturisme - og helårsarbejdspladser - er det ulig svært at få turistvirksomheder til at holde helårsåbent, når folk skal komme helt fra fastlandet for at åbne! Iflg. tidl. turistchef sætter turisterne for øvrigt også stor pris på, at der også bor lokale, der hvor de holder ferie.

Et andet punkt - som har direkte relevans for Teknik- og Miljøudvalget - er skellen ml. helårsbeboelse og sommerhuse / fritidshuse: Her kunne vi godt ønske os, at der blev holdt noget mere "skæg for sig og snot for sig":

Så længe folk kan sælge eller benytte helårshuse som sommerhuse / fritidshuse, er priserne på et typisk helårshus for høj ift. fastlandet: Der er adskillige eksempler på, at unge mennesker på Rømø - som ellers holder rigtig meget af Rømø - har købt hus nærmest lige på den anden side af dæmningen ! At huse på Rømø er blevet så dyre, at folk med alm. indkomster ikke har råd til at bo i dem, er vi

heldigvis knap nået til på Rømø, men der er jo desværre et skræmmeksempel på øen Sild lige syd for Rømø ! Her har "alm. mennesker" ikke råd til at bo, og de har her meget svært ved at skaffe arbejdskraft ! Sidst skal I i teknik- og miljøudvalget have STOR ros for at fastholde kravet om bopælspligt i lokalplansområdet "Havneby Vest": Det er det eneste område, hvor Havneby som boligområde har mulighed for at udvide sig, og det vil være med til at holde helårshuspriserne nede ! Og så håber vi selvfølgelig også, at I vil være med til at håndhæve, at reglerne bliver fulgt!

Selv om vi på Rømø har noget af den mest fantastiske natur - det er vel også derfor, at turisterne kommer - skal hverdagen altså også kunne hænge sammen for folk, der bor her: Både økonomisk og mht. de rammer, kommunen sætter for ens dagligdag på forsk. måder !

Håndskrevne Bemærkning fra Kim Wittrup:

Grøn tekst er de håndskrevne bemærkninger.

Fra Hovedtema "Landskab, Natur og Land " underafsnit: "Nationalpark Vadehavet"

Bilag 1

Tekst fra Kommuneplan

Mål

Nationalpark Vadehavet skal være medtil at skabe vækst og udvikling i Tønder Kommune

Konkret vil vi arbejde på at gøre nationalparken tilgængelig og interessant for borgere og gæster - dette gennem guidede ture, udkigsposter, stisystemer samt skrevet og elektronisk materiale der viser det unikke område og dets muligheder. Oplevelserne skal udvikles med udgangspunkt i den autencitet, kulturen og naturen viser os.

Mål for Nationalpark Vadehavet

Vi vil:

- udvikle turisme og friluftsliv på et bæredygtigt grundlag i et samarbejde mellem lokalbefolkning, turisterhverv og aktuelle formidlingsinstitutioner.
- skabe aktiviteter der medfører positive erhvervspolitiske effekter.
- understøtte aktiviteter der kommercielt kan udnytte og tage sit udspring i Nationalpark Vadehavet.
- styrke iværksætterier der henter inspiration i Nationalpark Vadehavet.
- satse på formidling og gøre området så kendt og attraktivt, at gæsterne oplever at nationalparken er unik og flere besøg

Bemærkning fra Kim Wittrup

+ Promover Nationalpark Vadehavet hele året som basis for helårsturisme og bosætning.

BILAG 2

Tekst fra Kommuneplanen

Fritidsfaciliteter - badevand og -strande
Badevandet i Tønder kommune bliver kontrolleret for indhold af sygdomsfremkaldende bakterier efter de

gældende love og regler. Der er udlagt to stationer til kontrol af badevand på Rømø nemlig Lakolk og Sønderstrand. Badestrandene i kommunen er alle i områder, der stort set er upåvirkede af udledninger af bakterieholdigt spildevand. Kravene til badevandskvaliteten har altid været opfyldt og badestrande har fået det Blå flag af Friluftsrådet. For at værne om den gode badevandskvalitet er det vigtigt, at der ikke gives tilladelse til at etablere anlæg eller udledninger, som kan give forurening eller nedsætte badevandskvaliteten *

Bemærkning fra Kim Wittrup

* Det er ikke nok, at badevandet er rent! Der er bl.a. også regler om div. Køretøjer (f.eks. mobilhomes) på stranden. Og der er regler om f.eks. hunde og heste. Det skal opprioriteres, at der er folk til at håndhæve reglerne.

BILAG 3

Tekst fra Kommuneplanen

- støtte haller, multiculture og andre faciliteter på et bæredygtigt grundlag for at dække nærområdernes behov.

Handlinger

Vi:

- skaber gode rammer for det frivillige idrætsliv og for sportslig udfoldelse, der styrker fællesskabsfølelsen, netværk og sociale kompetencer.
- giver tilskud til uddannelse af foreningsledere for at sikre den fortsatte rekruttering til foreningslivet og fastholde kvaliteten i de frivillige tilbud.
- sikrer at børn og unge har adgang til faciliteter til fysisk udfoldelse inden for en rimelig geografisk afstand. *

Bemærkning fra Kim Wittrup

*Dette gælder vel alle aldersgrupper!

BILAG 4

Tekst fra Kommuneplanen

end mængden af tilbud. De forbedringer vi arbejder med, skal understøtte bedre livskvalitet, sundhed og miljø. Vi vil skabe variation og nye muligheder for forskellige aldre og interesser.

Overordnede mål for sommerhusområder
Vi ønsker at forbedre kvaliteten i flere af de eksisterende ferie- og sommerhusområder. Vi vil gerne opnå, at områderne udnyttes bedre

af turister året rundt. Derfor sker der også løbende en forbedring af attraktioner og oplevelser, så de kan skille sig ud som noget særligt for Tønderegnet.

Afsnittet indeholder:

MÅL

Der skal være mulighed for at udvikle forskellige og nye typer af tilbud, og der skal være plads til unikke overnatningsmuligheder.

Gæster skal have adgang til den særlige natur, vi kun finder i Tønder Kommune,

Mål for ferie og sommerhusområder

Vi vil:

arbejde for at udvikle nye sommerhusformer,
arbejde for at øge interessen for ferie- og sommerhusområderne på de europæiske markeder,
løbende kortlægge hushandel i sommerhusområderne.

sikre at sommerhusområderne bibeholder deres Individuelle præg, og ikke udvikler sig i retning af parcelhusområder *

Bemærkning fra Kim Wittrup

*Og forhåbentlig heller ikke omvendt: At parcelhusområderne udvikler sig i retning af sommerhusområder !!!

BILAG 5

Tekst fra Kommuneplanen

Tønder Kommune vil give børn mod på livet og lyst til at lære.

Nål for mindre børn

Vi vil:

- sikre trivsel og udvikling for dit barn i inkluderende miljøer.
  - skabe et sundt og trygt miljø, der sikrer sundhed og bevægelse for dit barn.
  - tilbyde læring, der giver dit barn forståelse for kulturelle værdier og samspillet med naturen.
  - et mangfoldigt børneliv,

Handling

Vi:

sikrer kvalitet i tilbuddene, tilbyder 0-6 Irs institutioner i de byområder, hvor det er muligt *

Bemærkning fra Kim Wittrup

*Her tages også geografiske hensyn

BILAG 6
Tekst fra Kommuneplanen

disse holdes på et acceptabelt niveau

- medvirke til at sikre arealer til nødvendig etablering og udvidelse af infrastrukturelle anlæg.
- tage de nødvendige miljømæssige hensyn, når vi etablerer og udvider infrastruktur- anlæg, herunder, at forebygge støjgener.

Handlinger

Vi:

- planlægger for udvikling og udvidelse af Rømø Havn.
- arbejder for etablering af helikopterlandingsplads på Rømø. *

Bemærkning fra Kim Wittrup

* Det kræver 100% realistiske støjmålinger, inden det evt. bliver sat i gang. Det skal støjmæssigt kunne forenes med de øvrige aktiviteter – herunder turistprægede – der også foregår på stranden !

Desuden bør det overvejes hvad der ellers kan foregår af ikke støjende / forure-

	<p>nende aktiviteter på havnen ! Først og fremmest skal mennesker, der bor i Havneby – turister og ikke mindst fastboende beskyttes mod voldsom støj.</p>
<p>Teknik og Miljø bemærker:</p>	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen. Rømø har udfordringer men også et stort potentiale, som adresseres i det fælles bud på Rømø's udvikling "En fælles retning for Rømø 2025". Planen fokuserer på, hvordan den i forvejen stærke turisme på øen kan udvikles på en bæredygtig måde og være vækstmotor for nye arbejdspladser og øget bosætning.</p> <p>Ad bemærkning 1- Nationalpark Vadehavet: Kommuneplanen har allerede som målsætning at udvikle bosætningspotentialerne i UNESCO Verdensarven og Nationalpark Vadehavet uden at gå på kompromis med natur- og kulturværdierne, herunder naturligvis også Rømø.</p> <p>Ad bemærkning 2 – Fritidsfaciliteter i det åbne land i Tønder Kommune: Sikring af badevandskvaliteten er en kommunal opgave men aktiviteter på Rømø's strande fastsættes af og varetages af Staten igennem Naturstyrelsen.</p> <p>Ad – bemærkning 3 - Idrætsfaciliteter i Tønder Kommune: Frivillige og engagerede borgere gør en stor indsats for at sikre, at borgere i alle aldre og i alle hjørner af kommunen, har mulighed for at udfolde sig. Udvikling af idrætsfaciliteter skal være bæredygtig. Det betyder f.eks. at de forandringer, der sker i et lokalområde, kan få konsekvenser for, om en facilitet/aktivitet kan opretholdes. Stigende eller faldende befolkningstal i et område kan få betydning.</p> <p>Ad bemærkning 4 - Ferie- og sommerhusområder i Tønder Kommune: Det er vigtigt at fastholde levende byer og bymiljøer på Rømø.</p>

	<p>Ad bemærkning 5 – Mindre børn i Tønder Kommune: Kommune har ret til at divergere eller nuancere en holdning til forskellige emner og medføres ikke at en holdningstilkendegivelse automatisk kan overføres til et andet kommuneplanemne.</p> <p>Ad bemærkning 6 - Jernbaner, havne og flyvepladser i Tønder Kommune: Økonomiudvalget besluttede den 25. oktober 2018 at henlægge planlægningen for en Heliport på Rømø.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen er taget til efterretning.

50 Indsendt af: Agerskov Sogns Lokalråd Kjeld Jacobsen	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Lokarådet har følgende tilføjelser og henholdsvis ting der værdsættes højest for vores side til lokalplaner for vores by og onern.</p> <p>1 Der skal udlægges/eller være forberedt et areal med byggegrunde på arealet bag Agerskov Ungdomsskole, mellem Vellerup og Mellerupvejene. I samarbejde kommunen skal der profileres med stilte, annoncer m.v. i forbindelse med etableringen af de 2 store centre Geeogle m.v. der bygges ved Kassø. Vores beliggende indenfor 15 km afstand fra dette område. Vi mener at med de ting Agerskov By kan tilbyde, vil det være muligt at trække nogle af dem der</p>
--	---

skal arbejde dernede til at bosætte sig her i Agerskov.

2 Den eksisterende udstykning på Tingbjerg: Der skal opsættes skilte indtil området der henviser til disse ledige grunde.

3 Mulighed for erhvervsgrunde ved rundkørslen, som vil være synlige. Der er virksomheder der gerne vil være synlig i billedet og bynutte den store trafik gennemstrømning der er her daglig.

4 Der etableres indkørsel fra Hovedgaden (på den grund hvor der er revet et parcelhus ned) med ensrette vej ind til Fripjehjemmet. Den nuværende indkørsel kan i perioder give problemer med trafik ind til plejehjemmet, og kan være kritisk når brandbiler m.v. skal være hurtige fremme.

5 Den tidligere vandværksgrun på Vellerupvej: Bygningen ryddes væk, og der etableres indkørsel til det areal der ønskes etableret med lav/tæt bebyggelse på den tidligere boldbane. Da man forestiller det især vil være seniorer der bygger eller vil bo på dette areal, der er hermed samtidig skabt nem og kort forbindelse til Fripjehjemmet, når der evt. kan afholdes arrangementer mv. v. der også kan benyttes af disse beboere.

6 Der etableres cykelsti fra underføreingen ved Ungdomsskolen og til Bedstedvej. Her kan evt. benyttes en del af strækningen med brug af den tidligere vej

	<p>der ligger syd for beboelserne langs Branderupvej.</p> <p>7 Problemer med hastigheder der køres med på Branderupvej (indenfor byområdet skal gerne nedsættes, Mange gøler sig utrykke ved at sende børnene i skole på denne strækning, men ved at punkt 6 etableres kan en del af dette problem løses.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningerne.</p> <p>Agerskov er i kommunes bymønster udlagt som en områdeby og Agerskov har på linje med andre af Kommunes byer en særlig forudsætning indenfor bosætning der rækker udover kommunegrænsen, der skal fastholdes og videreudvikles.</p> <p>Det er positivt at Agerskov Lokalråd er meget bevist om byens position og har fokus på de ofte små detaljer der får et bysamfund til at fungere.</p> <p>Ad 1. Et boligområde ved Agerskov Ungdomsskole, mellem Vellerup og Mellerupvejene, vurderes til at være for langt ud for byen og medføre at byen opleves fragmenteret og ikke som den helstøbte by Agerskov er i dag. Den sidste bemærkning omkring skiltning omhandler ikke kommuneplansrelateret forhold og er i stedet taget til efterretning.</p> <p>Ad 2. Bemærkningen omhandler ikke kommuneplansrelateret forhold og er i stedet taget til efterretning.</p> <p>Ad 3. Området omkring rundkørslen er udpeget som et kirkelandskab der skal</p>

	<p>bevarer ind- og udblikket til Agerskov Kirke.</p> <p>Ad 4. Bemærkningen omhandler ikke kommuneplansrelateret forhold og er i stedet taget til efterretning.</p> <p>Ad 5. Bemærkningen er taget til efterretning.</p> <p>Ad 6. Bemærkningen er taget til efterretning.</p> <p>Ad 7. Bemærkningen er taget til efterretning.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen er taget til efterretning.

Myndigheder

De indkommende bemærkninger er behandlet i afsnittet – Indsigelse til Kommuneplan.

Høringssvar Landskab, natur og vand – Kommuneplan 2017-2029

Hovedstrukturens hovedemne "Landskab, natur og vand" omfatter emnerne Landskab, Skove, Vandløb og søer, Vand, Natur og Nationalpark Vadehavet.

[Forslag til Kommuneplan 2017-2029](#)

I høringsperioden er der indkommet alt 73 høringssvar hvor af de tre behandles i nedenstående afsnit. Nærværende afsnit indeholder konkrete tekstmæssige ændringsforslag til kommuneplanen, forvaltningens generelle bemærkninger til de indkomne høringssvar, forvaltningens evt. konkrete bemærkninger til et høringssvar og slutteligt forvaltningens egentlige indstilling.

De indkomne høringssvar er grupperet på følgende vis:

1. Indkomne høringssvar fra borgere
2. Indkomne høringssvar fra firmaer, organisationer og lignende
3. Indkomne høringssvar fra andre myndigheder

Forslag til ændring:

De indkomne bemærkninger tages til efterretning, og vil indgå i planlægningen på et senere tidspunkt.

Indkomme høringsvar

Borgere

Ingen høringsvar.

Firmaer/organisationer/ og lignende

<p>49 Indsendt af: bestyrelsen by og land Vestslesvig Formand Niels Chr Thomsen</p>	<p>Indsigelse / bemærkning Hovedafsnittet: Landskab, natur og vand Forslaget rummer bl.a. et mål om at sikre adgangen til landskabet. Der er imidlertid ikke i planen anført hverken handlinger eller retningslinjer, der kan sikre målopfyldelsen. Foreningen for Bygnings- og Landskabskultur i Vestslesvig foreslår derfor, at handlingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sikrer og forbedrer adgangen til og færdslen på strandene. <p>Ændres til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • sikrer og forbedrer adgangen til og færdslen på strandene og i det åbne land generelt. <p>Samt at der tilføjes en ny retningslinje 2.1.6: Adgangen til landskaberne sikres ved at fastholde det nuværende netværk af stier og markveje, hvor der i dag er offentlig adgang.</p> <p>Redegørelse: Undersøgelser udført af seniorforsker Ole Hjort Caspersen, Det biovidenskabelige fa-</p>
---	--

kultet ved Københavns Universitet, viser at længden af markveje, gennem de sidste 50 år, er blevet reduceret med 25 – 54 %. Det betyder

- at mennesker der ønsker at bosætte sig i landdistrikterne, ofte ikke har mulighed for at komme ud for at opleve naturen og landbrugsdriften,
- at den biologiske mangfoldighed reduceret, når de sidste rester af den vilde natur forsvinder,
- at markvejene som "trædesten" for flora og favne forsvinder og
- at vigtige kulturspor udviskes.

I en tid hvor oplevelsesøkonomien er i centrum, og hvor der i øvrigt anvendes store midler på at etablere stier i det åbne land, er det paradoksalt, at der samtidig nedlægges markveje, der kan anvendes såvel af lokalbefolkningen som af turister. Det bør ikke længere være muligt at nedlægge markveje, blot fordi markvejen kun fører ud til én lodsejers jord. Lokalbefolkningen bør også være "vejberettigede", selv om deres behov for vejen "kun" er til rekreative formål.

Hovedafsnittet: Infrastruktur og tekniske anlæg

Målet for Veje og stier suppleres med:

- Vi vil arbejde for at fastholde det eksisterende net af markveje, således at lokalbefolkningens adgang til det åbne land fastholdes.

Handlinger suppleres med:

- Vi vil gennemføre en registrering af alle markveje med offentlig adgang og formidle denne viden til borgerne.

Ny retningslinje 7.1.8.:

	<p>Markveje Markveje, hvor der i dag er offentlig adgang, opretholdes. Forsvundne markveje søges reetableret som stiforbindelser.</p> <p>Redegørelse Redegørelsen udbygges, således at "fremkommelighed" ikke alene handler om at komme fra A til B, men også om adgang til det åbne land ad markveje og stier. Adgang til det åbne land skal bl.a. ses som et middel til at fastholde og udbygge bosætningen i landdistrikterne.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p> <p>Retningslinjer der sigter mod at udbygge og sikre offentlighedens adgang til det åbne land er indarbejdet i kommuneplanafsnittet Fritidsfaciliteter i det åbne land i Tønder Kommune. Tønder Kommune arbejder for at bevare de eksisterende mindre veje, mark- og skovveje samt stiforløb. Det tilstræbes at anlæg af nye stier sker ved frivillighed. Nye stier anlægges for at skabe eller genskabe gennemgående forløb og sammenhæng mellem forbindelser i det åbne land, eller skabe forbindelse mellem by og land. Nye stier skal så vidt muligt placeres langs hegn og andre naturlige skel, så de er til mindst gene for landbruget.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.</p>

Myndigheder

5 Indsendt af: Miljø- og Fødevarerministeriet, Miljøstyrelsen	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Bemærkninger til Forslag til Tønder Kommuneplan 2017-2029</p> <p>Miljøstyrelsen har i forbindelse med høring af Forslag til Tønder Kommuneplan</p>
--	---

2017-2029, følgende bemærkninger for så vidt angår varetagelsen af de statslige naturbeskyttelsesinteresser i medfør af planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 14 og stk. 2-4, samt "Oversigt over nationale interesser i kommuneplanlægning" nationale hensyn nr. 2.1.1, 2.1.3, og 2.1.4, som vi gerne vil i dialog med jer omkring. I overensstemmelse med planlovens bestemmelser fremgår det af forslag til Tønder Kommuneplan 2017-2029, at der er udpeget, potentielle naturområder samt økologiske forbindelser, samt hvilke retningslinjer der gælder for udpegningerne. Udpegningerne kan ses på kort i den digitale plan samt i kortbilagene. Miljøstyrelsen finder desuden at det er i overensstemmelse med planlovens bestemmelser at der er udpeget naturområder, såfremt denne betegnelse dækker over planlovens betegnelse naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser.

Ifølge planlovens § 11 a, stk. 1, nr. 14, skal der udpeges hhv. naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, økologiske forbindelser, potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. De fire udpegninger skal fremgå af kort og kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for hver af udpegningerne.

Miljøstyrelsen finder således at Tønder Kommune mangler at udpege potentielle økologiske forbindelser. Udpegningen skal fremgå af kort og Kommuneplanen skal indeholde retningslinjer for de potentielle økologiske forbindelser.

Det fremgår af kommuneplanens digitale kort, at der er dele af Natura 2000-områderne på land der ligger udenfor udpegningen naturområder.

Alle Natura 2000-områder på land skal dog indgå i udpegningen "naturområder med særlige naturbeskyttelses interesser" jf. planlovens §§ 11 a, stk. 1, nr. 14 og stk. 2.

De fire udpegninger skal endvidere tilsammen udgøre kommuneplanens udpegning af Grønt Danmarkskort og kommuneplanen skal foruden retningslinjer for hver af disse udpegninger, indeholde samlede retningslinjer for Grønt Danmarkskort, hvori der indgår en prioritering af kommunalbestyrelsens

	<p>naturindsats indenfor Grønt Danmarkskort.</p> <p>I Tønder Kommuneplan 2017-2029 er der en samlet retningslinje for Grønt Danmarkskort. Af kommuneplanens digitale kort fremgår det dog under grønt Danmarkskort, at der er "eksisterende værdifuld natur", "naturområder med synergi", og "nye potentielle naturområder". De betegnelser fremgår ikke tydeligt andre steder i kommuneplanen.</p> <p>Efter planlovens bestemmelser, skal Grønt Danmarkskort udgøres af naturområder med særlige naturbeskyttelsesinteresser, herunder eksisterende Natura 2000-områder på land og andre beskyttede naturområder samt økologiske forbindelser, potentielle naturområder og potentielle økologiske forbindelser. Derudover skal udpegningskriterierne i § 11 stk. 2-4 ligge til grund for udpegningen af Grønt Danmarkskort og der skal redegøres for dette i kommuneplanen, herunder hvordan de digitale naturkort er anvendt, at alle Natura 2000-områder på land er udpeget, hvordan de øvrige udpegede arealer følger de i stk. 3 listede kriterier i prioriteret rækkefølge samt hvordan der er sikret sammenhæng med nabokommunernes udpegninger af Grønt Danmarkskort. Miljøstyrelsen finder på den baggrund, at Tønder Kommune skal ændre deres kommuneplan i overensstemmelse med ovenstående.</p> <p>Såfremt Tønder Kommune har spørgsmål angående Grønt Danmarkskort og naturbeskyttelsesinteresser, er I velkomne til at kontakte Tine Nielsen Skafte (tns@mst.dk, telefon: 72 54 48 48). Vi vil bede om, at I vender tilbage vedrørende ovenstående bemærkninger og opfølgning herpå.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p> <p>Tønder Kommune har haft en god og konstruktiv dialog med Miljøstyrelsen omkring forslaget til Kommuneplan 2017-29.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>Bemærkningen er taget til efterretning.</p>

	At der sideløbende med planstrategien, udarbejdes et plantillæg for økologiske forbindelser og potentielle økologiske forbindelser.
9 Indsendt af: Haderslev Kommune	Indsigelse / bemærkning Her fra Haderslev Kommune har vi blot en enkelt lille bemærkning til jeres kommuneplanforslag: På kortet i naturafsnittet er det tilgrænsende område i Haderslev kommune ved Lindet Skov/Hønning Plantage vist som et "Potentielt naturområde". Området er udpeget som "Naturområde".
Teknik og Miljø bemærker:	Forvaltningen takker for bemærkningen. Området er uden for kommunegrænsen og ikke en del af kommunen og dermed kommuneplanen, kort billaget tilrettes.
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen er taget til efterretning.

Hørings svar Kulturarv – Kommuneplan 2017-2029

Hovedstrukturens hovedemne "**Kulturarv**" omfatter emnerne Kulturhistorie og Bygningskultur.

[Forslag til Kommuneplan 2017-2029](#)

I høringsperioden er der ikke indkommet hørings svar vedrørende Kulturarv.

Høringssvar Oplevelser og fritid – Kommuneplan 2017-2029

Hovedstrukturens hovedemne "Oplevelser og fritid" omfatter emnerne Kulturliv og seværdigheder, Idrætsfaciliteter, Fritidsfaciliteter i det åbne land, Ferie- og sommerhusområder.

[Forslag til Kommuneplan 2017-2029](#)

I høringsperioden er der indkommet 73 høringssvar hvor af den ene behandles i nedenstående afsnit. Nærværende afsnit indeholder konkrete tekstmæssige ændringsforslag til kommuneplanen, forvaltningens generelle bemærkninger til de indkomne høringssvar, forvaltningens evt. konkrete bemærkninger til et høringssvar og slutteligt forvaltningens egentlige indstilling.

De indkomne høringssvar er grupperet på følgende vis:

1. Indkomne høringssvar fra borgere
2. Indkomne høringssvar fra firmaer, organisationer og lignende
3. Indkomne høringssvar fra andre myndigheder

Forslag til ændring:

Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.

Indkomme høringsvar

Borgere

<p>19 Indsendt af: Pernille Bejer</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Undertegnede har følgende kommentarer til kommuneplanens afsnit om ferie og sommerhusområder.</p> <p>Stikordene helårsturisme. Udbygning og udviklingsmuligheder for sommerhusområder og sommerhustyper.</p> <p>Udvikling af sommerhusområder er et naturligt og nødvendigt emne i kommuneplanen. Især Rømø bærer her en stor byrde for resten af kommunen.</p> <p>Også de mindre bysamfund langs Vadehavet rummer feriegæster og bidrager hermed til lidt øget omsætning for de fastboende i butikker og hos håndværkere/mekaniker m.m. i kommunen.</p> <p>Min store bekymring ligger i en eventuel udbygning af fænomenet større sommerhuse/små feriecentre. Vi har et sådant i Ballum på hjørnet af Byvej og Kystvej.</p> <p>Da vi bor lige overfor og har boet her fra starten af feriecenterets eksistens, har jeg gjort nogle iagttagelser, som man bør medtænke ved fremtidige lidt større feriehus/små feriecentre. Der er generelt set nogle mønstre i adfærd, som påvirker lokalsamfundet.</p> <p>Helt typisk over alle årene er det tydeligt at feriegæsterne i det lille feriecenter med swimmingpool i Ballum overvejende eller helt medbringer al forplejning/madvarer hjemmefra. Der er præcedens for ikke at benytte lokale dagligvare-indkøbsmuligheder. Dertil viser det sig at en gruppe mennesker på 12-25 personer isolerer sig om sig selv og hinanden. Den lokale natur har ingen interesse. Enten bliver man på adressen hele tiden eller man tager til Rømø badestrand i dagtimer. Vi er ikke ens og skal heller ikke være det. Så det er selvfølgelig helt ok.</p>
---	--

	<p>Men det ses ofte – til Bådsbøl Ballums fastboendes store fortrydelse - at der uhæmmet larmes med musikanlæg udendørs eller for åbne vinduer dag og nat. Indtagelse af alkohol er ofte en del af opholdets formål. Gæsternes tilstedeværelse kan forpuste sommeren ganske for de fastboende, hvoraf nogle skal passe dagligt arbejde efter dårlig nattesøvn på grund af hensynsløs larm. Faktisk kan sådan et lille feriecenter få en til at overveje om ikke man selv skulle flytte væk idet adfærdsmønsteret blandt forskellige lejere er så signifikant. Til gengæld fyldes landsbyen sommeren igennem også af helt andre turister, der har lejet sig ind i- eller købt et feriehus i landsbyen. Her ses rolige, afslappede og venlige mennesker, der er åben for en lille snak, er nysgerrige og som handler i den lokale dagligvarebutik. Her er endda gæster, der kommer igen år efter år fordi de glæder sig over egn, natur og den særlige bygningskultur. De giver landsbyen et helt nyt liv om sommeren mest. Husene, der rummer disse gæster, kan rumme op til 6 personer, men ofte er der færre i dem. Husene er en del af landsbyen idet de er bygget med ind i gadebilledet gennem den historiske udvikling. Ofte er det lokale folk, der ejer husene og hygger om gæsterne ved at holde en god standard.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen. Helårsturister og en forlængelse af turistsæsonen er positive forhold, der sikre mulighed for udvikling i den eksisterende boligmasse og det lokale handelsliv. Nye planlagte feriecenter placeres i forbindelse med eksisterende bysamfund eller eksisterende feriecenter eller sommerhusområder. Planloven giver dog mulighed for at omdanne nedlagte og tiloversblevne bygninger i det åbne land til feriecentre med op til 10 pladser, en udvikling kommune ikke kan regulere, udover at kommuneplanen fastlægger retningslinjer der sikre at bygningerne indpasses i det omgivende miljø.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.</p>

Firmaer/organisationer/ og lignende

Ingen høringssvar.

Myndigheder

Ingen høringssvar.

Høringssvar Livsfaser og læring – Kommuneplan 2017-2029

Hovedstrukturens hovedemne "**Livsfaser og læring**" omfatter emnerne Mindre børn, Skolebørn, Unge, Voksne, Ældre og Sundhed.

[Forslag til Kommuneplan 2017-2029](#)

I høringsperioden er der indkommet 73 høringssvar hvor af de tre behandles i nedesående afsnit. Nærværende afsnit indeholder konkrete tekstmæssige ændringsforslag til kommuneplanen, forvaltningens generelle bemærkninger til de indkomne høringssvar, forvaltningens evt. konkrete bemærkninger til et høringssvar og slutteligt forvaltningens egentlige indstilling.

De indkomne høringssvar er grupperet på følgende vis:

4. Indkomne høringssvar fra borgere
5. Indkomne høringssvar fra firmaer, organisationer og lignende
6. Indkomne høringssvar fra andre myndigheder

Forslag til ændring:

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.

Indkomme hørings svar

Borgere

<p>28 Indsendt af: Harald Christensen</p>	<p>Indsigelse / bemærkning ET BUD PÅ EN BEDRE FOLKE SKOLE Folkeskolen i Tønder Kommune har i de seneste år været præget af utallige ændringer og ned- justeringer! Der bør blive mere ro omkring skolen; forstået på den måde, at vi ikke kommer med nye krav, men i stedet lader det være op til den enkelte skole og skolebestyrelse at udfylde de givne rammer; fagligt og økonomisk. Jeg ønsker en mere decentral skole, hvor der vises tillid til vore lærere/bh-klasseledere og ledere, og vil IKKE bestemme hvor lang skoledagen skal være, det er der andre der har mere forstand på end mig. Af den vej håber jeg, at vi får en bedre og mere åben folkeskole i Tønder Kommune der bygger på: Plads til forskellighed og også kulturel udvikling, som ikke umiddelbart er målbart En skole hvor ideerne vokser nedefra i lokalområderne Herudover skal vi arbejde for en langt bedre trivslen, for både elever og alle ansatte, kommer i højsædet Dette til gavn for eleverne og lærernes & BH-klasseledernes mulighed for at give eleverne en undervisning af høj faglig kvalitet. Mennesker der trives yder mere!</p>
<p>Teknik og Miljø bemærker:</p>	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen. Tønder Kommune arbejder for at give børn og unge mod på livet og uddannelse, samt lyst til at lære. Det gør vi ved at tilbyde moderne undervisning i inspirerende læringsmiljøer. Kvalitet og fællesskab skal sættes i centrum. Børn og unge</p>

	skal mærke, at der er sammenhæng i livet fra livsfase til livsfase. Vi skal sikre gode overgange mellem livsfaserne og give børn og unge god forståelse for, at de også kan medvirke til at udvikle fællesskabet og en god og aktiv hverdag - på tværs af generationer.
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.

60 Indsendt af: Susanne Smits	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Med interesse har jeg læst Tønder Kommunens overordnede mål for sundhedsindsatsen.</p> <p>Bland andet kan man læse at borgere skal have lige adgang til sundhed. Netop det er truet i Tønder Kommune:</p> <p>I november og december stopper to kollegaer som praktiserende læger. Det betyder at 2200 patienter i Tønder by har behov for at finde en ny egen læge.</p> <p>Der er ikke nok lægekapaciteter tilbage og det er en kedelig kendsgerning at ca. 1200 patienter vil fremover ikke længere have deres egen læge i Tønder by medmindre vi finder en ny kollega som er klar til at nedsætte sig i Tønder by. En dårlig forsyning er derfor forprogrammeret. Vi har behov for en konkret planlægning hvordan Tønder kan rekruttere nogle unge kollegaer til Tønder. De læger som allerede er flyttet til Tønder Kommune og har ikke afsluttet deres uddannelse bør understøttes.</p> <p>Vores dejlige by skulle være mere synligt for unge læger som leder efter en klinik i Syddanmark.</p> <p>Aflastning af de resterende læger er også en emne som skal prioriteres for at sikre basis sundhedsforsyning i Tønder.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	Forvaltningen takker for bemærkningen.

	Kommuneplanen udlægger rammer for den fysiske udvikling i Tønder Kommune og beskriver overordnet kommunens strategi for sundhedsområdet. På sundhedsområdet er der ingen kommuneplansretningslinjer og bemærkningen videresendes til den relevante afdeling.
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.

70 Indsendt af: Britta Hansen og Benny Rasmussen	Indsigelse / bemærkning Vi synes der er en gruppe borgere som egentlig ikke rigtig er omtalt i kommuneplanlægningen, og det er syge borgere, som enten er midlertidig uarbejdsdygtige eller borgere som er kronisk syge pga. Fysisk eller psykisk sygdom. Der mener vi tilgangen til de syge bør være mere empatisk og hjælpsom. Brug ikke så mange ressourcer (samtaler, møder, journalføring mm) på borgere som f.eks. Er blevet opereret og forventes tilbage på sit normale arbejde i løbet af overskuelig tid. Brug i stedet kræfterne på borgere som er så syge, at de enten skal i fleksjob eller på pension, således at der ikke skal gå årevis med diverse resourceforløb, jobtræninger og virksomhedspraktikker, inden disse svage borgere får en afklaring, ro i deres liv og en indkomst de kan leve nogenlunde af. Der er plads til forbedring, og vi kan jo alle komme i den situation at få brug for hjælp pga. sygdom.
Teknik og Miljø bemærker:	Forvaltningen takker for bemærkningen. Kommuneplanen udlægger rammer for den fysiske udvikling i Tønder Kommune og beskriver overordnet kommunens strategi for sundhedsområdet. På sundhedsområdet er der ingen kommuneplansretningslinjer og bemærkningen videresendes i stedet til den relevante afdeling.
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.

--	--

Firmaer/organisationer/ og lignende

Ingen hørings svar.

Myndigheder

Ingen hørings svar.

Høringssvar Erhverv – Kommuneplan 2017-2029

Hovedstrukturens hovedemne "**Erhverv**" omfatter emnerne Detailhandel, Turisterhvervet, Landbrug, Håndværk, industri og service, Beskæftigelse og Forebyggelse af miljøkonflikter.

[Forslag til Kommuneplan 2017-2029](#)

I høringsperioden er der indkommet 73 høringssvar hvor af det ene behandles i nedenstående afsnit. Nærværende afsnit indeholder konkrete tekstmæssige ændringsforslag til kommuneplanen, forvaltningens generelle bemærkninger til de indkomne høringssvar, forvaltningens evt. konkrete bemærkninger til et høringssvar og slutteligt forvaltningens egentlige indstilling.

De indkomne høringssvar er grupperet på følgende vis:

1. Indkomne høringssvar fra borgere
2. Indkomne høringssvar fra firmaer, organisationer og lignende
3. Indkomne høringssvar fra andre myndigheder

Forslag til ændring:

Bemærkningerne giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.

Indkomme hørings svar

Borgere

67 Indsendt af: Jens Bejer Clausen	Indsigelse / bemærkning Rømøs lokalsamfund stagnerer. For at modvirke det, må der skaffes arbejdspladser, særlig arbejdspladser, der er der vinteren over. Også andet erhverv end turisterne bør der være plads til. Turisterne ønsker næppe Rømø som er turistghetto. Hjælp initiativtagere i stedet for at lade dem drukne i bureaukrati.
Teknik og Miljø bemærker:	I kommuneplanen er der flere steder udlagt rammeområder til erhvervsformål på Rømø og dermed sikret muligheder for udvikling som kan medføre flere arbejdspladser indenfor forskellige erhverv. Både i Havneby og i Kongsmark er der områder til flere typer erhvervsvirksomheder, områder for blandet bolig og erhverv (typisk håndværksvirksomheder) samt til detailhandel og turisme (rekreative områder).
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen.

Firmaer/organisationer/ og lignende

Ingen hørings svar.

Myndigheder

De indkommende bemærkningerne er behandlet i afsnittet – Indsigelse til Kommuneplan.

Høringssvar Infrastruktur og tekniske anlæg – Kommuneplan 2017-2029

Hovedstrukturens hovedemne ” **Infrastruktur og tekniske anlæg**” omfatter emnerne Veje og stier, Jernbaner, havne og flyvepladser, Trafiksikkerhed, Kollektiv trafik, Vandforsyning, Spildevand, Affald, Bredbånd og fibernet, Kystsikring.

[Forslag til Kommuneplan 2017-2029](#)

I høringsperioden er der indkommet 73 høringssvar hvor af de fem behandles i nedenstående afsnit. Nærværende afsnit indeholder konkrete tekstmæssige ændringsforslag til kommuneplanen, forvaltningens generelle bemærkninger til de indkomne høringssvar, forvaltningens evt. konkrete bemærkninger til et høringssvar og slutteligt forvaltningens egentlige indstilling.

De indkomne høringssvar er grupperet på følgende vis:

4. Indkomne høringssvar fra borgere
5. Indkomne høringssvar fra firmaer, organisationer og lignende
6. Indkomne høringssvar fra andre myndigheder

Forslag til ændring:

Der foreslås en ændring af Kommuneplan 2017-2029. Ændringen medfører en tilføjelse til handlingsmålsætningen for Jernbaner, havne og flyvepladser i Tønder Kommune, en ny paragraf i redegørelsen og en sætning der udgår. De nye tekster er markeret med kursiv, udgået sætninger er gennemstreget.

Ad bemærkning fra STS

[Jernbaner, havne og flyvepladser i Tønder Kommune](#)

Målsætning:

Kommunen vil støtte udviklingen af transportanlæg som jernbaner, havne og flyvepladser, så de lever op til borgernes og erhvervslivets behov for tilgængelighed og vækstmuligheder.

Handlinger

Vi:

- arbejder for en endelig afklaring af Tønder - Tinglev banens status.

Retningslinjer

Ingen ændring

Redegørelse

Jernbaner

.....

Der udlægges i Kommuneplanen ikke nye arealer til anlæg af jernbaner, men der vil fortsat være fokus på at bevare de eksisterende stationer, på den nuværende strækning. samt på muligheden for at genåbne nedlagte strækninger, hvis der kan dokumenteres behov for det.

Jernbanen mellem Tønder og Tinglev er ikke nedlagt men har i flere år ikke været i drift. Ifølge Banestyrelsen har strækningen status som godsbane. Godsbanen er mange steder tilgroet.

Indkommende hørings svar

Borgere

13 Indsendt af: Kim Tygesen	Indsigelse / bemærkning Jeg mangler at høre hvordan spildevandsplanen tager højde for snæbel stryget i
--------------------------------	---

	bredeå og viåen, da der er renseanlæg der udleder til begge å systemer. Især medicin rester og bakterier, som de badende i å sytem samt flora og fauna kan komme i kontakt med.
Teknik og Miljø bemærker:	Forvaltningen takker for bemærkningen. Det er Tønder Kommunes mål at forbedre miljøkvaliteten i vandløb og grøfter, et arbejde der blandt andet sker igennem spildevandplanerne, der er en selvstændige sektorplan. Der er ingen kommuneplanretningslinjer for spildevand. Bemærkningen videresendes i stedet til den relevante afdeling.
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.

51 Indsendt af: Kim L. Tygesen	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Under den devise, at visionerne hedder borgere, byer og boliger og det åbne land kan det i høj grad undre, at man så vælger at skrive, at man gerne vil opskalere de små rensningsanlæg, til giganter</p> <p>.Løgumkloster rensningsanlæg bliver ikke nævnt i teksten, som udvidelse, dog kan man i miljørapporten se, at der er indtænkt en væsentlig udvidelse af rensningsanlægget.</p> <p>Man har i miljørapporten udlagt 1,2 hektar i Løgumklosters vestlige side til nyt rensningsanlæg.</p> <p>Som det står i rapporten vil dette give følgende gener for alle beboere i Løgumkloster.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Støj fra rensningsanlægget - Lugt fra rensningsanlægget.
-----------------------------------	---

Der bliver også pointeret at disse miljø- og naturområder vil være i fare:

- Drikkevandsinteresser
- Fredsskov
- Sø- og å-beskyttelseslinje
- Skovbyggelinje
- Natura 2000
- Fredning Bredeådalen
- Økologisk forbindelse.

Hvad der ikke bliver fortalt fra forvaltningens side er, at følgende miljø- og naturområder også vurderes til at være i fare:

- EU snæbel projektet
- Genslyngning af Bredeå
- EU handicap stier.
- Kirkebygge linjen
- Og den lokale velfærd
- Samt huspriser

Tønder kommune har været part i en klagesag med undertegnede, og i sagens afgørelse har Tønder Kommune udtalt følgende til miljø- og naturklagenævnet: Udtaget fra afgørelse i miljø klagenævnet (klage sag nr. NMK31-02092).

"Tønder Kommune har lagt til grund, at der ikke sker ændringer i Arealanvendel-

	<p>sen”</p> <p>Derfor undrer det meget, at Tønder Kommune nu udlægger arealet til anden areal anvendelse.</p> <p>Tønder kommune skal revidere planen omkring Løgumkloster Rensningsanlæg. Der har været flere interessenter som har været imod udvidelsen, og det kan undre at man gemmer dette under miljørapporten. Derfor burde Tønder Kommune lægge op til de interessenter som før har indsendt materiale, bliver fortalt hvad planen er, med reovering af de små rensningsanlæg er, samt planen for Løgumkloster.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p> <p>I henhold til den gældende Spildevandsplan (2013-2017), arbejdes der for en centralisering af rensningsanlæg. I Kommuneplanen er rammeområde 310.81.4, et eksisterende rensningsanlæg, udlagt som et teknisk område til rensning af spildevand. Miljørapporten omhandler miljøforhold og såfremt der opføres nye anlæg, sker det gennem lokalplanlægning og i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer af konkrete projekter og planlægningen sendes i høring.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>Bemærkningen er taget til efterretning.</p>

Firmaer/organisationer/ og lignende

6 Indsendt af: Styregruppen STTS	Indsigelse / bemærkning I Styregruppen STTS har vi en naturlig og forventelig interesse i det udsendte
-------------------------------------	---

forslag til Kommuneplan 2017-2029, da vores interesseområde er den del af infrastrukturen, som vedr. jernbanen i Tønder Kommune.

I det udsendt forslag til ny kommunalplan er der imidlertid nogle ændringer og faktuelle fejl, som vi er nødt til at gøre opmærksom, samt gøre indsigelse imod. For ikke at gøre denne henvendelse med omfattende end højst nødvendigt på nuværende tidspunkt vil vi begrænse os til to eksempler.

AKTINDSIGT

I forhold til eksempel A (se side 3 i dette brev) ønsker STTS aktindsigt i forhold til den med gult markerede tekst: »Fra Sønderborg er der togforbindelse til Tinglev, men strækningen videre til Tønder har i en årrække været lukket for passagertrafik. Kommunalbestyrelsen vil fortsat arbejde for, at banestrækningen genåbnes, så hele den øst-vestgående korridor i Sydjylland er banebetjent.«

Den ønskede aktindsigt har følgende spørgsmål:

- Af hvem, hvornår og på hvilket grundlag er den markerede tekst udeladt i det fremlagt udkast?

FAKTUELLE FEJL

I forhold til Tønder-Tinglev-banen forekommer der flere faktuelle fejl i den nuværende kommunalplan, som helt eller delvist videreføres i forslaget til kommuneplan 2017-2029.

Tønder-Tinglev-Banen omtales faktisk forkert og direkte misvisende adskillige gange ud over nedenstående uddrag.

- Tønder-Tinglev-banen omtales som hhv. lukket og nedlagt. Dette er ikke tilfældet. Jernbanestrækningen har status som spærret, hvilket vil sige at den fortsat indgår som en del af nuværende jernbaneinfrastruktur.
- I udkast til den nye kommunalplan 2017-2029 omtales »muligheden for at genåbne nedlagte strækninger. Se eksempel B (se side 4 i dette brev). o For det første, der eksisterer ingen nedlagt jernbaneinfrastruktur i Tønder Kommune. o For den andet, er en jernbanestrækning, som Tønder-Tinglev-banen først nedlagt bliver den ikke genåbnet. – Derfor er den omtalt "mulighed" ikke en mulig-

	<p>hed, men en misinformation.</p> <p>Det er vores forhåbning, at Tønder Kommune vil rette de omtalte faktuelle fejl, da de omtaler der er af jernbaneinfrastrukturen (i Tønder kommune) i den nuværende og kommende kommuneplan indgår i de løbende referencer, der ofte forekommer i vores arbejde med og forhandlinger for at få reaktiverer jernbandedriften mellem Tønder og Tinglev.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p> <p>Bemærkningen er oprindeligt indkommet som en aktindsigt og efter aftale med STS behandles anmodningen i stedet som en bemærkning til Forslag til Kommuneplan. Tønder Kommune støtter op om en endelig afklaring af Tønder-Tinglevbanen status så der kan skabes klarhed for den fremtidige brug af banetraceet.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>Bemærkningen giver anledning til en mindre justering af Kommuneplanen og medføre følgende ændring, en tilføjelse til målsætningerne for Jernbane, havne og flyvepladser i Tønder Kommune samt en ny paragraf i redegørelsen. Ændringerne er beskrevet i starten af afsnittet.</p>

<p>63 Indsendt af: Carsten Tygesen</p> <p>Løgumkloster Sparekasses Jagtforenings</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Sparekasseskovens bestyrelse vil hermed udtrykke bekymring i forbindelse med kommuneplanen, at ved en evt. udvidelse af Løgumkloster Rensningsanlæg, vil der fremkomme en stor forøgelse af tung trafik gennem skoven med tunge køretøjer og vil ødelægge natur og fauna som er opremset i miljørapporten.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p> <p>Opføres der nye anlæg, sker det gennem lokalplanlægning og i henhold til lov om miljøvurdering af planer og programmer af konkrete projekter og planlægningen sendes i offentlig høring.</p>

Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.
-----------------------------	--

Myndigheder

4 Indsendt af: Banedanmark	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Hermed følger Banedanmarks bemærkninger til høringen vedr. Tønder Kommuneplan.</p> <p>Banedanmark er ejer af jernbaneinfrastrukturen med tilhørende banearealer, som ligger i det kommende planområde.</p> <p>Banedanmarks bemærkninger til planen er derfor, som følger: Udgangspunktet er, at diverse planer, mv. skal være i overensstemmelse med Jernbaneloven.</p> <p>Jernbaneanlæg, hvor Banedanmark er infrastrukturforvalter, skal overholde de gældende tekniske normer og regler, som er at forefinde på Banedanmarks hjemmeside: https://www.bane.dk/Leverandoer/Krav/Tekniske-normer-og-regler.</p> <p>Byggeri, mv. skal indrettes, så det kan tåle støj og vibrationer fra jernbanen. Evt. gravearbejder, terrænændringer, mv. i nærheden af jernbanespor/banearealer, kan kræve godkendelse jf. §24 i Jernbaneloven.</p> <p>Der må ikke grundvandssænkes/hæves eller lignende under banearealer/jernbanespor.</p> <p>Banens afvandringsforhold må ikke blive påvirket.</p> <p>I fald der er planer om, at ændre forholdene imellem krydsninger af vej og jernbanespor, skal Banedanmark, som infrastrukturforvalter godkende planer herom. Hvis de kommende projekter medfører øget grad af ulovlig sporkrydsning eller ulovlig færdsel på banearealer, kan der fra Banedanmarks side stilles krav til hegning, etablering af lovlige overgange eller ændring af de eksisterende.</p> <p>Banedanmark gør i forbindelse med forslag til planen opmærksom på, at når der</p>
-------------------------------	---

	<p>bygges i kort afstand af jernbanen, skal Banedanmark høres, herunder ved byggetilladelser.</p> <p>Hvor ledninger evt. skal krydse Banedanmarks arealer og spor, skal der ansøges hos Banedanmark om tilladelse via dette link: http://ledningsx.dk.</p> <p>Lys, facadebeklædning, bygninger, mv. må ikke kunne udgøre en gene for driften af jernbanen. Dvs. lys, mv., som kan give signalforvirring, forringelse af signalsynlighed samt blændinger, kan ikke tillades.</p> <p>Allerede eksisterende tinglysninger, som relaterer sig til jernbanen skal respekteres. Tønder-Tinglevbanen skal officielt nedlægges før den kan anvendes til andet end jernbaneformål. Generelt skal jernbanesporene med tilhørende anlæg, deres anvendelse og hvad deraf følger, tåles.</p> <p>Hvad de kommende planer må medføre af økonomiske omkostninger, skal være Banedanmark uvedkommende. Slutteligt vil Banedanmark henlede opmærksomheden på, at kommunerne skal henholde sig til den oversigt over statslige interesser i den kommunale planlægning, som kommuner skal indrette deres kommunale planlægning efter. Oversigten er offentliggjort på Erhvervsstyrelsens hjemmeside. Endvidere henvises til, at kommunerne holder sig opdateret på Transport-, Bygnings- og Boligministeriets hjemmeside for kommende statslige infrastrukturprojekter. Særligt gør Banedanmark opmærksom på, at der arbejdes med at nedlukke ni usikre overkørsler på strækningen Bramming – Tønder.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>Forvaltningen takker for bemærkningen.</p> <p>Kommuneplanen udlægger de overordnet rammer for den fysiske udvikling, Banedanmarks bemærkninger har en detaljeringsgrad der er nærmere lokalplanlægning og derfor vanskelige at indarbejde i kommuneplanen.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	<p>Bemærkningen giver ikke anledning til ændringer i Kommuneplanen.</p>

Hørings svar Energi og klima - Kommuneplan 2017-2029

Indledning

Hovedstrukturens hovedemne "Energi og klima" omfatter emnerne varmforsyning, biogasanlæg, naturgasledninger, højspændingsledninger, solenergianlæg, vindmøller og klimatilpasning.

I høringsperioden er der indkommet i alt 73 hørings svar, hvoraf 45 vedrører hovedemnet "Energi og klima". Nærværende kapitel indeholder konkrete tekstmæssige ændringsforslag til kommuneplanen, forvaltningens generelle bemærkninger til de indkomne hørings svar, forvaltningens evt. konkrete bemærkninger til et hørings svar og slutteligt forvaltningens egentlige indstilling.

De indkomne hørings svar er grupperet på følgende vis:

1. Indkomne hørings svar fra borgere
2. Indkomne hørings svar fra firmaer, organisationer og lignende
3. Indkomne hørings svar fra andre myndigheder

Ændringsforslag

De i høringsperioden indkomne hørings svar til emnet vindmøller har medført, at afsnittet vedrørende vindmøller grundlæggende tilrettes. Tønder Kommune slår dog samtidigt endnu engang fast, at der i kommuneplanen ikke udpeges nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.

Den indledende tekst til hovedemnet "Energi og klima" samt afsnittet om varmforsyning og solenergianlæg tilrettes ligeledes i mindre grad, mens der i de resterende afsnit vedrørende biogasanlæg, naturgasledninger, højspændingsledninger og klimatilpasning udelukkende gennemføres redaktionelle, tekstmæssige justeringer og tilpasninger.

De gennemførte tilretninger i den indledende tekst, i afsnittet om varmeforsyning, i afsnittet om solenergianlæg samt afsnittet om vindmøller fremgår af nedenstående tekstboks.

Ændringsforslag - Indledende tekst:

Forslag til Kommuneplan 2017-2029	Endelig vedtagelse
<p>Borgerne i Tønder Kommune har brug for en sikker, miljøvenlig og økonomisk energiforsyning og klimatilpasning. Derfor arbejder Tønder Kommune for at fremme en bæredygtig udvikling af energiforsyningen og klimatilpasningen. Det sker i dialog med nøgleaktører og interessenter på området. Borgerne i Tønder Kommune har brug for en sikker, miljøvenlig og økonomisk energiforsyning og klimatilpasning. Derfor arbejder Tønder Kommune for at fremme en bæredygtig udvikling af energiforsyningen og klimatilpasningen. Det sker i dialog med nøgleaktører og interessenter på området.</p> <p>Med nye tekniske muligheder opstår der behov for nye og større tekniske anlæg. Den kommunale planlægning skal i den forbindelse sikre en placering med færrest mulige gener for natur, landskab og befolkning og samtidig sikre den mest optimale udnyttelse af ressourcer til energiforsyning.</p> <p>[...]</p>	<p>Borgerne i Tønder Kommune har brug for en sikker, miljøvenlig og økonomisk energiforsyning, hvorfor Tønder Kommune arbejder for at fremme en bæredygtig udvikling af energiforsyningen. Helhedsorienterede klimatilpasningsløsninger skal sikre, at udviklingen i Tønder Kommune kan modstå fremtidige klimaændringer.</p> <p>[...]</p>

Ændringsforslag - Varmeforsyning i Tønder Kommune:

Forslag til Kommuneplan 2017-2029	Endelig vedtagelse
<p>Styrken i varmforsyningen I Tønder Kommune leveres varme fra både større og mindre værker. Vi ønsker at udbygge den kollektive varmforsyning og udvikle en miljøvenlig produktion. Derfor samarbejder vi på tværs af kommuner og forsyningselskaber om at udvikle en fælles energiplan.</p> <p>Styrken i varmforsyningen Tønder Kommunes fem større varmemærker - Bredebro Varmeværk, Løgumkloster Fjernvarme, Skærbæk Fjernvarme, Toftlund Fjernvarme og Tønder Fjernvarmeselskab, forsyner medio 2018 i alt ca. 7320 husstande med fjernvarme. De har i perioden 2011 til 2016 som helhed ændret sammensætningen i brændselstyper hen imod anvendelse af mere biomasse. Andelen af flis er eksempelvis steget fra 15.675 MWh i 2011 til 47.913 MWh i 2016, svarende til en stigning på 205,7 procent.</p> <p>Udover de store værker eksisterer fem mindre varmemærker i Tønder Kommune: Brøns Kraftvarmeværk, Rejsby Kraftvarmeværk, Frifelt-Roager Kraftvarmeværk, Nørrevejens Kraftvarmeværk og Havneby Varmeværk. [...]</p>	<p>Styrken i varmforsyningen Tønder Kommunes fem større varmemærker, Bredebro Varmeværk, Løgumkloster Fjernvarme, Skærbæk Fjernvarme, Toftlund Fjernvarme og Tønder Fjernvarmeselskab, forsyner medio 2018 i alt 7.324 husstande med fjernvarme.</p> <p>Ud over de store værker eksisterer fem mindre varmemærker i Tønder Kommune, Brøns Kraftvarmeværk, Rejsby Kraftvarmeværk, Frifelt-Roager Kraftvarmeværk, Nørrevejens Kraftvarmeværk og Havneby Varmeværk, der forsyner i alt 849 husstande med fjernvarme.</p> <p>Tønder Kommunes 10 fjernvarmemærker leverer varme til i alt 8.173 forbrugere. Hvis vi antager, at der gennemsnitligt bor 3 personer pr. forbrugssted, svarer dette til 24.519 borgere, der bliver varmforsynet via fjernvarme. Med et befolkningstal, der ultimo 2018 ligger på 37.928 indbyggere, ligger tilslutningsprocenten til fjernvarme således på 65 procent.</p> <p>[...]</p>

Ændringsforslag - Solenergianlæg i Tønder Kommune:

Forslag til Kommuneplan 2017-2029	Endelig vedtagelse
[...]	<p>Styrker ved solenergi Udnyttelse af solenergi bidrager positivt til Tønder Kommunes CO2-regnskab. Der eksisterer et uudnyttet potentiale og der skal planlægges for udnyttelse af solenergi i endnu større omfang end det sker i dag.</p> <p>Fokus på solenergi Solenergianlæg skal placeres under hensyn til kommunens særlige natur og landskab. Der skal også tages hensyn til de jordbrugs- og beskyttelsesinteresser der eksisterer i kommunens erhvervsområder, arealer tæt på byerne og i det åbne land.</p> <p>Overordnede mål Det er kommunens målsætning, at der kan etableres solenergianlæg, der kan medvirke til at reducere CO2-udledningen og formindske energiforsyningsafhængighed af fossile brændsler.</p> <p>Mål for solenergianlæg Vi vil:</p> <ul style="list-style-type: none"> • planlægge for placering af områder til store arealkrævende solenergianlæg • afveje placeringen af solenergianlæg i forhold til andre arealinteresser <p>Handlinger Vi:</p> <ul style="list-style-type: none"> • giver mulighed for at etablere solenergianlæg under hensyntagen til

naboer, natur, kulturhistorie og landskab.

Retningslinjer

Arealudlæg til solenergianlæg skal ske ud fra følgende retningslinjer:

- Placering af solenergianlæg
- Særlige hensyn

Placering af solenergianlæg

Retningslinje 8.5.1

Store solenergianlæg, der er placeret på jordoverfladen, skal etableres inden for hertil planlagte områder, dvs. områder, der er udlagt til tekniske anlæg.

Der skal etableres afskærmende beplantning omkring solenergianlæg.

Særlige hensyn

Retningslinje 8.5.2

Solenergianlæg skal placeres og udformes under hensyntagen til interesser i det åbne land, herunder især hensynet til natur- og kulturlandskaber samt nabo-, jordbrugs- og beskyttelsesinteresser.

Ved planlægning af solenergianlæg skal der tages hensyn til lufttrafik og indflyvningsruter for lufthavne og flyvepladser.

Arealerne skal reetableres og solenergianlægget skal fjernes, hvis anlægget har været ude af drift i mere end 1 år.

Redegørelse

Redegørelsen beskriver:

- Lokalisering og placering af solenergianlæg

Lokalisering og placering af solenergianlæg

Ved planlægning for solenergianlæg bør der først og fremmest sigtes efter en

placering i nærheden af energikildeleverandørerne og energiaftagerne, dvs. at solenergianlæg i udgangspunktet skal placeres på erhvervsarealer eller arealer i direkte tilknytning til et byområde.

Der er i Tønder Kommune eksempelvis placeret større solvarmeanlæg ved fjernvarmecentralerne i henholdsvis Toftlund og Løgumkloster.

Der vil være konkrete tilfælde, hvor placeringen af solcelleanlæg eller solvarmeanlæg ikke vil være mulig eller hensigtsmæssig på erhvervsarealer eller bynære arealer, og hvor en placering i det åbne land kan være en løsning. Ved en placering i det åbne land skal kommunen redegøre for placeringen, herunder begrunde, hvorfor en placering i erhvervsområder eller tilknytning til eksisterende byområder ikke er mulig i det konkrete tilfælde, eksempelvis:

- som følge af kystnærhed og/eller konkrete natur- og landskabsudpegninger, fredninger mv.
- idet solenergianlægget vil blive for dominerende, hvis det placeres tæt på en by

Ud over en begrundelse for den konkrete placering skal der foretages en vurdering i forhold til beskyttelseshensynene i det åbne land.

Tønder Kommune vil undgå en spredt og ukoordineret placering af kommende anlæg. Kommunen ønsker bl.a. at sikre, at nye solenergianlæg får en hensigtsmæssig placering i landskabet og evt. kan bruges aktivt i beskyttelsen af grundvand og natur.

Ved vurderingen af lokalplanpligt lægges vægt på, om anlægget vil medføre en væsentlig ændring af det eksisterende miljø, og der skal foretages en konkret vurdering af projektets konsekvenser for det pågældende område. Der skal ses på projektets omfang og på projektets konkrete, visuelle, funktionelle og miljømæssige konsekvenser i forhold til områdets karakter.

	Konkret kræver placering af nye solenergianlæg planlægning i form af kommuneplantillæg, lokalplan og behandling i henhold til Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).
--	---

Ændringsforslag - Vindmøller i Tønder Kommune:

Forslag til Kommuneplan 2017-2029	Endelig vedtagelse
[...]	<p>Der er ultimo 2018 opstillet og nettilsluttet i alt 248 vindmøller i Tønder Kommune med en samlet installeret effekt på 175 MW. I nærværende kommuneplan udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Desuden er der ultimo 2018 opstillet og nettilsluttet i alt 74 husstands-, mini- og mikrovindmøller i Tønder Kommune med en samlet installeret effekt på 977 kW.</p> <p>Retningslinjer Tønder Kommunes eksisterende vindmøller, herunder husstands-, mini- og mikrovindmøller er underlagt en lang række almene retningslinjer, der er gengivet i det følgende:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Placering af vindmøller; naboforhold • Placering af vindmøller; natur-, landbrugs- og landskabsforhold • Placering af vindmøller; tekniske forhold • Placering af husstandsvindmøller • Placering af mini- og mikrovindmøller

Placering af vindmøller; naboforhold

Retningslinje 8.6.1

Bestemmelserne, der er formuleret i Bekendtgørelse om støj fra vindmøller, vindmøllebekendtgørelsen, finder altid anvendelse ved etablering, ændring og drift af vindmøller.

Der må ikke gives tilladelse til vindmøller nærmere nabobeboelse end fire gange vindmøllens totalhøjde.

Det skal sikres, at nabobeboelser ikke udsættes for skyggekast fra vindmøller i mere end 10 timer om året beregnet som reel skyggetid.

Placering af vindmøller; natur-, landbrugs- og landskabsforhold

Retningslinje 8.6.2

Vindmøller skal fortrinsvis opstilles i grupper af mindst tre vindmøller i et let opfatteligt geometrisk mønster i forhold til landskabet.

Vindmøller skal placeres på rette linjer og med samme indbyrdes afstand. Ved 5 eller flere vindmøller kan vindmøllerne opstilles i en buet række.

Vindmøller i en gruppe skal have ensartet størrelse, navhøjde, rotordiameter, udseende, omdrejningstal, omløbsretning og være 3-bladet samt etableres med horisontal akse.

Det visuelle forhold mellem tårn og rotordiameter på vindmøller skal være harmonisk. Alle dele af en vindmølle skal farvesættes med samme lysegrå, ikke reflekterende farve. Der må ikke være reklamer på vindmøller, dog tillades vindmølleproducentens firmanavn og logo i begrænset størrelse på nacellen.

Ved planlægning for vindmøller nærmere end 28 gange totalhøjden fra eksi-

sterende eller planlagte vindmøller, skal redegørelsen for planforslaget belyse anlæggenes påvirkning af landskabet. Det skal oplyses, hvorfor påvirkningen anses for ubetænkelig.

Vindmøller skal placeres i forhold til andre planlagte og eksisterende vindmøller og vindmøllegrupper skal placeres under hensyntagen til, at de fremtræder tydeligt adskilte i landskabet.

Vindmøller skal placeres og udformes under hensyntagen til det åbne lands interesser, herunder især hensynet til natur- og kulturlandskaber samt nabo- og jordbrugsinteresser.

Ved placeringen af vindmøller og de tilhørende anlæg, adgangsveje og arbejdsarealer skal arealforbruget minimeres og de jordbrugsmæssige interesser tilgodeses. Vejene skal så vidt muligt anlægges langs naturlige skel i landskabet.

Planlægning for vindmøller i kystnærhedszonen kræver generelt en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse.

Der må ikke planlægges for vindmøller i internationale naturbeskyttelsesområder.

I forhold til øvrige større tekniske anlæg, herunder eksempelvis solcelle- og solvarmeanlæg, biogasanlæg, skal vindmøller placeres, så samspillet mellem disse i forhold til landskabet er harmonisk.

Transformerstationer skal så vidt muligt placeres i tilknytning til anden bebyggelse i området eller indpasses i landskabet.

Placering af vindmøller; tekniske forhold

Retningslinje 8.6.3

Vindmølle: En vindmølle råder over en nominel effekt >25 kW, et rotorareal >200 m², en totalhøjde >25 meter og <150 meter.

Der må kun fastsættes retningslinjer i kommuneplanen for områder til opstilling af vindmøller med en totalhøjde på 150 meter eller derover, hvis vindmøllerne er til forsøgsformål. Ved vindmøller til forsøgsformål forstås:

- 0-serie vindmøller
- Vindmøller, der er prototypecertificeret
- Vindmøller, der er ombygget til brug for forsøg i henhold til bekendtgørelse om teknisk certificeringsordning af vindmøller i Danmark.

Vindmøller kan placeres i en afstand af 1 gange møllens totalhøjde fra overordnede veje eller jernbaner hen til mølletårnets yderste begrænsning - dog med et tillæg på 10 meter i forhold til jernbaner. For veje, der er pålagt byggeplaner, fastsættes afstanden fra disse. I en zone mellem 1 og 1,7 gange vindmøllens totalhøjde kan der optræde sikkerhedsmæssige spørgsmål. Vejdirektoratet og Banedanmark kan i konkrete tilfælde fremkomme med specifik begrundelse for at placere vindmøllen længere væk end 1 gange vindmøllens totalhøjde.

Større tekniske anlæg, herunder vindmøller, master mv., med en totalhøjde på 100 meter eller mere skal, i henhold til luftfartsloven, anmeldes til Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, hvis disse ønskes opført inden for et hindringsplan. Opførelsen af projektet må ikke påbegyndes, før der af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen er udstedt en attest om, at hindringen ikke skønnes at ville frembyde fare for lufttrafikkens sikkerhed. Herunder skal Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES) særskilt underrettes og partshøres om planerne.

Der må ikke opstilles vindmøller i kystnærhedszonen, hvis Søfartsstyrelsen kan påvise, at dette kan have væsentlige negative konsekvenser for afviklingen af skibstrafikken eller med hensyn til driften af fyr og sømærker.

Vindmøller skal som udgangspunkt overholde en respektafstand på 1 gange vindmøllens totalhøjde (vælteafstand) til servitútbæltet langs naturgas-transmissionsledninger og højspændingsledninger.

Det skal sikres, at vindmøller, der har været ude af drift i mere end 1 år eller som udgår af varig drift, fjernes uden udgift for det offentlige. Ved nedtagning af vindmøller skal tilhørende fundamenter og veje fjernes til 1 meter under terræn og arealet reetableres. Dette skal tinglyses på ejendommen og skal stilles som vilkår i byggetilladelsen og/eller lokalplanen. Det er den til enhver tid værende ejer af ejendommen, der har byrden.

Vindmøller må ikke opstilles, så de forstyrrer overordnede radiokædeforbindelser.

Inden der planlægges eller gives tilladelse til opstilling af vindmøller inden for radiokædetracéer skal den pågældende radiokædeoperatør underrettes og partshøres.

Sendeudstyr til radio- og telekommunikation kan anbringes i vindmølletårne, hvis det ikke er synligt og dermed ikke skæmmer arkitekturen på den enkelte vindmølle.

Støjkonsekvensområder skal fastlægges i forbindelse med den konkrete planlægning for de enkelte vindmølleområder og respekteres. Inden for denne zone må der ikke i lokalplanlægningen udlægges arealer til støjfølsom anvendelse, med mindre det ved undersøgelser er godtgjort, at der ikke er uacceptable miljømæssige gener forbundet hermed.

Vindmølleområder skal friholdes for byggerier, anlæg og andre tekniske anlæg, herunder husstandsvindmøller mv., der kan hindre opstilling af store

vindmøller.

Ved placering af vindmøller inden for en radius af 5 kilometer fra forsvarrets skyde- og øvelsesterræner skal Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES) underrettes og partshøres om planerne.

Placering af husstandsvindmøller

Retningslinje 8.6.4

Husstandsvindmølle: En husstandsvindmølle udgøres af en mindre vindmølle med en nominel effekt <25 kW, et rotorareal <200 m² og en totalhøjde >8,5 meter og <25 meter.

Det er alene husstandsvindmøller i umiddelbar tilknytning til eksisterende bebyggelse, der kan opstilles på baggrund af en landzonetilladelse, jf. Planlovens § 35, uden forudgående planlægning.

En husstandsvindmølle skal opstilles enkeltvis. Opføres en husstandsvindmølle ikke i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygningsanlæg, dvs. fritstående, kræver det, som for alle andre vindmøller, en udpegning i kommuneplanen samt retningslinjer for området's anvendelse.

I boligområder i byzone eller i sommerhusområder vil en husstandsmølle, på grund af støj og skyggekast, ofte være omfattet af krav om miljøvurdering og forudsætte kommuneplantillæg med tilhørende miljøvurderingsrapport (miljørapport og miljøkonsekvensrapport) og § 25-tilladelse.

Husstandsmøller kan etableres med enten horisontal eller vertikal akse (vindturbine).

Alle elproducerende vindmølle typer er omfattet af Bekendtgørelse om støj fra vindmøller, og der skelnes ikke mellem horisontal- og vertikalaksede vind-

møller.

Husstandsvindmøller med et rotorareal over 5 m² indebærer, at der skal screenes for pligt om miljøvurdering.

Alle dele af en husstandsvindmølle skal farvelægges med samme lysegrå, ikke reflekterende farve. Der må ikke være reklamer på husstandsvindmøllen, dog tillades vindmølleproducentens firmanavn og logo i begrænset størrelse på navcellen.

Husstandsvindmøller må ikke opstilles inden for internationale naturbeskyttelsesområder og bevaringsværdige landskaber i kystområder.

Ved opstilling langs veje og jernbaner og i disses sigtelinjer skal husstandsvindmøller placeres, så de ikke udgør en unødigt risiko for trafiksikkerheden.

Det skal sikres, at husstandsvindmøller, der er varigt ude af drift, fjernes af mølleejere, inden 1 år efter driften er ophørt. Ved nedtagning af husstandsvindmøller skal tilhørende fundamenter fjernes til 1 meter under terræn og arealet reetableres.

Der må ikke opstilles husstandsmøller, der kan hindre en udnyttelse af områder til store vindmøller.

Placering af mini- og mikrovindmøller

Retningslinje 8.6.5

Mini- og mikrovindmøller: Mini- og mikrovindmøller udgøres af mindre vindmøller med en nominel effekt <25 kW, et rotorarealet <5 m² og en totalhøjde <8,5 meter.

Mini- og mikrovindmøller, der kan etableres med enten horisontal eller verti-

kal aksel, må ikke opstilles inden for internationale naturbeskyttelsesområder, værdifulde landskaber, uforstyrrede landskaber, kirkelandskaber, kystnærhedszonen eller værdifulde kystlandskaber med mindre det vurderes at påvirkningen er ubetydelig.

Efter en konkret vurdering kan mini- og mikrovindmøller opstilles inden for udpegede kulturmiljøer, såfremt vindmøllen ikke er i strid med udpegningens formål.

Mini- og mikrovindmøller skal være refleksfri og må ikke belyses. Mini- og mikrovindmøller skal nedtages, hvis de har været ude af drift i mere end 1 år.

Enkeltstående mini- og mikrovindmøller med et rotorareal under 5 m² er ikke omfattet af krav om miljøvurdering, jf. Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).

Redegørelse

Redegørelsen for Tønder Kommunes eksisterende vindmøller, herunder husstands-, mini- og mikrovindmøller beskriver:

- Vindmøllernes placering i forhold til naboer
- Vindmøllernes placering i forhold til tekniske anlæg
- Vindmøllernes placering i forhold til natur, kultur, landskab og jordbrug
- Vindmøller i Tønder Kommune
- Husstandsvindmøller
- Mini- og mikrovindmøller

Vindmøllernes placering i forhold til naboer

Vindmøller må ikke opstilles nærmere boliger end fire gange vindmøllens totalhøjde for at undgå visuelle gener såsom refleks og skyggekast.

Bestemmelserne, der er formuleret i Bekendtgørelse om støj fra vindmøller,

Vindmøllebekendtgørelsen, finder altid anvendelse på etablering, ændring og drift af vindmøller.

Det skal sikres, at nabobeboelser ikke udsættes for skyggekast fra roterende vindmøllevinger i mere end 10 timer om året, beregnet som reel skyggetid og under hensyn til meteorologiske forhold og årstider.

Vindmøllernes placering i forhold til tekniske anlæg

Vindmøller må som udgangspunkt ikke placeres nærmere veje og jernbaner end 1 gange vindmøllens totalhøjde. Hvis der foreligger konkrete sikkerhedsmæssige problemer såsom distraktion af trafikanter, kan afstandskravet blive større. Ved placeringer mellem 1 og 1,7 gange vindmøllens totalhøjde fra veje og jernbaner skal Vejdirektoratet og Banedanmark høres.

Af hensyn til risikoen ved lynnedslag og gensidige påvirkninger skal høje konstruktioner som udgangspunkt placeres i en afstand fra naturgastransmissionsledninger og højspændingsledninger på mindst 1 gange konstruktionens maksimale højde. Hvis høje konstruktioner ønskes placeret nærmere end den angivne afstand, skal ledningsejerne informeres for at kunne vurdere, om jordingsanlægget er tilstrækkeligt eller skal suppleres.

Vindmøller må ikke opstilles, så de forstyrrer overordnede radiokædeforbindelser. Som udgangspunkt må der derfor ikke opstilles vindmøller nærmere end 200 meter fra sigtelinjen mellem to positioner i en radiokæde, alt afhængig af radiokædeforbindelsens robusthed. Inden der planlægges for eller gives tilladelse til opstilling af vindmøller inden for radiokædetracéer, skal den pågældende radiokædeoperatør derfor underrettes og partshøres.

Vindmøller må ikke opstilles, så de giver risiko ved brug af flyvepladser eller giver gener for radionavigationsanlæg, der betjener luftfarten. Som udgangspunkt kan der ikke opstilles vindmøller inden for en radius af 5 kilome-

ter fra en godkendt flyveplads og 600 meter fra et radionavigationsanlæg, medmindre Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen, herunder Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES), har godkendt det.

Konstruktioner med en totalhøjde mellem 100 og 150 meter skal afmærkes, hvis Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen finder det påkrævet. Afmærkningen kan omfatte forskellige typer af lysafmærkning og kontrastfarver på tårn og vinger, f.eks. rødmaledede vingespidses. Lysafmærkning kan f.eks. bestå af et fast rødt lys på nacellen med en intensitet på ca. 10 candela (1 candela svarer til lysintensiteten fra ét stearinlys). For at opnå 360 graders dækning skal der påsættes 2 lamper øverst på nacellen. Lyset må ikke afskærmes nedad.

Opstillingen af en vindmølle på 100 meter eller mere skal anmeldes til Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen. Desuden må en vindmølle ikke opstilles, inden sagen er behandlet, og der af Trafik-, Bygge- og Boligstyrelsen er udstedt en attest om, at vindmøllen ikke skønnes at ville frembyde fare for lufttrafikkens sikkerhed. Forsvarsministeriets Ejendomsstyrelse (FES) skal underrettes og partshøres om planerne.

Vindmøllernes placering i forhold til natur, kultur, landskab og jordbrug
For at udnytte vindpotentialet optimalt og samtidig undgå unødigt indvirkning fra vindmøllerne på landskab, natur og naboer skal vindmøller fortrinsvis opstilles samlet i grupper i let opfattede geometriske formationer.

Vindmøller skal enkeltvis og sammen i en vindmøllepark gives et harmonisk udseende, herunder et harmonisk harmoniforhold, dvs. forholdet mellem vindmøllens tårn og vinger. Vindmøller i et vindmølleområde skal fremstå som en klart sammenhængende park. Vindmølleparker skal koordineres landskabeligt med andre vindmøller og vindmølleparker samt øvrige tekniske anlæg. Vindmølleparker skal fremtræde adskilte i landskabet med et indbyrdes harmonisk samspil, eksempelvis ved at rækkernes hovedretning er ens.

Moderne vindmøller er synlige over store afstande og kan have en væsentlig indflydelse på landskabet omkring dem. Som hovedregel anses kyst- og mo-rænelandskaber for komplekse til at kunne rumme vindmøller, mens storska-lalandskaber anses for bedre egnet til opstilling af vindmøller. I mange land-skabstyper kan der være særlige geologiske, landskabsmæssige eller kultur-historiske elementer, der vil være sårbare over for opstilling af vindmøller, og som derfor kræver en særlig stillingtagen.

Vindmøller skal opstilles uden for områder, der er beskyttet jf. § 3 i Naturbe-skyttelsesloven. Hvis der opstilles vindmøller i områder, der er udpeget som økologiske forbindelseslinjer og potentiel natur, må vindmøllerne ikke forrin-ge mulighederne for at oprette nye naturområder eller hindre, at der skabes sammenhænge mellem eksisterende naturområder. Ligeledes gælder ved opstilling af vindmøller inden for områder, der er udpeget til lavbundsarealer, at vindmøllerne ikke må forhindre, at det naturlige vandstands niveau kan genskabes.

For vindmøller, der placeres i nærheden af Natura 2000-områder eller i om-råder, der indeholder arter, der er omfattet af Habitatdirektivets bilag IV, skal der laves en konsekvensvurdering i henhold til Habitatdirektivet, hvis det ikke kan afvises, at vindmøllerne vil kunne have en væsentlig indvirkning på de udpegede arter.

Vindmøller skal placeres uden for sø- og åbeskyttelseslinjer, beskyttede diger og uden for beskyttelseszoner for fortidsminder. Vindmøller må ikke placeres inden for skovens nærzone (30 meter). Placering inden for den yderste del af skovbyggelinjen (30-300 meter) kan kun ske efter en nærmere vurdering.

For de udpegede områder med kulturhistoriske værdier er udgangspunktet, at der kun må opstilles vindmøller, hvis de beskyttelses- og bevaringsmæssi-

ge interesser ikke tilsidesættes. Inden for områder, der er udpeget som kirkeomgivelser, bør man så vidt muligt undgå opstilling af vindmøller. Uden for kirkeomgivelserne skal forholdene vedrørende indsigt til kirken og udsyn fra kirkegården undersøges nærmere ved opstilling af vindmøller. Eventuelle fortidsminder i vindmølleområdet er omfattet af Museumsloven, og det anbefales, at der foretages en arkæologisk forundersøgelse, inden anlægsarbejdet går i gang.

Det skal tilstræbes, at vindmøller ikke forstyrrer oplevelsen af kirker, fredede bygninger, fortidsminder, kulturmiljøer eller landskaber af betydning f.eks. herregårdslandskaber. Det betyder, at miljøvurdering og lokalplanarbejdet i særlig grad skal vurdere konsekvenserne i forhold til de kulturhistoriske interesser f.eks. gennem visualiseringer.

Opstilling af vindmøller skal ske under hensyntagen til den eksisterende jordbrugsmæssige anvendelse af et område. Inden for et vindmølleområde eller lokalplanområde til vindmøller kan den jordbrugsmæssige anvendelse fortsætte som hidtil, og i planlægningen for vindmøller skal hensynet til landbrugsdriften indgå. Det kan f.eks. ske ved at anlægge servicevejene til vindmøllerne på en sådan måde, at de generer markdriften mindst muligt.

Vindmøller i Tønder Kommune

Eksisterende vindmøller 1988-2018

I Tønder Kommune er der ultimo 2018 opstillet i alt 248 vindmøller med en samlet installeret effekt på 175 MW.

Heraf råder 227 vindmøller, der er nettilsluttet i tidsrummet 1988 til 2001, over en installeret effekt mellem 26 og 999 kW pr. vindmølle. I alt råder disse vindmøller over en samlet installeret effekt på 135 MW. Til sammenligning er der opstillet i alt 20 vindmøller med en installeret effekt over 1.000 kW. Disse vindmøller blev nettilsluttet i perioden 1995 til 2018 og råder over

en samlet installeret effekt på 40 MW.

Den nyeste vindmølle blev nettilsluttet den 18. februar 2018, Vindtved, og har en effekt på 3.600 kW, en navhøjde på 87 meter, en rotordiameter på 126 meter og producerede 567.937,80 kWh i juli 2018. Til sammenligning blev den ældste vindmølle nettilsluttet den 1. februar 1988, Randerup, og har en effekt på 180 kW, en navhøjde på 23,2 meter, en rotordiameter på 30 meter og producerede 15.710,50 kWh i juli 2018.

I takt med vindmølleudbygningen i kommunen er produktionen i løbet af de seneste 20 år steget fra 84.245.503 kWh i 1996 til 252.016.930 kWh i 2016. I 1996 var der opstillet vindmøller med en samlet installeret effekt på 66,5 MW, mens der i 2016 var opstillet vindmøller med en samlet installeret effekt på 153 MW.

Husstandsvindmøller

Husstandsvindmøller er mindre vindmøller, der opstilles i umiddelbar tilknytning (en afstand op til ca. 20 meter) til eksisterende bebyggelse. Husstandsvindmøller har et rotorareal op til 200 m², dvs. en maksimal rotordiameter på 15,96 meter.

Hvis husstandsmøller placeres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bebyggelse, kan de opstilles uden forudgående planlægning og alene på baggrund af en landzonetilladelse. "Umiddelbar tilknytning til eksisterende bebyggelse" betyder, efter hidtidig praksis, at en husstandsmølle opføres inden for ca. 20 meter fra eksisterende bygningsanlæg. Det er dog ikke afstanden alene, der afgør, hvorvidt en bygning vurderes at opfylde de rette betingelser. Det beror på en samlet vurdering af, om vindmøllen sammen med ejendommens bebyggelse kan opfattes som en samlet enhed i landskabet.

Af sikkerhedsmæssige årsager anbefales det at placere vindmøllen i en af-

stand fra ejendommen, der mindst svarer til vindmøllens totalhøjde.

I sagsbehandlingen skal der tages størst muligt hensyn til nabobeboelser og til øvrige interesser, der er knyttet til anvendelsen af det åbne land, herunder især de landskabelige værdier. Landskabsanalyser og visualiseringer skal i tvivlstilfælde sikre, at der ved opførelse af husstandsmøller i det åbne land tages de nødvendige landskabelige hensyn.

I og ved afgrænsningen til landsbyer og andre boligområder kan der være begrænsninger i mulighederne på grund af nærheden til naboer, og i landsbyerne kan der være særlige kulturmiljømæssige hensyn at tage.

Alle elproducerende vindmølletyper er omfattet af bekendtgørelse om støj fra vindmøller, og der skelnes ikke mellem horisontal- og vertikalakslede vindmøller. Enkeltstående vindmøller med et rotorareal over 5 m² er omfattet af Bekendtgørelse af lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM). For husstandsmøller kan screeningen med fordel koordineres med landzonesagsbehandlingen efter Planlovens § 35.

Rotorarealet for en vertikalakslet vindmølle er defineret som højden af "vingen" (cylinderen) multipliceret med bredden at rotoren.

Mini- og mikrovindmøller

Mini- og mikrovindmøller er mindre vindmøller, der opstilles i umiddelbar tilknytning (en afstand op til ca. 20 meter) til eksisterende bebyggelse. Mini- og mikrovindmøller har et rotorareal mellem 1 og 5 m², dvs. en maksimal rotordiameter på 2,52 meter.

Alle elproducerende vindmølletyper er omfattet af bekendtgørelse om støj fra vindmøller, og der skelnes ikke mellem horisontal- og vertikalakslede vindmøller. Mini- og mikrovindmøller er dog ikke omfattet af Bekendtgørelse af

	lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter (VVM).
--	---

	Rotorarealet for en vertikalakslet vindmølle er defineret som højden af "vingen" (cylinderen) multipliceret med bredden af rotoren.
--	---

Generel tilbagemelding på hørings svar

Hovedstrukturens hovedemne "Energi og klima" indeholder emnerne varmforsyning, biogasanlæg, naturgasledninger, højspændingsledninger, solenergianlæg, vindmøller og klimatilpasning.

I nærværende afsnit redegøres for, hvordan de indkomne hørings svar, herunder underskriftsindsamlinger, er taget i betragtning. Tønder Kommune har modtaget i alt 45 hørings svar til hovedemnet "Energi og klima":

- Varmeforsyning i Tønder Kommune: 2 hørings svar
- Vindmøller i Tønder Kommune: 43 hørings svar, heraf 36 hørings svar imod vindmøller og 7 hørings svar for vindmøller

Derudover har kommunen modtaget 1 underskriftsindsamling, der indeholder i alt 26 underskrifter imod vindmøller.

Hovedparten af de indkomne hørings svar er rettet direkte mod selve lovgivningens tilstrækkelighed og troværdighed, hvilket ikke falder ind under kommunens myndighedsområde. Derudover vedrører flertallet af hørings svarene opstillingen af vindmøller inden for konkrete områder rundt omkring i kommunen, selv om kommunen ikke udpeger nye områder til opstillingen af vindmøller. Hørings svarene vedrører således typisk ikke selve kommuneplanen, men i højere grad udviklingen af konkrete vindmølleprojekter, dvs. lokalplanniveauet, hvor der til konkrete projekter skal udarbejdes et plangrundlag i form af kommuneplantillæg, lokalplan med tilhørende miljøvurderingsrapport (indeholdende en miljøkonsekvensvurdering og en miljørapport). I det omfang hørings svar dog vedrører kommunens myndighedsområde i form af kommuneplanen, er de enten kommenteret direkte i feltet "Teknik og Plan bemærker" eller kommenteret og indeholdt i den generelle tilbagemelding på hørings svar i nærværende afsnit.

Kommunens administration har med andre ord kommenteret hørings svarene, hvor det anses som relevant for den politiske behandling af sagen. Da mange hørings svar omhandler de samme emner, har kommunen valgt at besvare en række centrale problemstillinger samlet - og i skemaet henvist hertil.

Det drejer sig om følgende oftest fremførte gennemgående emner fra hørings svarene:

- Støj fra vindmøller
- Afstandskrav
- Skyggekast
- Værditab
- Lysafmærkning
- Landskab og natur
- Socioøkonomiske forhold
- Vindmøller i Tønder Kommune
- Energiaftalen af 29. juni 2018
- Vindmølleprojekt ved Ellhöft og Westre i Slesvig-Holsten

Støj fra vindmøller

Støj fra vindmøller er reguleret af faste regler, der p.t. fremgår af Bekendtgørelse om støj fra vindmøller, vindmøllebekendtgørelsen (BEK nr. 1736 af 21/12/2015). Bekendtgørelsen fastlægger grænserne for støj og lavfrekvent støj fra vindmøller, samt hvordan disse skal beregnes. Støj beregnes ved 6 og 8 m/s i 10 meters højde i henhold til de metoder, der er anført i vindmøllebekendtgørelsen. I det åbne land er støjkravet 42 dB(A) ved 6 m/s og 44 dB(A) ved 8 m/s. I områder med støjfølsom arealanvendelse er støjkravet 37 dB(A) ved 6 m/s og 39 dB(A) ved 8 m/s. For den almindelige støj beregnes støjen i et udendørs opholdsareal op til 15 meter fra beboelsen, mens den lavfrekvente støj beregnes indendørs. Den samlede lavfrekvente støj fra vindmøller må indendørs i beboelse i det åbne land eller indendørs i områder til støjfølsom arealanvendelse ikke overstige 20 dB ved en vindhastighed på 8 m/s og 6 m/s.

Afstandskrav

Bekendtgørelse om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller (BEK nr. 1590 af 10/12/2014) fastlægger p.t., at der ikke må gives tilladelse efter Planloven til vindmøller nærmere nabobeboelse end fire gange møllens totalhøjde, dvs. 600 meter ved en vindmølle med en totalhøjde på 150 meter.

Skyggekast

Skyggekast fra en vindmølle opstår, når solens stråler passerer gennem vindmøllens rotorareal og derefter rammer en beboelse eller udendørs opholdsarealer omkring en beboelse. Gener fra vindmøller som følge af skyggekast fra vingerne afhænger af de meteorologiske forhold, for så vidt angår sol og vind, som i høj grad

er årstidsbestemt. Derudover afhænger generne fra skyggekast af antallet af vindmøller i en gruppe, deres placering i forhold til nabobeboelserne, vindmøllernes rotordiameter samt af terræn- og landskabsforhold. Det anbefales p.t., jf. Vejledning om planlægning for og tilladelse til opstilling af vindmøller, Naturstyrelsen, Miljøministeriet, 2015, at det ved planlægningen for vindmøller sikres, at nabobeboelser ikke påføres et samlet skyggekast i mere end 10 timer om året, beregnet som 'reel skyggetid'. Hvis en helheds-vurdering viser, at den bedst egnede placering medfører, at de anbefalede 10 timers maksimale skyggekast ikke kan overholdes, bør kommunen iværksætte tiltag i form af 'skyggestop-program' til at bringe den beregnede reelle skyggetid under 10 timer/år.

Værditab

Eventuelt værditab på beboelser, som påføres den enkelte nabo til et vindmølleprojekt, erstattes p.t. af vindmølleprojektet gennem værditabsordningen, jf. kravene i Bekendtgørelse af lov om fremme af vedvarende energi (LBK nr. 1194 af 28/09/2018).

Lysafmærkning

Vindmøller med totalhøjder under 150 meter skal have 2 røde lys på toppen af nacellen med en intensitet på ca. 10 candela. Disse lys skal være tændt konstant og de skal ikke blinke.

Landskab og natur

Påvirkningen af landskabet og naturen omkring et vindmølleprojekt bliver nøje undersøgt og beskrevet i en såkaldt miljøvurderingsrapport (indeholdende en miljøkonsekvensvurdering og en miljørapport), der ligeledes vil indeholde visualiseringer af projektet.

Socioøkonomiske forhold

Undersøgelser har dokumenteret, at der vil kunne ske et værditab for boliger i en afstand på op til 3 kilometer fra vindmølleprojekter. Dette værditab svarer til størrelsen af de beløb, der p.t. bliver udbetalt i henhold til VE-loven ved anmeldelse af værditab, og det vurderes derfor at værditabsordningen udgør en tilstrækkelig afværgeforanstaltning for denne påvirkning.

Vindmøller i Tønder Kommune

Eksisterende vindmøller 1988-2018

I Tønder Kommune er der ultimo 2018 opstillet i alt 248 vindmøller med en samlet installeret effekt på 175 MW.

Heraf råder 227 vindmøller, der er nettilsluttet i tidsrummet 1988 til 2001, over en installeret effekt mellem 26 og 999 kW pr. vindmølle. I alt råder disse vindmøller over en samlet installeret effekt på 135 MW. Til sammenligning er der opstillet i alt 20 vindmøller med en installeret effekt over 1.000 kW. Disse vindmøller blev nettilsluttet i perioden 1995 til 2018 og råder over en samlet installeret effekt på 40 MW.

Den nyeste vindmølle blev nettilsluttet den 18. februar 2018, Vindtved, og har en effekt på 3.600 kW, en navhøjde på 87 meter, en rotordiameter på 126 meter og producerede 567.937,80 kWh i juli 2018. Til sammenligning blev den ældste vindmølle nettilsluttet den 1. februar 1988, Randerup, og har en effekt på 180 kW, en navhøjde på 23,2 meter, en rotordiameter på 30 meter og producerede 15.710,50 kWh i juli 2018.

I takt med vindmølleudbygningen i kommunen er produktionen i løbet af de seneste 20 år steget fra 84.245.503 kWh i 1996 til 252.016.930 kWh i 2016. I 1996 var der opstillet vindmøller med en samlet installeret effekt på 66,5 MW, mens der i 2016 var opstillet vindmøller med en samlet installeret effekt på 153 MW.

Energiaftalen af 29. juni 2018

Et enigt Folketing indgik i juni 2018 en ny energipolitisk aftale for årene 2020-2024.

Tønder Kommune har taget aftalen ad notam, men kan som udgangspunkt udelukkende forholde sig til den aktuelle lovgivning på området.

Vindmølleprojekt ved Ellhöft og Westre i Slesvig-Holsten

Den 6. september 2018 har Tønder Kommune modtaget en revideret projektbeskrivelse omhandlende opstillingen af seks vindmøller ved Ellhöft og Westre i delstaten Slesvig-Holsten.

Projektet omfatter:

- Fem vindmøller (nr. 14, 15, 16, 18 og 19) af typen Siemens SWT-3.2-113 med navnhøjder på hhv. 92,5 meter og 115 meter og en rotordiameter på 113 meter. Totalhøjderne bliver således 150 meter hhv. 172 meter. Vindmøllerne råder over en installeret effekt på 3,2 MW.
- En vindmølle (nr. 17) af typen Siemens SWT-3.6-130 med en navnhøjde på 115 meter og en rotordiameter på 130 meter. Totalhøjden bliver således 180 meter. Vindmøllen råder over en installeret effekt på 3,6 MW.

Desuden skal der fjernes 2 vindmøller af typen AN Bonus (1,3 MW/62, totalhøjde 99 meter).

P.t. ligger vindmølle nr. 16 uden for det af Landesplanung udpegede egentlige område til vindmøller (Vorranggebiet PR1-NFL-003).

Indkomne høringsvar

Borgere

<p>2 Indsendt af: Henrik Engel (1) (Se Bilag A)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning Forespørgsel om tilladelse til opstilling af 2 stk. 3,3 MW vindmøller ved Hjerpested. Vindmøllerne ønskes placeret på matr.nr. 452 Nr. Sejerslev, Emmerlev.</p>
<p>Teknik & Plan bemærker:</p>	<p>Høringsvaret er taget til efterretning. Matriklen ligger inden for et potentielt naturområde og indeholder § 3-beskyttede naturtyper i form af hede og sø. Derudover er matriklen registreret som fredskov, der udløser en 300 meter skovbyggelinje. Jf. §§ 3 og 17 i Lov om naturbeskyttelse (LBK nr. 1122 af 03/09/2018). Matriklen ligger inden for 3 kilometer kystnærhedszonen og er omfattet af en kulturhistorisk og landskabelig bevaringsværdi.</p>

	<p>Der må ikke opstilles vindmøller på fredskovspligtige arealer; Miljøstyrelsen er myndighed. De bevaringsværdige landskaber skal friholdes for større tekniske anlæg, herunder vindmøller. I henhold til Planloven (LBK nr. 287 af 16/04/2018) skal "kystnærhedszonen uden for udviklingsområder søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed". Og videre [...] "der må kun planlægges for anlæg i landzone, såfremt der er en særlig planlægningsmæssig eller funktionel begrundelse for kystnær lokalisering". Generelt anses "vindforhold" dog at udgøre en sådan funktionel begrundelse. Det er således ikke udelukket, at lokalisere vindmøller i kystnærhedszonen, såfremt placeringen ikke er i modstrid med overordnede formål, om at de åbne kyster fortsat skal udgøre en væsentlig natur- og landskabsressource.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen. De i høringsperioden indkomne høringssvar til emnet vindmøller har medført, at afsnittet vedrørende vindmøller grundlæggende tilrettes.</p>

<p>3 Indsendt af: Jens Jørgensen og Anne Mette Ballegård (2)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Det er med stor bekymring vi læser afsnittet omkring vindmøller i forslaget til Kommuneplan 2017 - 2029.</p> <p>I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: <i>"Tønder Kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem 'repowering', dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen".</i></p> <p>Forvaltningen vil ydermere: <i>"... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017 - 2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller."</i></p> <p>Vi er meget uforstående overfor, at man fra forvaltningens side nu kører frem</p>
--	--

med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, når der så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.

Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.6.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.

Vi er i denne forbindelse meget skuffede men desværre ikke forundrede over at læse i materialet, at forvaltningen samarbejder med "nøgleaktører og interessenter". Gælder det også vindmølleprojektmagere?

Der er ikke noget lovkrav om, at Tønder kommune skal opstille vindmøller. Dette undlader man dog behændigt at gøre opmærksom på i materialet, men det er åbenbart et brændende ønske fra nogle indflydelsesrige personer i forvaltningen, at vindmølleopstilling skal ske, da der udelukkende i materialet - endnu engang - er mere end antydning, at det er et lovkrav, at der skal opstilles vindmøller i kommunen, og at der kun er omtalt særdeles subjektive og positive aspekter omkring vindmølleenergi på land. Det er sørgeligt at læse, at hensynet til vindmøllenaboerne atter er beskrevet meget mangelfuldt i materialet.

Formuleringen i målsætningen om ønsket om forøgelse af energiproduktion fra vindmøller i Tønder kommune må være særdeles positiv læsning for nogle nabo-kommuner, da der indenfor en overskuelig tid er behov for opstilling af et ikke ubetydeligt antal vindmøller derfra pga. oprettelse af datacentre. De vil naturligvis straks henvende sig mht. opstilling af vindmølleparker her, når det ser ud til, at det er et stort ønske fra kommunens side, at disse bliver opført i Tønder kommune. Er det virkelig, hvad man vil byde Tønder kommunes borgere? Hvor er hensynet til de evt. kommende vindmøllenaboer og herlighedsværdierne?

Det er dog med tilfredshed, at vi i materialet læser, at: *”Tønder Kommune vi arbejder for at nye højspændingsledninger udføres som jordkabler frem for luftledninger for at reducere indvirkningen på det omkringliggende miljø, naturen og befolkningen mest muligt.”*

Det er dog påfaldende, at man i det samme materiale læser, at Tønder kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller, og at disse kan blive opstillet i områder spredt ud over hele kommunen. Der står endda ”at store vindmøller kan få en positiv betydning for oplevelsen af landskabet”. Mage til dobbeltmoralisk og fordrejende indstilling skal man da lede længe efter. Kæmpevindmøller hører overhovedet ikke til på land men skal udelukkende stå på havet, hvor det oven i købet blæser meget mere.

Noget af det eneste, Tønder kommune har at byde på for at fastholde de borgere, der allerede bor i kommunens landområder, samt at tilbyde tilflyttere, er den storslåede natur og ro, der hersker i Tønder kommune. Lad nu være med endnu engang at udfordre borgerne i kommunen med et udmattende forløb, som kun medfører splid og uro i lokalsamfundene samt lede og utryghed ved at bo i kommunen.

Det er fejlagtigt at tro, at vindmøllenaboer bare kan spises af med penge til gengæld for at have en kæmpevindmølle stående i nærheden. For mange af os er naturen og roen på landet langt mere værd end penge.

Vi håber, at Tønder kommunes folkevalgte byrådsmedlemmer denne gang sætter sig ordentligt ind i og forholder sig kritisk til materialet og problematikken omkring kæmpevindmøller på land og forholder sig til, at der ikke er noget lovkrav om opstilling af vindmøller i kommunen. Kæmpevindmøller hører til på havet.

Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>7 Indsendt af: Magda Petersen og Edvin Klarskov (3)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Det er med stor bekymring, vi læser afsnittet omkring vindmøller i forslaget til Kommuneplan 2017 - 2029.</p> <p>I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: <i>“Tønder Kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem ‘repowering’, dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen”.</i></p> <p>Vi håber, at Tønder Kommune ved en evt. udskiftning af udtjente vindmøller denne gang vil overholde afstandskrav til naboer og til naboskel. Vi har desværre i mange år været ufrivillige naboer til en vindmølle, der ved opstillingen fik dispensationer fra afstandskravene.</p> <p>Forvaltningen vil ydermere: <i>“... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017 - 2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller.”</i></p> <p>Vi er meget uforstående overfor, at man fra forvaltningens side nu kører frem med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, når der så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og</p>
--	---

	<p>kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.</p> <p>Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.6.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.</p> <p>Vi er i denne forbindelse meget skuffede men desværre ikke forundrede over at læse i materialet, at forvaltningen samarbejder med <i>"nøgleaktører og interessenter"</i>. Gælder det også vindmølleprojektmagere?</p> <p>Der er ikke noget lovkrav om, at Tønder kommune skal opstille vindmøller. Dette undlader man dog behændigt at gøre opmærksom på i materialet, men det er åbenbart et brændende ønske fra nogle indflydelsesrige personer i forvaltningen, at vindmølleopstilling skal ske, da der udelukkende i materialet - endnu engang - er mere end antydning, at det er et lovkrav, at der skal opstilles vindmøller på land, og at der kun er omtalt særdeles subjektive og positive aspekter omkring vindmølleenergi på land. Det er sørgeligt at læse, at hensynet til vindmøllenaboerne atter er beskrevet meget mangelfuldt i materialet.</p> <p>Kæmpevindmøller hører overhovedet ikke til på land men skal udelukkende stå på havet, hvor det oven i købet blæser meget mere.</p> <p>Det er fejlagtigt at tro, at vindmøllenaboer bare kan spises af med penge til gengæld for at have en kæmpevindmølle stående i nærheden. For mange af os er naturen og roen på landet langt mere værd end penge.</p> <p>Vi håber, at Tønder kommunes folkevalgte byrådsmedlemmer sætter sig ordentligt ind i og forholder sig kritisk til materialet og problematikken omkring kæmpevindmøller og forholder sig til, at der ikke er noget lovkrav om opstilling af vindmøller i kommunen. Kæmpevindmøller hører til på havet.</p>
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning.

	<p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringsvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringsvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>8 Indsendt af: Joan Holm Schmidt og Niels Andersen Kling (4)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Det er med stor bekymring, vi læser afsnittet omkring vindmøller i forslaget til Kommuneplan 2017 - 2029.</p> <p>I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: <i>“Tønder Kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem ‘repowering’, dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen”.</i></p> <p>Forvaltningen vil ydermere: <i>“... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017 - 2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller.”</i></p> <p>Vi er meget uforstående overfor, at man fra forvaltningens side nu kører frem med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, når der så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.</p> <p>Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.6.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.</p>
---	--

Vi er i denne forbindelse meget skuffede men desværre ikke forundrede over at læse i materialet, at forvaltningen samarbejder med *"nøgleaktører og interessenter"*. Gælder det også vindmølleprojektmagere?

Der er ikke noget lovkrav om, at Tønder kommune skal opstille vindmøller. Dette undlader man dog behændigt at gøre opmærksom på i materialet, men det er åbenbart et brændende ønske fra nogle indflydelsesrige personer i forvaltningen, at vindmølleopstilling skal ske, da der udelukkende i materialet - endnu engang - er mere end antydning, at det er et lovkrav, at der skal opstilles vindmøller på land, og at der kun er omtalt særdeles subjektive og positive aspekter omkring vindmølleenergi på land. Det er sørgeligt at læse, at hensynet til vindmøllenaboerne atter er beskrevet meget mangelfuldt i materialet.

Formuleringen i målsætningen om ønsket om forøgelse af energiproduktion fra vindmøller i Tønder kommune må være særdeles positiv læsning for nogle nabo-kommuner, da der indenfor overskuelig tid er behov for opstilling af et ikke ubetydeligt antal vindmøller derfra pga. oprettelse af datacentre. De vil naturligvis straks henvende sig mht. opstilling af vindmølleparker her, når det ser ud til, at det er et stort ønske fra kommunens side, at disse bliver opført i Tønder kommune. Er det virkelig, hvad man vil byde Tønder kommunes borgere? Hvor er hensynet til de evt. kommende vindmøllenaboer og herlighedsværdierne?

Det er dog med tilfredshed, at vi i materialet læser, at: *"Tønder Kommune vi arbejder for at nye højspændingsledninger udføres som jordkabler frem for luftledninger for at reducere indvirkningen på det omkringliggende miljø, naturen og befolkningen mest muligt."*

Det er dog påfaldende, at man i samme materiale læser, at Tønder kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller, og at disse kan blive opstillet i områder spredt ud over hele kommunen. Der står endda *"at store vindmøller kan få en positiv betydning for oplevelsen af landskabet"*. Mage til dobbeltmoralsk og

	<p>fordrejende indstilling skal man da lede længe efter.</p> <p>Kæmpevindmøller hører overhovedet ikke til på land men skal udelukkende stå på havet, hvor det oven i købet blæser meget mere.</p> <p>Noget af det eneste, Tønder kommune har at byde på for at fastholde de borgere, der allerede bor i kommunens landområder, samt at tilbyde tilflyttere, er den storslåede natur og ro, der hersker i Tønder kommune. Lad nu være med endnu engang at udfordre borgerne i kommunen med et udmattende forløb, som kun medfører splid og uro i lokalsamfundene samt lede og utryghed ved at bo i kommunen.</p> <p>Det er fejlagtigt at tro, at vindmøllenaboer bare kan spises af med penge til gengæld for at have en kæmpevindmølle stående i nærheden. For mange af os er naturen og roen på landet langt mere værd end penge.</p> <p>Vi håber, at Tønder kommunes folkevalgte byrådsmedlemmer denne gang sætter sig ordentligt ind i og forholder sig kritisk til materialet og problematikken omkring kæmpevindmøller og forholder sig til, at der ikke er noget lovkrav om opstilling af vindmøller i kommunen. Kæmpevindmøller hører til på havet.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>10 Indsendt af: Hermann Willecke (5)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Det er med stor bekymring, vi læser afsnittet omkring vindmøller i forslaget til Kommuneplan 2017 - 2029.</p> <p>I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: <i>"Tønder Kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem 'repowering', dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen"</i>.</p> <p>Forvaltningen vil ydermere: <i>"... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017 - 2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller."</i></p> <p>Vi er meget uforstående overfor, at man fra forvaltningens side nu kører frem med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, når der så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.</p> <p>Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.6.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.</p> <p>Vi er i denne forbindelse meget skuffede men desværre ikke forundrede over at læse i materialet, at forvaltningen samarbejder med <i>"nøgleaktører og interessenter"</i>. Gælder det også vindmølleprojektmagere?</p> <p>Der er ikke noget lovkrav om, at Tønder kommune skal opstille vindmøller. Dette undlader man dog behændigt at gøre opmærksom på i materialet, men det er åbenbart et brændende ønske fra nogle indflydelsesrige personer i forvaltningen,</p>
---	--

at vindmølleopstilling skal ske, da der udelukkende i materialet - endnu engang - er mere end antydning, at det er et lovkrav, at der skal opstilles vindmøller på land, og at der kun er omtalt særdeles subjektive og positive aspekter omkring vindmølleenergi på land. Det er sørgeligt at læse, at hensynet til vindmøllenaboerne atter er beskrevet meget mangelfuldt i materialet.

Formuleringen i målsætningen om ønsket om forøgelse af energiproduktion fra vindmøller i Tønder kommune må være særdeles positiv læsning for nogle nabo-kommuner, da der indenfor overskuelig tid er behov for opstilling af et ikke ubetydeligt antal vindmøller derfra pga. oprettelse af datacentre. De vil naturligvis straks henvende sig mht. opstilling af vindmølleparker her, når det ser ud til, at det er et stort ønske fra kommunens side, at disse bliver opført i Tønder kommune. Er det virkelig, hvad man vil byde Tønder kommunes borgere? Hvor er hensynet til de evt. kommende vindmøllenaboer og herlighedsværdierne? Det er dog med tilfredshed, at vi i materialet læser, at: *"Tønder Kommune vil arbejde for at nye højspændingsledninger udføres som jordkabler frem for luftledninger for at reducere indvirkningen på det omkringliggende miljø, naturen og befolkningen mest muligt."*

Det er dog påfaldende, at man i samme materiale læser, at Tønder kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller, og at disse kan blive opstillet i områder spredt ud over hele kommunen. Der står endda *"at store vindmøller kan få en positiv betydning for oplevelsen af landskabet"*. Mage til dobbeltmoralsk og fordrejende indstilling skal man da lede længe efter. Kæmpevindmøller hører overhovedet ikke til på land men skal udelukkende stå på havet, hvor det oven i købet blæser meget mere.

Noget af det eneste, Tønder kommune har at byde på for at fastholde de borgere, der allerede bor i kommunens landområder, samt at tilbyde tilflyttere, er den

	<p>storslåede natur og ro, der hersker i Tønder kommune. Lad nu være med endnu engang at udfordre borgerne i kommunen med et udmattende forløb, som kun medfører splid og uro i lokalsamfundene samt lede og utryghed ved at bo i kommunen.</p> <p>Det er fejlagtigt at tro, at vindmøllenaboer bare kan spises af med penge til gengæld for at have en kæmpevindmølle stående i nærheden. For mange af os er naturen og roen på landet langt mere værd end penge.</p> <p>Vi håber, at Tønder kommunes folkevalgte byrådsmedlemmer denne gang sætter sig ordentligt ind i og forholder sig kritisk til materialet og problematikken omkring kæmpevindmøller og forholder sig til, at der ikke er noget lovkrav om opstilling af vindmøller i kommunen. Kæmpevindmøller hører til på havet.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>11 Indsendt af: Borgergruppen Sejersbæk Kog v/ formand Hans Berend Feddersen (6)</p> <p>(Se Bilag B og C)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Kommunalbestyrelsen har den 28. juni 2018 sendt et forslag til Kommuneplan 2017-2029 i offentlig høring. Vi, som en gruppe borgere i Tønder Kommune, er meget bekymrede over målsætningen i afsnittet om "<i>Vindmøller i Tønder Kommune</i>". Ifølge forslaget vil Tønder Kommune forøge energiproduktionen fra landvindmøller gennem "<i>repowering, dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller. Samtidig skal behovet for nye vindmølleområder i kommunen vurderes.</i>" Denne mål-</p>
--	--

sætning skal følges op med et tillæg til Kommuneplan 2017-2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller.

Vi gør opmærksom på tre forhold i denne forbindelse:

1. Kommuneplanforslaget lægger op til en udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, selv om de senere år har vist stærk modstand mod dette hos borgere og kommunalbestyrelsen i Tønder. I april 2015 besluttede kommunalbestyrelsen klogeligt at stoppe udarbejdelsen af den daværende temaplan for vindmøller og i stedet fokusere på udviklingen af to konkrete vindmølleområder. I februar 2017 blev det kontroversielle projekt om en meget stor vindmøllepark ved Haved lagt på is af kommunalbestyrelsen. Kun det mindre projekt med 6 store vindmøller ved Vindtved nær grænsen til Tyskland er blevet realiseret. Med det nye kommuneplanforslag lægges der nu op til en fornyet politisk kamp om rejsning af kæmpevindmøller som igen vil skabe splid i kommunen.

2. Kommuneplanforslaget harmonerer ikke med den nationale energipolitik, som prioriterer havvind og ønsker en reduktion af landvindmøller. Regeringen og samtlige partier i Folketinget står bag den nye "*Energiaftale af 29. juni 2018*", som skal vende udviklingen fra vindmøller på land til vindmøller på hav. Aftalparterne er enige om, at antallet af landvindmøller skal mere end halveres for, som det siges, at tage højde for de erfaringer danskerne har gjort med gener fra vindmøller i nærheden af deres bolig samt værdiforringelse af ejendom. På den baggrund forekommer kommuneplanforslaget ude af takt med den overordnede danske energipolitik.

3. Kommuneplanforslaget overtager helt ukritisk vindmølleindustriens ønsker om det såkaldte "*repowering*" af eksisterende vindmølleparker. Det forties behændigt, at "*repowering*" betyder rejsning af kæmpevindmøller med en totalhøjde på 150 m eller mere i stedet for eksisterende ældre møller med en totalhøjde på typisk 65 m. Den svenske energikoncern Vattenfall har således en plan om at udskifte de 40 eksisterende 0,5 MW vindmøller på Rejsby Hede ved Hjerpsted

	<p>med 21-30 nye vindmøller med en effekt på minimum 3,2 MW per styk. Som naboer til dette vindmølleområde frygter vi, at den nye kommuneplan i dens nuværende form vil åbne op for en realisering af Vattenfalls projekt. Den offentlige debat 2014/15 om kommunens daværende temaplan viste med al tydelighed, at der allerede dengang var en meget stærk modstand blandt de omkringboende mod en opstilling af kæmpevindmøller på Rejsby Hede.</p> <p>På denne baggrund opfordrer vi de folkevalgte medlemmer af Tønders kommunalbestyrelse til at overveje målsætningen for vindmølleplanlægningen i kommuneplanforslaget. Der er ingen grund til, at kommunen skal stræbe mod en højere energiproduktion fra landvindmøller, når det ikke er et lovkrav og regeringen og Folketinget prioriterer havvindmøller over landvindmøller. I stedet for at tækkes nogle få lodsejere og projektudviklere gennem "<i>repowering</i>" og udpegning af nye vindmølleområder, burde vindmølleplanlægningens primære mål være at bevare de landskabelige værdier og livskvaliteten for de mange i kommunen. Og det er uforeneligt med rejsningen af kæmpevindmøller næsten over alt i kommunen.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

12 Indsendt af: Mathilde Hvidt (7)	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Dette er en indsigelse mod opsætning af vindmøller i Tønder Kommune. I jeres kommuneplan lægger I især vægt på at tiltrække mennesker til området. I skriver bl.a., at I ønsker at: "<i>Konkurrere om at tiltrække og fastholde borgerne</i>"</p>
---------------------------------------	---

og virksomheder", "Vi har fokus på hver enkelt bys unikke særpræg for at sikre kvaliteten i by- og boligområderne", og at de borgere, som ønsker at bosætte sig uden for center- og lokalbyer skal have mulighed for dette. Dette i sig selv er meget selvmodsigende mht. forespørgsel om vindmøller i området.

Det er fastlagt, at vindmøller ikke må opstilles nærmere end 4 gange vindmøllens totalhøjde for at undgå gener som refleks og skyggekast. Til dette kan tilføjes infralyd som er 10.000 gange mere generende og helbredskadelig. Allerede nu er vi generet af såkaldte "små vindmøller" 1 km væk. Store vindturbiner på 250 m ville stå i samme afstand. Dette med ulidelige infralydgener til følge. Derudover er vindturbiners skadevirkning på helbredet ikke undersøgt endnu, hvoraf flere studier peger på, at lavfrekventstøj giver løst bindevæv med øget risiko for hjertekarsygdomme, svimmelhed samt øget risiko for ryg- og ledsader pga. løshed i bindevæv. Lavfrekvent støj er meget stressende og medfører søvnløshed, som øger risikoen for stress og udvikling af kræftsygdomme især ved kontinuerligt ophold i støjen.

Ydermere vil lysafmærkning af fast rødt lys med en intensitet på 10 stearinlys påsat 2 lamper øverst på nacellen, hvor lyset ikke må afskærmes nedad, frembringe konstant lys. Dette lys kan ses af flyvemaskiner for ikke at nævne naboer til møllerne 20-30 km væk. I skriver i høringsmaterialet at: "Moderne vindmøller er synlige over store afstande og kan have en væsentlig indflydelse på landskabet omkring dem. Som hovedregel anses kyst- og morænelandskaber for komplekse til at kunne rumme vindmøller, men storskalalandskaber anses for bedre egnede til opstilling af vindmøller". Jeg synes netop dette citat er yderst vigtigt, da vurdering af området ved Tønder kommune, I nu ønsker at placere kæmpe vindmøller anses for netop dette skønne kyst- og morænelandskab, som man har konkluderet ikke kan rumme at have vindmøller opstillet. Desuden har I skrevet at: "Kystlandskaberne på vadehavskysten er helt enestående. De er store og uforstyrrede, og med et dyreliv, som man ikke ser andre steder. Nationalpark Vadehavet strækker sig for nord til syd i Tønder Kommune". Det er udpeget som en Verdensarv af UNESCO. Derudover findes også Marsken, de store moser

og skove som skønne naturområder. Hvorfor vil I ødelægge noget af det skønneste som findes i Danmark, ja i hele verden? Det giver ingen mening. Den eneste logiske forklaring må desværre være økonomisk interesse.

Jeg er klar over klimatilpasning er en nødvendighed for alle lande, og som I skriver er større tekniske anlæg som biogasanlæg og andre vedvarende energianlæg nødvendige for en bæredygtig udvikling. Vindmøller er dog ikke vejen frem. Tønder kommune kan simpelthen ikke bære den ugunstige ambition af vindmøller, som griske og grådige uengagerede mennesker i bosættelse og natur i Tønder Kommune har frembragt. Vedvarende energi er vejen frem, men ikke fra vindmøller. Der bliver Tønder kommune simpelthen de kedelige tabere. Et eksempel er, at der givet er symbolsk beløb til kommunen, til naboerne og til medløbere, som køber anparter i vindmøller. Der er derimod rigtig store penge (ca. 40 mio. kr. pr. mølle) at tjene for Vattenfall og andre mølleejere pga. statens tilskuds-kroner pr. kilowatttime. Dvs., at hver gang en mølle drejer rundt, vrides der penge ud af staten. Der er ren egennyttmaksimering for vindmølleindustriens producenter og mølleejerne, der ofte slet ikke bor i Tønder kommune Folk er enige i *"grøn energi"* og ekstremt hurtige til at sige *"ja tak"* til vindmøller: *"Just not in my garden"*...

Disse større tekniske anlæg, som vindmøller er, betyder et indgreb i natur og landskab, og det er simpelthen umuligt at minimere miljøgener både forureningsmæssigt, støjmæssigt og visuelt i forhold til omgivelserne. Der skal ved planlægning for vindmøller redegøres for anlæggenes påvirkning af landskabet, og det skal oplyses, hvorfor påvirkningen anses for ubetænkelig. Derudover skal vindmøller placeres og udformes under hensyntagen til det åbne lands interesser, herunder især hensynet til natur- og kulturlandskaber samt nabo- og jordbrugsinteresser.

Kulturhistorien fortælles gennem de fysiske bevarede spor, der kan ses i landskabet, og den beskrives f.eks. i fortidsminder, i marsken med værfter og diger,

i bebyggelserne, i kultur- og kirkelandskaberne. Når vindmøller placeres, skal de placeres uden for sø- og å-beskyttelseslinjer, beskyttede diger og uden for beskyttelseszoner for fortidsminder. Vindmøller må derudover ikke placeres inden for skovens nærzone (30 meter). Placering inden for den yderste del af skovbygginjen (30-300meter) kan kun ske efter en nærmere vurdering. På strækningen fra Tyskland til Esbjerg findes diger langs hele kysten. Dette på nær mellem Hjerpsted og Koldby, hvor der findes rigtig strand og klintekyst. Præcis dette område, som amtet gerne vil bruge til rekreativt område pga. områdets naturlige herlighedsværdi, blev via smarte vindmøllefolk lokket fra kommunens borgere til vindmøller. Så i stedet for at tiltrække folk, skræmmer det nu folk væk.

Alt dette taget i betragtning og meget mere, ses der overhovedet ikke nogen indikation for, at vindmøllers påvirkning af landskab, miljø, kultur og beboelse nogensinde kan blive ubetænkelig. Man bør derfor en gang for alle droppe de urealistiske drømme, som Tønder Kommune har sat sin næse efter overfor vindmøller. I stedet bør man i Tønder Kommune kunne tillade rekreativ muligheder og sommerhusområder i klynger i landskabet og langs kysten, hvilket netop oprindeligt var planen at vindmølleområdet ved Hjerpsted skulle være.

Desuden gælder også, at Tønder Kommune har mange vandløb. Disse vandløb er levested for mange spændende dyr herunder bl.a. de sjældne fisk som Snæblen og Dyndsmerlingen. Ved opstilling af vindmøller inden for områder, der er udpeget til lavbundsarealer må vindmøllerne ikke forhindre, at det naturlige vandstands niveau kan genskabes. Ved Hjerpsted Hede er naturlige vådområder og søer som ønskes genoprettet. Dette er ikke muligt med store 1.000 ton tunge betonklodser med en diameter på 300 m som fundament. Kravet ved fjernelse er, at møllefoden fjernes til en meter under terrænlag, hvilket overhovedet ikke er nok. Alt skal væk for at få jorden fri til naturlig vandstand og rekreative områder. Hvad vil bekostningen og konsekvensen for grundvand/drikkevandet i Tønder kommune, for ikke at nævne de mange vandløb, være?

Desuden gælder, at der ikke må: *"Planlægges for vindmøller i internationale naturbeskyttelsesområder."* Tønder kommune bør værne om den natur de har. Den findes som sagt ingen andre steder i Danmark eller i verden for den sags skyld. Man ønsker at tiltrække folk, ikke skræmme dem væk. Man ønsker at gøre det attraktivt at flytte til og blive boende. Man ønsker at bringe vækst. Vindmøller vil få den komplet modsatte effekt i det lange løb. Hvorfor være så kortsigtet?

Personligt er jeg født og opvokset i Tønder Kommune. Jeg har i størstedelen af mit liv boet klods op ad en vindmøllepark. I dag læser jeg min kandidat i Medicin på Københavns Universitet. Dagene til at jeg er færdig som nyuddannet læge kan så småt tælles ned, hvilket gælder mange af mine medstuderende også. Så kommer spørgsmålet: *"Hvor skal man bo senere, og flytter man evt. tilbage til sin hjemstavn?"*, hvilket for mig vil være Tønder kommune. Jeg har et utal af gange fået kommentaren, er der behov for læger i *"Udkants Danmark"*, man vil blive betalt ekstra godt, og hvor er det heldigt, at der kommer en læge til Sdr. Jylland. Vi mangler dem. Til disse kommentarer har jeg gentagne gange fundet mig selv bare smile og nikke. Selvom ordet: *"Udkants Danmark"* er ikke et ord jeg bryder mig om. For mig er Tønder kommune et trygt sted, hvor jeg føler mig hjemme. Men, ligesom mange andre unge i min kreds både *"hjemmefra"*, men også fra storbyen, så bliver vi skræmt mange af os drømmer om at bo i naturområder når vi engang skal bosætte os. Desværre bliver vi skræmt af det få antal mennesker, der bor i Tønder kommune, og vi bliver skræmt om, hvad politikerne kan finde på med vindmøller. Ingen af os har lyst til at bosætte os ved siden af dem...

Den vision Tønder Kommune har om et sprudlende liv og tilflyttere findes ikke og kan ikke realiseres blandt vindmøller. Jeg kan sige med garanti, at jeg aldrig flytter tilbage til et ubeboeligt område. Det vil være yderst og dybt beklageligt, da jeg virkelig holder meget af det landskab, som Tønder kommune kan byde med, og jeg har set frem til den dag, hvor de møller, jeg er opvokset ved siden af, endelig skulle rives ned igen, da deres tid var udtjent. Jeg håber så inderligt, at I

	<p>kan se den samme vision, jeg og så mange andre unge som gamle har om at bibeholde og bevare den natur og skønhed, som Tønder Kommune kan bidrage med. Dette i stedet for bare hovedløst at se et industriområde.</p> <p>Ingen har lyst til at bo med en <i>"fabrik i baghaven"</i>. Dette gælder lige meget, hvor tæt et tilhørsforhold man har til området, hvor meget man så skulle tjene <i>"ekstra"</i> ved at være fx læge i <i>"Udkants Danmark"</i>; eller om man har en slægtsgård gennem 400 år. Jeg håber inderligt, at I ikke aktivt prøver at skræmme flere væk og sørge for at befolkningstallet aldrig stiger i Tønder Kommune, men at I i stedet ser, hvad der reelt stemmer overens med jeres drømme om naturen, kulturen og meget mere. Vi drømmer om en vindmøllefri attraktiv kommune. Hjælp os med at realisere den.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>14 Indsendt af: Dorthe Holdt og Kjeld Hauborg (8)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Det er med stor bekymring, vi læser afsnittet omkring vindmøller i forslaget til Kommuneplan 2017 - 2029.</p> <p>I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: <i>"Tønder kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem 'repowering', dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen"</i>.</p>
--	--

Forvaltningen vil ydermere: *"... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017 - 2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller."*

Vi er meget uforstående overfor, at man fra forvaltningens side nu kører frem med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, når der så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.

Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.6.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.

Vi er i denne forbindelse meget skuffede men desværre ikke forundrede over at læse i materialet, at forvaltningen samarbejder med *"nøgleaktører og interessenter"*. Gælder det også vindmølleprojektmagere?

Der er ikke noget lovkrav om, at Tønder kommune skal opstille vindmøller. Dette undlader man dog behændigt at gøre opmærksom på i materialet, men det er åbenbart et brændende ønske fra nogle indflydelsesrige personer i forvaltningen, at vindmølleopstilling skal ske, da der udelukkende i materialet - endnu engang - er mere end antydning, at det er et lovkrav, at der skal opstilles vindmøller på land, og at der kun er omtalt særdeles subjektive og positive aspekter omkring vindmølleenergi på land. Det er sørgeligt at læse, at hensynet til vindmøllenaboerne atter er beskrevet meget mangelfuldt i materialet.

Formuleringen i målsætningen om ønsket om forøgelse af energiproduktion fra vindmøller i Tønder kommune må være særdeles positiv læsning for nogle nabokommuner, da der indenfor overskuelig tid er behov for opstilling af et ikke ubetydeligt antal vindmøller derfra pga. oprettelse af datacentre. De vil naturligvis straks henvende sig mht. opstilling af vindmølleparker her, når det ser

ud til, at det er et stort ønske fra kommunens side, at disse bliver opført i Tønder kommune. Er det virkelig, hvad man vil byde Tønder kommunes borgere? Hvor er hensynet til de evt. kommende vindmøllenaboer og herlighedsværdierne?

Det er dog med tilfredshed, at vi i materialet læser, at: *"Tønder Kommune vi arbejde for at nye højspændingsledninger udføres som jordkabler frem for luftledninger for at reducere indvirkningen på det omkringliggende miljø, naturen og befolkningen mest muligt."*

Det er dog påfaldende, at man i samme materiale læser, at Tønder kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller, og at disse kan blive opstillet i områder spredt ud over hele kommunen. Der står endda *"at store vindmøller kan få en positiv betydning for oplevelsen af landskabet"*. Mage til dobbeltmoralisk og fordrejende indstilling skal man da lede længe efter. Kæmpevindmøller hører overhovedet ikke til på land men skal udelukkende stå på havet, hvor det oven i købet blæser meget mere.

Noget af det eneste, Tønder kommune har at byde på for at fastholde de borgere, der allerede bor i kommunens landområder, samt at tilbyde tilflyttere, er den storslåede natur og ro, der hersker i Tønder kommune. Lad nu være med endnu engang at udfordre borgerne i kommunen med et udmattende forløb, som kun medfører splid og uro i lokalsamfundene samt lede og utryghed ved at bo i kommunen.

Det er fejlagtigt at tro, at vindmøllenaboer bare kan spises af med penge til gengæld for at have en kæmpevindmølle stående i nærheden. For mange af os er naturen og roen på landet langt mere værd end penge.

Vi håber, at Tønder kommunes folkevalgte byrådsmedlemmer denne gang sætter sig ordentligt ind i og forholder sig kritisk til materialet og problematikken omkring kæmpevindmøller og forholder sig til, at der ikke er noget lovkrav om

	opstilling af vindmøller i kommunen. Kæmpevindmøller hører til på havet.
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.

17 Indsendt af: Matina Boysen (9)	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Det er med stor bekymring, vi læser afsnittet omkring vindmøller i forslaget til Kommuneplan 2017 - 2029.</p> <p>I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: <i>"Tønder Kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem 'repowering', dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen "</i>. Forvaltningen vil ydermere: <i>"... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017 - 2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller. "</i></p> <p>Vi er meget uforstående overfor, at man fra forvaltningens side nu kører frem med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, når der så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.</p> <p>Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.6.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.</p>
--------------------------------------	---

Vi er i denne forbindelse meget skuffede men desværre ikke forundrede over at læse i materialet, at forvaltningen samarbejder med *"nøgleaktører og interessenter"*. Gælder det også vindmølleprojektmagere?

Der er ikke noget lovkrav om, at Tønder kommune skal opstille vindmøller. Dette undlader man dog behændigt at gøre opmærksom på i materialet, men det er åbenbart et brændende ønske fra nogle indflydelsesrige personer i forvaltningen, at vindmølleopstilling skal ske, da der udelukkende i materialet - endnu engang - er mere end antydning, at det er et lovkrav, at der skal opstilles vindmøller på land, og at der kun er omtalt særdeles subjektive og positive aspekter omkring vindmølleenergi på land. Det er sørgeligt at læse, at hensynet til vindmøllenaboerne atter er beskrevet meget mangelfuldt i materialet.

Formuleringen i målsætningen om ønsket om forøgelse af energiproduktion fra vindmøller i Tønder kommune må være særdeles positiv læsning for nogle nabokommuner, da der indenfor overskuelig tid er behov for opstilling af et ikke ubetydeligt antal vindmøller derfra pga. oprettelse af datacentre. De vil naturligvis straks henvende sig mht. opstilling af vindmølleparker her, når det ser ud til, at det er et stort ønske fra kommunens side, at disse bliver opført i Tønder kommune. Er det virkelig, hvad man vil byde Tønder kommunes borgere? Hvor er hensynet til de evt. kommende vindmøllenaboer og herlighedsværdierne?

Det er dog med tilfredshed, at vi i materialet læser, at: *"Tønder Kommune vil arbejde for at nye højspændingsledninger udføres som jordkabler frem for luftledninger for at reducere indvirkningen på det omkringliggende miljø, naturen og befolkningen mest muligt."*

Det er dog påfaldende, at man i samme materiale læser, at Tønder kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller, og at disse kan blive opstillet i områder spredt ud over hele kommunen. Der står endda *"at store vindmøller kan få en positiv betydning for oplevelsen af landskabet"*. Mage til dobbeltmoralsk og

	<p>fordrejende indstilling skal man da lede længe efter. Kæmpevindmøller hører overhovedet ikke til på land men skal udelukkende stå på havet, hvor det oven i købet blæser meget mere.</p> <p>Noget af det eneste, Tønder kommune har at byde på for at fastholde de borgere, der allerede bor i kommunens landområder, samt at tilbyde tilflyttere, er den storslåede natur og ro, der hersker i Tønder kommune. Lad nu være med endnu engang at udfordre borgerne i kommunen med et udmattende forløb, som kun medfører splid og uro i lokalsamfundene samt lede og utryghed ved at bo i kommunen.</p> <p>Det er fejlagtigt at tro, at vindmøllenaboer bare kan spises af med penge til gengæld for at have en kæmpevindmølle stående i nærheden. For mange af os er naturen og roen på landet langt mere værd end penge.</p> <p>Vi håber, at Tønder kommunes folkevalgte byrådsmedlemmer denne gang sætter sig ordentligt ind i og forholder sig kritisk til materialet og problematikken omkring kæmpevindmøller og forholder sig til, at der ikke er noget lovkrav om opstilling af vindmøller i kommunen. Kæmpevindmøller hører til på havet.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

18 Indsendt af: Henriette og Frank Andersen (10)	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Det er med stor bekymring, vi læser afsnittet omkring vindmøller i forslaget til Kommuneplan 2017 - 2029.</p>
--	---

I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: *"Tønder Kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem 'repowering', dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen."*

Forvaltningen vil ydermere: *"... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017 - 2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller."*

Vi er meget uforstående overfor, at man fra forvaltningens side nu kører frem med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, når der så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.

Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.6.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.

Vi er i denne forbindelse meget skuffede men desværre ikke forundrede over at læse i materialet, at forvaltningen samarbejder med *"nøgleaktører og interessenter"*. Gælder det også vindmølleprojektmagere?

Der er ikke noget lovkrav om, at Tønder kommune skal opstille vindmøller. Dette undlader man dog behændigt at gøre opmærksom på i materialet, men det er åbenbart et brændende ønske fra nogle indflydelsesrige personer i forvaltningen, at vindmølleopstilling skal ske, da der udelukkende i materialet - endnu engang - er mere end antydnet, at det er et lovkrav, at der skal opstilles vindmøller på land, og at der kun er omtalt særdeles subjektive og positive aspekter omkring vindmølleenergi på land. Det er sørgeligt at læse, at hensynet til vindmøllenaboerne atter er beskrevet meget mangelfuldt i materialet.

Formuleringen i målsætningen om ønsket om forøgelse af energiproduktion fra vindmøller i Tønder kommune må være særdeles positiv læsning for nogle nabo-kommuner, da der indenfor overskuelig tid er behov for opstilling af et ikke ubetydeligt antal vindmøller derfra pga. oprettelse af datacentre. De vil naturligvis straks henvende sig mht. opstilling af vindmølleparker her, når det ser ud til, at det er et stort ønske fra kommunens side, at disse bliver opført i Tønder kommune. Er det virkelig, hvad man vil byde Tønder kommunes borgere? Hvor er hensynet til de evt. kommende vindmøllenaboer og herlighedsværdierne?

Det er dog med tilfredshed, at vi i materialet læser, at: *"Tønder Kommune vil arbejde for at nye højspændingsledninger udføres som jordkabler frem for luftledninger for at reducere indvirkningen på det omkringliggende miljø, naturen og befolkningen mest muligt."*

Det er dog påfaldende, at man i samme materiale læser, at Tønder kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller, og at disse kan blive opstillet i områder spredt ud over hele kommunen. Der står endda *"at store vindmøller kan få en positiv betydning for oplevelsen af landskabet"*. Mage til dobbeltmoralsk og fordrejende indstilling skal man da lede længe efter.

Kæmpevindmøller hører overhovedet ikke til på land men skal udelukkende stå på havet, hvor det oven i købet blæser meget mere.

Noget af det eneste, Tønder kommune har at byde på for at fastholde de borgere, der allerede bor i kommunens landområder, samt at tilbyde tilflyttere, er den storslåede natur og ro, der hersker i Tønder kommune. Lad nu være med endnu engang at udfordre borgerne i kommunen med et udmattende forløb, som kun medfører splid og uro i lokalsamfundene samt lede og utryghed ved at bo i kommunen.

Det er fejlagtigt at tro, at vindmøllenaboer bare kan spises af med penge til gengæld for at have en kæmpevindmølle stående i nærheden. For mange af os er

	<p>naturen og roen på landet langt mere værd end penge.</p> <p>Vi håber, at Tønder kommunes folkevalgte byrådsmedlemmer denne gang sætter sig ordentligt ind i og forholder sig kritisk til materialet og problematikken omkring kæmpevindmøller og forholder sig til, at der ikke er noget lovkrav om opstilling af vindmøller i kommunen. Kæmpevindmøller hører til på havet.</p> <p>Lavfrekventstøj fra de store møller kan høres op til flere kilometers afstand, nogle gange mere indvendig som udvendig, da lavfrekvent støj er svær at bremse. Jo større vingediameter jo større bliver bølgelængden (en bas høres længere væk end en diskant).</p> <p>Vi har et forslag/mener, at Temaplan vedrørende vindmøller repowering/udbygning at vindenergi fra havvindmøller på land i Tønder kommune tages af bordet en gang for alle, og at der f.eks. arbejdes mere med solcelleparker, de kan omkranses af træer og generer ikke nogen hverken med skyggekast eller lavfrekventstøj.</p> <p>Vi ved hvor meget splid det giver hver gang der er mulighed for opstilling af vindmøller, det splitter både familier, naboer og venner ad, nu var der lige blevet ro omkring det.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>20 Indsendt af: Anders (11)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Det er med stor bekymring, vi læser afsnittet omkring vindmøller i forslaget til Kommuneplan 2017 - 2029.</p> <p>I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: <i>"Tønder Kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem 'repowering', dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen."</i></p> <p>Forvaltningen vil ydermere: <i>"... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017 - 2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller."</i></p> <p>Vi er meget uforstående overfor, at man fra forvaltningens side nu kører frem med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, når der så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.</p> <p>Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.6.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.</p> <p>Vi er i denne forbindelse meget skuffede men desværre ikke forundrede over at læse i materialet, at forvaltningen samarbejder med <i>"nøgleaktører og interessenter"</i>. Gælder det også vindmølleprojektmagere?</p> <p>Der er ikke noget lovkrav om, at Tønder kommune skal opstille vindmøller. Dette undlader man dog behændigt at gøre opmærksom på i materialet, men det er åbenbart et brændende ønske fra nogle indflydelsesrige personer i forvaltningen, at vindmølleopstilling skal ske, da der udelukkende i materialet - endnu engang - er mere end antydnet, at det er et lovkrav, at der skal opstilles vindmøller på</p>
--	--

land, og at der kun er omtalt særdeles subjektive og positive aspekter omkring vindmølleenergi på land. Det er sørgeligt at læse, at hensynet til vindmøllenaboerne atter er beskrevet meget mangelfuldt i materialet.

Formuleringen i målsætningen om ønsket om forøgelse af energiproduktion fra vindmøller i Tønder kommune må være særdeles positiv læsning for nogle nabokommuner, da der indenfor overskuelig tid er behov for opstilling af et ikke ubetydeligt antal vindmøller derfra pga. oprettelse af datacentre. De vil naturligvis straks henvende sig mht. opstilling af vindmølleparker her, når det ser ud til, at det er et stort ønske fra kommunens side, at disse bliver opført i Tønder kommune. Er det virkelig, hvad man vil byde Tønder kommunes borgere? Hvor er hensynet til de evt. kommende vindmøllenaboer og herlighedsværdierne?

Det er dog med tilfredshed, at vi i materialet læser, at: *"Tønder Kommune vi arbejde for at nye højspændingsledninger udføres som jordkabler frem for luftledninger for at reducere indvirkningen på det omkringliggende miljø, naturen og befolkningen mest muligt."*

Det er dog påfaldende, at man i samme materiale læser, at Tønder kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller, og at disse kan blive opstillet i områder spredt ud over hele kommunen. Der står endda *"at store vindmøller kan få en positiv betydning for oplevelsen af landskabet"*. Mage til dobbeltmoralsk og fordrejende indstilling skal man da lede længe efter.

Kæmpevindmøller hører overhovedet ikke til på land men skal udelukkende stå på havet, hvor det oven i købet blæser meget mere.

Noget af det eneste, Tønder kommune har at byde på for at fastholde de borgere, der allerede bor i kommunens landområder, samt at tilbyde tilflyttere, er den storslåede natur og ro, der hersker i Tønder kommune. Lad nu være med endnu engang at udfordre borgerne i kommunen med et udmattende forløb, som

	<p>kun medfører splid og uro i lokalsamfundene samt lede og utryghed ved at bo i kommunen.</p> <p>Det er fejlagtigt at tro, at vindmøllenaboer bare kan spises af med penge til gengæld for at have en kæmpevindmølle stående i nærheden. For mange af os er naturen og roen på landet langt mere værd end penge.</p> <p>Vi håber, at Tønder kommunes folkevalgte byrådsmedlemmer denne gang sætter sig ordentligt ind i og forholder sig kritisk til materialet og problematikken omkring kæmpevindmøller og forholder sig til, at der ikke er noget lovkrav om opstilling af vindmøller i kommunen. Kæmpevindmøller hører til på havet.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>22 Indsendt af: Elin og Peter Petersen (12)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Vi tilslutter os fuldt ud høringssvaret/indsigelsen udarbejdet af Jens Jørgensen og Anne Mette Ballegaard af 31.8.2018 (se nedenstående) og kan endnu engang kun understrege, hvor ødelæggende det er for borgerne og de små lokalsamfund rundt omkring i Tønder Kommune, at der nu igen er opsat forslag om vindmølleprojekter i Tønder Kommune i Kommuneplan 2017-2029. Splid og uro vil igen blusse op. Utryghed, afmagt og store frustrationer vil igen blive en stor del af hverdagen for os, som netop har valgt at bo på landet pga. den dejlige natur, de åbne vidder med frit udsyn og stilheden. Og igen skal vores liv og fremtid tages op til revision - om det overhovedet er Tønder Kommune vi har lyst</p>
--	---

til at bo i, når der gang på gang skal kæmpes en kamp for de værdier, som er essentielle for os og når der fra kommunens side ikke bliver lyttet til borgerne, da det var en klar og overbevisende tilbagemelding for få år siden, at der ikke var opbakning til vindmøller på land. KÆMPE VINDMØLLER HØRER TIL PÅ HAVET OG IKKE PÅ LAND. - Og lad os nu få fred én gang for alle!!!

Hørings svar udarbejdet af Jens Jørgensen og Anne Mette Ballegaard:
Det er med stor bekymring, vi læser afsnittet omkring vindmøller i forslaget til Kommuneplan 2017 - 2029.

I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: *"Tønder Kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem 'repowering', dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen".*

Forvaltningen vil ydermere: *"... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017 - 2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller."*

Vi er meget uforstående overfor, at man fra forvaltningens side nu kører frem med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, når der så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.

Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.6.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.

Vi er i denne forbindelse meget skuffede men desværre ikke forundrede over at læse i materialet, at forvaltningen samarbejder med *"nøgleaktører og interessenter"*. Gælder det også vindmølleprojektmagere?

Der er ikke noget lovkrav om, at Tønder kommune skal opstille vindmøller. Dette undlader man dog behændigt at gøre opmærksom på i materialet, men det er åbenbart et brændende ønske fra nogle indflydelsesrige personer i forvaltningen, at vindmølleopstilling skal ske, da der udelukkende i materialet - endnu engang - er mere end antydning, at det er et lovkrav, at der skal opstilles vindmøller i kommunen, og at der kun er omtalt særdeles subjektive og positive aspekter omkring vindmølleenergi på land. Det er sørgeligt at læse, at hensynet til vindmøllenaboerne atter er beskrevet meget mangelfuldt i materialet.

Formuleringen i målsætningen om ønsket om forøgelse af energiproduktion fra vindmøller i Tønder kommune må være særdeles positiv læsning for nogle nabo-kommuner, da der indenfor en overskuelig tid er behov for opstilling af et ikke ubetydeligt antal vindmøller derfra pga. oprettelse af datacentre. De vil naturligvis straks henvende sig mht. opstilling af vindmølleparker her, når det ser ud til, at det er et stort ønske fra kommunens side, at disse bliver opført i Tønder kommune. Er det virkelig, hvad man vil byde Tønder kommunes borgere? Hvor er hensynet til de evt. kommende vindmøllenaboer og herlighedsværdierne?

Det er dog med tilfredshed, at vi i materialet læser, at: *"Tønder Kommune vi arbejder for at nye højspændingsledninger udføres som jordkabler frem for luftledninger for at reducere indvirkningen på det omkringliggende miljø, naturen og befolkningen mest muligt."*

Det er dog påfaldende, at man i det samme materiale læser, at Tønder kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller, og at disse kan blive opstillet i områder spredt ud over hele kommunen. Der står endda *"at store vindmøller kan få en positiv betydning for oplevelsen af landskabet"*. Mage til dobbeltmoralsk og fordrejende indstilling skal man da lede længe efter. Kæmpevindmøller hører overhovedet ikke til på land men skal udelukkende stå på havet, hvor det oven i købet blæser meget mere.

	<p>Noget af det eneste, Tønder kommune har at byde på for at fastholde de borgere, der allerede bor i kommunens landområder, samt at tilbyde tilflyttere, er den storslåede natur og ro, der hersker i Tønder kommune. Lad nu være med endnu engang at udfordre borgerne i kommunen med et udmattende forløb, som kun medfører splid og uro i lokalsamfundene samt lede og utryghed ved at bo i kommunen.</p> <p>Det er fejlagtigt at tro, at vindmøllenaboer bare kan spises af med penge til gengæld for at have en kæmpevindmølle stående i nærheden. For mange af os er naturen og roen på landet langt mere værd end penge. Vi håber, at Tønder kommunes folkevalgte byrådsmedlemmer denne gang sætter sig ordentligt ind i og forholder sig kritisk til materialet og problematikken omkring kæmpevindmøller på land og forholder sig til, at der ikke er noget lovkrav om opstilling af vindmøller i kommunen. Kæmpevindmøller hører til på havet.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>23 Indsendt af: Viola Mærsk (13)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Vi vil ikke have de store vindmøller på land, og slet ikke i Rejsby. Det blev et nej den 28. februar 2017, så lad det blive ved det. Som før sagt vi kan ikke sælge vores huse, og vi vil ikke dø af frekvent støj, fordi nogle svenskere skal ødelægge os.</p>
---	---

	<p>Vi har støj nok af dem som vi allerede har nu, de ødelægger vores nattesøvn.</p> <p>Vi er også ved at have en god kontakt, til vores naboer igen. Hvorfor skal I ødelægge det igen? Vi er en lille by og har brug for hinanden, for at få det hele til at fungere. Rejsby skal være et godt sted at bo/være i. Vi har et meget rigt fugleliv ved Vadehavet, som mange har stor fornøjelse af, det bliver også ødelagt ved de store møller. Håber I tager denne indsigelse til efterretning.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>24 Indsendt af: Jan Mærsk (14)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Det er kedeligt at se, at Tønder kommune igen er ved at ødelægge området med vindmøller. Specielt at området ved Rejsby står for tur. Vi har boet i Rejsby i snart 4 år. Vi er flyttet til Rejsby fra Norge og er glad for at bo her i et fantastisk område. Men skal vi til at bo tæt på store vindmøller, som er meget skadelige for helbred og opleve at området bliver ødelagt? Hvor vores hus vil falde i værdi og vores helbred bliver påvirket, så vil vi forlade området og Tønder kommune. Vi har ikke kunnet få børn i Norge og kunne ikke få hjælp. Men det har vi fået i Danmark. Og efter noget tid ser det nu ud til at vi kan stifte en familie. Men vi vil ikke lade børn vokse op i nærheden af vindmøller, der påvirker dem. Derfor vil vi forlade Tønder kommune, hvis der opstilles nye vindmøller.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samti-</p>

	<p>digte heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>26 Indsendt af: Ulla Steen Johnsson og Oluf Anders Johnsson (15)</p> <p>(Se Bilag D)</p>	<p>I forbindelse med høringen om Tønder kommunes plan for 2017-2029 med forvaltningens ønske om at følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til denne plan om vindmøller og forvaltningens én gang nedstemte plan, fremsendes hermed vor absolutte indsigelse og utvetydige modstand mod disse planer.</p> <p>Vindmølleplanerne er i iøjnefaldende modstrid med kommunalbestyrelsens helt demokratiske beslutning og afvisning af planen fra 30.4.2015!</p> <p>Vi forstår ganske enkelt ikke, at denne sag nu igen er på dagsordenen fra Teknik & Miljø med høring og samtlige vindmølleområder med meget mere igen søges bragt i spil herunder repowering af eksisterende, mere eller mindre udtjente vindmøller i Tønder kommune og opstilling af endnu flere.</p> <p>Vi kan umuligt på det foreliggende grundlag se, hvem og hvad der står bag denne udemokratiske farce eller med hvilken ægte, sandfærdig begrundelse? Vi henviser til vort Åbne brev til Borgmester Henrik Frandsen og Teknik & Miljø, offentliggjort i JydskeVestkysten lørdag den 15. september 2018. Også DET efterlyser vi et åbent og ærligt svar på.</p> <p>Der findes IKKE noget politisk krav, hverken fra Regering eller Folketing, om opførelse af flere vindmøller på land eller repowering med havvindmøller på land etc.! Fra centralt politisk hold ønskes derimod omstilling til havvindmøller (ikke kystnære, som vil ødelægge udsigten fra land) således, at overflødige og udtjen-</p>
---	--

te vindmøller på land kan nedtages og skrottes (for ejernes egen regning!).

Det er mere end fem år siden kommunerne overtrumfede den daværende landsplan for kommunerne frem til 2020 med 560 GW usælgelig vindmøllestrøm. Derfor har vi verdens højeste elpriser, idet prisen pr. kW næsten er fordoblet i første halvår 2018!

Der vil gå mange år endnu, før der kan etableres et sammenhængende energinet (nedgravet/jordbaseret!), der kan sikre forsyningen med strøm til enhver tid. Derfor er backup forsyning og satsning på andre teknologier uomgængelig for at sikre en stabil elforsyning, da eksperterne regner med, at sol, vand og vind maksimalt vil kunne levere op til maksimalt 10 % af det samlede energibehov.

Mange lodsejere og naboer lokkes af foretagender som Vattenfall med at få et par anparter. Men hvis man ser vedtægterne nøje efter, er der ingen garanti for fremtidens investering, idet opstillermafiaen til enhver tid sidder på anpartsmajoriteten, så de kan skalte og valte med værdierne og sælge til enhver uden godkendelse lokalt.

Endelig er der ingen forsyningssikkerhed ved kritikløst at satse så meget på vindkraft, da vinden som bekendt blæser eller ikke blæser, som den vil. En dampmaskine har en udnyttelsesgrad på godt 30 % ligesom dampturbiner til el-generatorerne, altså det de i sidste ende leverer igen som nytteværdi. Tilsvarende for vand- sol- og vindkraft. De kommer maksimalt til samlet at levere 10 % af den energi, vi har brug for ifølge eksperterne. I forbindelse med den planlagte havvindmøllepark i Ulvemosen ved Bramminge oplyste Vattenfall på et møde, som vi deltog i, at vindmøllerne ville kunne producere strøm svarende til 20.000 husstande om året. Men nyttevirkningsgraden taget i betragtning viste det reelle tal kun at være 1.200 husstande om året!

Ifølge direktør Peter Ø. Andreasen, Energinet.dk på energipolitisk konference i

2015 er en elforsyning baseret på vindmøller en trussel mod forsyningssikkerheden på grund af europæiske samkøringsproblemer, der ikke bliver løst indenfor en lang årrække.

Når der er vind nok er vi tvunget til at sælge overskudstrømmen ud til forærringspris, hvis der er aftagere til den, da vi ikke kan oplagre den.

Solens aktiviteter svinger med forskellig intensitet over forskellige perioder. Vi bevæger os nu ind i en periode på gennemsnitlig 11-22 år med varmere somre, koldere vintre - og mindre vind. Det er der intet nyt i. Os, der er gamle nok, har jo oplevet den slags før, og derfor er vi skeptiske over for bombastiske "forklaringer" om CO2-udledninger, klimaforandringer. For 1000 år siden kunne man i vikingeskibene sejle ind til Kongsgården i Lejre og munkene dyrke vin her på vore breddegrader. Der er intet nyt under solen.

Vores lille Peugeot 208 diesel (med partikelfilter!) kan køre i 8 år, før den har udledt lige så meget CO2, som der udledes ved fremstillingen af 1 Teslabatteri! Selvfølgelig skal vi gebærde os med omtanke for vore omgivelser og vore efterkommere. Hvis alle vore unge historiefattige medborgere, der var fraværende i fysik- og kemitimerne ville sætte sig ud over deres næsetip og ind i vor verdens sammenhænge og flytte deres behov for "tro" over i Kirken, ville de gå ind for den reneste, mest sikre energileverandør, A-kraften. Brændslet hertil kan ikke bare laves og bruges til A-bomber! Det er det pureste opspind og fake-news i vor tid! Lad os dog basere standpunkterne på faktuel viden uden overtro.

Danmark måtte så til gengæld købe strøm fra polske kulfyrede elværker, fra A-værker i Tyskland og Sverige/Finland til overpris. De er storftagere af CO2-certifikater fra sparet CO2-udledning i Danmark, en milliardforretning, og så kan de fyre løs med kul til at levere strøm til os som i sommer. Ifølge SE-energi er kW-prisen, som vi skal betale, næsten fordoblet i første halvår indtil september 2018! Så meget for den varme luft i dansk energipolitik! Endnu et paradoks: Ek-

sempelvis måtte fjernvarmen her i Løgumkloster lukke overskudsvarmen fra solcelleanlægget ud om natten (så var risikoen jo heller ikke så stor for, at vi skulle opdage det).

Denne indsigelse refererer til alle tidligere indgivne skriftlige indsigelser med tilhørende dokumentation i Tønder kommunes arkiver, som vi henviser til. En beskedent del heraf følger denne indsigelse til opfriskning (vedhæftet som PDF-dokumenter), idet de stadig er fuldt ud dækkende for situationen i dag og yderligere accentueret bl.a. gennem vejr-situationen i sommeren 2018, og hvad den foranledigede:

Vindmøllerne stod jo stort set stille igennem dette års lange, tørre og varme forår og sommer. Derfor kunne de ikke levere tilstrækkeligt strøm til at sikre strøm til husholdningerne, togdriften, trafiklys, hospitaler, fabrikker og maskiner etc. Morten Østergaard (R) fik som minister lukket Skærbæk- og Enstedværkerne og ledningerne herfra nedtaget. De kunne altså ikke fungere som backup og levere den manglende strøm til Danmark i sommer.

Derfor måtte vi importere strøm i store mængder fra kulfyrede polske elværker (som lever højt på at indkøbe danske CO₂-certifikater til milliarder for Danmarks sparede CO₂-udledning), samt strøm også fra A-værker i Tyskland, Sverige og Finland.

Alt dette er baggrunden for, at vi i Danmark er tvunget til at betale de højeste energipriser i verden. Eksempelvis er kW-prisen næsten fordoblet i første halvår 2018 (ifølge SydEnergi) Dansk energipolitik har hidtil været og er stadig ren Eberød Bank! Vi kan i Tønder kommune være med til at stoppe dette vanvid ...
NU!

Resumé: Husker du? med udvalgt dokumentation vedhæftet som PDF-dokumenter 01 - 17:

(I øvrigt henvises til tidligere indsendt indsigelse med dokumentation fra 23.4.2015).

Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>29 Indsendt af: Conrad Hvidt (16)</p> <p>(Se Bilag E)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Tønder Kommune er ikke lovmæssigt forpligtet til at forøge energiproduktionen fra vindmøller ved udlægning af nye vindmølleområder eller repowering af bestående parker.</p> <p>Tønder Kommune lægger i planforslaget op til "<i>repowering</i>" ved udskiftning af bestående møller og opsætning af nye store havvindmøller på land. Dette strider imod folketingets "<i>Energiaftale af 29. juni 2018</i>", hvor der skal satses på havvind til fremme for vindindustrien. Tønder Kommunes borgere og Folketinget er enige i, hvad enten man er for eller imod vindmøller, at vindmølleudbygningen sker på havet og ikke i folks baghave. Jævnfør Energiaftalen.</p> <p>Området på Rejsby Hede ved Ballum er ikke udpeget som vindmølleområde i Regionplantillæg i 2006 for vindmølleområder. Opsætning af vindmøller på Rejsby Hede kan derfor kun ske, såfremt kommunen udlægger området til vindmøller. Ønsker kommunen at foretage en ny udpegning af et vindmølleområde på noget så unikt som Rejsby Hede? Vil kommunen ødelægge Tønder Kommunes omdømme? Der kan ikke ske repowering på Rejsby Hede, da det ikke er udlagt som vindmølleområde.</p> <p>Planlovens § 5 a: Kystnærhedszonen uden for udviklingsområder, jf. § 5 b, stk.</p>
--	---

2, skal søges friholdt for bebyggelse og anlæg, som ikke er afhængige af kystnærhed. Ad § 5 b, stk. 1 - der er heller ingen funktionel begrundelse. "Store vindmøller er ikke afhængige af landskabet grundet deres store højde". Se også § 1 og stk. 4.

Hjerpsted Bakkeø med Rejsby Hede er en del af en helt unik landskabsdannelse, der kun findes her: Hedeslette, forsumpningsområde, bakkeø, klintekyst og vadehav. Området har stor betydning for optagelsen af vores vadehav i Unescos verdensarv.

Der var tidligere to søer i parken, hvor der nu står vindmøller. Potentielle naturgenopretningsområder søges friholdt for vindmøller.

I Regionplantillæg nr. 31 2005 til 2016 til Regionplan for vindmølleområder er vindmølleparken på Rejsby Hede ikke længere udpeget som vindmølleområde. Repowering kan derfor ikke ske. Det fremgår af retningslinje 2.8.2, at opstilling og udskiftning af vindmøller udenfor udpegede områder kræver regionplanlægning med udpegnings af et begrænset område til opstilling. Vindmølleparken på Rejsby Hede var ikke udpeget som vindmølleområde i Regionplantillæg nr. 31, hvorfor udskiftning, "repowering" ikke kan ske.

Vattenfall har overfor amtet oplyst, at vindmøllerne på Rejsby Hede skal renoveres ca. hvert 10-ende år. Vindmøllerne blev sidste gang renoveret 2006 til 2007, altså for ca. 10 år siden. Af Amtets skrivelse af 13. oktober 2006 fremgår, at Vattenfall overfor amtet oplyste, at der ca. 10 år efter renoeringen ville tage stilling til, om det var rentabelt at foretage endnu en renoering af de eksisterende møller eller om driften skulle stoppes.

I starten af 2017 blev Vattenfalls store vindmølleprojekt ved Haved-Lundsmark afvist. Allerede knap 2 år efter er der personer i forvaltningen som sætter planlægning af vindmølleområder og repowering i høring. Er det bestilt af Vattenfall?

På Vattenfalls hjemmeside, opdateret 9. september 2018, fremgår, at Vattenfall vil foretage repowering af møllerne på Rejsby Hede, dvs. opsætte store havvindmøller og øge parkens effekt 3 gange.

Vattenfall har indgået yderligere aftaler om mølleplaceringer sydøst for parken. Vattenfalls skriver på deres hjemmeside, at de har et godt samarbejde med politikerne i kommunen. Hvem er de politikere eller embedsmænd, der har aftaler med Vattenfall og hvorfor sender kommunens embedsmænd en kommuneplan i høring, der ligner noget, Vattenfall har forfattet og som er helt i modstrid med opfattelsen i Folketinget og blandt befolkningen?

Hvorfor nævner kommunen vindmøllerne på Rejsby Hede i høringen, når amtet i Regionplantillæg nr. 31 2005 til 2016 til Regionplan for vindmølleområder har bestemt, at her ikke længere skal være et vindmølleområde? Hvorfor indstillede kommunen ikke bare det, som er vedtaget i regionplanen? Er man ligeglad med lovgivning og konventioner?

Som det ser ud, skal borgerne i hele Tønder Kommune - altså hele kommunen - nu igennem endnu en høring omkring vindmøller, selv om der lige har været en masse ballade om vindmøller. Det sker øjensynligt for, at det ikke skal kunne ses, at arbejdet er bestilt af Vattenfall til repowering af deres park. Der foreslås flere undefinerbare tiltag til vindmøller, selv om det er klart, hvad det drejer sig om. Indholdet i høringen er lidet konkret. Bo Jessen udtaler 23. september 2018 til JyskeVestkysten, at man kan tage det roligt. Det kan kun forstås, som indsigelser er unødvendige og kommunen ikke vil store havvindmøller.

Der er ingen tvivl om, at hele dette palaver alene er forårsaget af Vattenfall. Det er ikke et krav, som skrevet i kommuneplanen, at Tønder Kommune skal forøge energiproduktionen fra havvindmøller på land ved udlægning af nye vindmølleområder eller repowering. Tværtimod har regeringen sammen med det øvrige Folketing den helt klare målsætning, at der satses på havvindmøller på havet.

	<p>Regeringen og Folketingets holdning er, at store vindmøller på land er uønskede.</p> <p>Med store vindmølleparker følger der store elmaster. Altså skal der sættes yderligere store elmaster op i landskabet. Denne konsekvens er ikke nævnt i planforslaget. Hvem i planafdelingen synes elmaster passer godt ind i det ikke bakkede landskab, når de nu nævner, at landskabet kan bære store møller?</p> <p>Kommunalbestyrelsen anmodes om at afvise kommuneplanens mål om at udbygge vindenergien i kommunen. Der skal ikke stå landvindmøller og slet ikke i form af store havvindmøller i Tønder Kommune. Kommunen opfordres til at fremhæve fokus på det helt unikke landskab og de store naturværdier, der er i kommunen. Kommunen opfordres til at afvise planen om udbygning af vindmøller og give et ægte signal om, at de vil arbejde for den lokale befolkning, øge tilflytningen og sammenholdet mellem borgerne. Der er jo ingen der ønsker at bo i en støjende skrotbutik.</p> <p>Som bevis for at området på Rejsby Hede ved Ballum ikke længere er udpeget som vindmølleområde i Regionplantillæg nr. 31 2005 til 2016 til Regionplan for vindmølleområder vedlægges skrivelse af 13. oktober 2006 fra Sønderjyllands Amt. Skrivelsen er et bevis for, at der for nuværende ikke kan ske repowering. Kommunalbestyrelsen opfordres til at indstille Regionplantillæg nr. 31 2005 til 2016 til Regionplan for vindmølleområder forbliver gældende for vindmølleparken på Rejsby Hede ved Ballum. Kommunalbestyrelsen bedes tilse at Vattenfall holder nallerne for sig selv. Vedlagt kopi af skrivelse af 13. oktober 2006 fra Sønderjyllands Amt.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p>

	Afsnittet om vindmøller er tilrettet.
--	---------------------------------------

30 Indsendt af: Anette og Egon Mørk-Petersen, Dorte og Flemming Johanning (17)	Indsigelse / bemærkning Undertegnede vil hermed gerne gøre indsigelse omkring etablering af vindmøller til lands i Tønder Kommune. Vi blev i 2015 lovet, at der ikke blev sat flere vindmøller op end de 6 ved Sæd og de fleste af jer var med til at tage denne beslutning. Hvorfor skal det så på bordet igen?? Hvem er det der lægger pres på jer politikere? Det må absolut være nogle bagmænd med økonomisk interesse. Intet sted står der skrevet at der er lovkrav omkring etablering af vindmøller. Vi sælger fortsat energi til dumpingpriser, da vi ikke kan lagre denne. Forsyningsnettet er fortsat ikke udbygget og der er belæg for, at vind og vejr ikke kan blive enerleverandør til vores energinet. Sidste gang tog I intet svar for et "ja" - så derfor får I hermed et rungende "NEJ" til vindmøller på land i Tønder Kommune.
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.

31 Indsendt af: Aina Helene (18)	Indsigelse / bemærkning Det er med tristhet at jeg leser den nye Kommuneplan 2017 - 2029. Som Tønder Kommune har lagt fram. Ikke før vi har fått litt ro rundt os med tanken om kjempe vindmøller og frykt for helse, eiendom å ikke minst litt ro i bland naboer og venner er vi på igjen.
-------------------------------------	--

	<p>Vurderinger om å måtte fra flytte våres boliger i frykt for vår helse. Jeg og min partner flyttet til Danmark i 2015 for å komme på landet i rolige omgivelser i Tønder Kommune. Dette blandet annet pga. min dårlige helse med forstyrrelser i immunforsvaret og en reumatologisk sykdom, der er kendetegnet ved smerter i musklene, træthed og nedsat fysisk utholdenhet. I tillegg har vi over 4 år hatt 5 graviditets forsøk hvor vi har mistet to barn og er stadig barnløs. Holder må på med nytt forsøk nå...</p> <p>Men nå forstyrrer frykten for vindmøller og støy. Ikke minst forstyrrelser på helsen. Jeg trenger ikke dårligere helse eller flere forstyrrelser. Jeg fortjener ro og en fremtid. Å mulighet for å få en familie.</p> <p>Spørsmålet vi må stiller os er (blir folk uvenner igjen for og mot grupper, sure stemninger, må vi igjen stå og forsvare våre holdninger mot penge griske eiendoms spekulanter som kun tenker penger og kan få råd til og kjøpe nye hjem mens andre blir sittende fast.</p> <p>Vil vi gå klar for vindmøllene bakside? Mulighet for dårlig helse og Eiendoms nedgang. Hvor er bevisene på at det nå ikke er skadelig. For Tønder Kommune vil vel ikke gjøre noe som kan være skadelig for sine borgere? Med det spør jeg. Hva vil fremtiden bringer. Må vi fraflytte vår hjem? Må vi fra flytte Tønder Kommune? Etterlate det til å forfalle i vær og vind, ingen vil kjøpe i et slikt område. Håper dere kan ta de brevene/mailene som kommer til dere i betraktning og ikke minst gi meg en god forklaring på hvorfor dere utsetter oss for dette igjen. Vi har uttalt os, flertallet var NEI. Mit svar er stadig NEI.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p>

	Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.

32 Indsendt af: Ib Mærsk (19)	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Angående jeres plan om de store MØLLER, de blev nedlagt den 28. februar 2017, så lad det blive ved det.</p> <p>Har vi de store MØLLER i vores område, kan vi ikke sælge vores huse, ej heller sove om natten for frekvensstøj. Vi er en del af Nationalpark Vadehavet har mange fugl, og en skøn natur, det må ikke ødelægges, af VINDMØLLER. De store VINDMØLLER hører hjemme ude på havet, ikke på land.</p> <p>Vi er ved at få kontakt til vores naboer igen, det skal ikke ødelægges, af nogle svenskere. I vores lille samfund har vi brug for hinanden for at få hverdagen til at fungere.</p> <p>Drop nu de VINDMØLLE-planer og lad os få fred. (Også for Bo Jessen).</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.

33 Indsendt af: Egnsvejleder Thorkild Bork Hansen, leder af Rejsby modstandsgruppe mod kæmpe landvindmøller i Ha-	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Høringssvar til Kommuneplan 2017 - 2029.</p> <p>Det som Vattenfall A/S anser for at være en guldgrube i Haved, er, et problem for lokalsamfundet i Rejsby. Vattenfalls medarbejdere kan rejse hjem til Kolding og Stockholm. De skal ikke leve med konsekvenserne af de enorme landvindmøl-</p>
--	---

ved (20)

ler. Det er ikke deres lokalsamfund, der lider overlast eller deres huse, der bliver opkøbt og affolket. Det er ikke deres naturrigdomme og kulturværdier, der lider overlast. Det kan være svært at stå imod, når en svenskejet energikoncern med masser af ressourcer presser på for at få en aftale igennem det politiske system. Der er spindoktorer, branding og medier, marketing, materiale og masser af højtuddannede, der alle arbejder på at få en aftale på plads med kommunen.

1½ år før Haved-projektet havner på byrådets bord sender Irene Holck Lund, sundhedsudvalgsformand, den 25-10-2015, en e-mail til Bo Jessen, formand for Teknik & Plan. Vedr. vindmøller i Haved: "Da vi startede debatten om vindmøller i denne periode, var det os meget på sinde, at pengene ikke skulle gå ud af landet/kommunen. Kommer det ikke til at ske med Vattenfall?"

Dagen efter forklarer Bo Jessen hende: "Vedr. Vindmøller ved Haved: Vattenfall køber huse, grunde og gamle vindmøller i kommunen for ca. 200 millioner." Den forklaring efterlader naturligvis spørgsmålet om, hvorfor Bo Jessen undlader at svare Irene Holck Lund på, hvorfor han vælger et udenlandsk selskab som Vattenfall, når pengene ikke skulle gå ud af landet/kommunen? Hvorfor gør Bo Jessen hende ikke opmærksom på mødet på Øster Højst Kro den 22.12.2011, hvor kodeordet er samarbejdet mellem Vattenfall Vindkraft og Tønder kommune, hvor Vattenfall skal stå for den overordnede vindmølleplanlægning, og hvorfor omtaler han ikke mødet om et vindmølleprojekt, han var med til, sammen med direktør Keld Ingwert Hansen og 2 repræsentanter fra Vattenfall Vindkraft hos gårdejer Jan Nørgaard på dennes bopæl, Nørreremarksvej 31, Frifelt, den 10-08-2015.

Drømmen bristede for Vattenfalls vindmølleprojekt ved Haved, da Tønder kommunalbestyrelse skrinlagde Haved-projektet på sit møde den 28-02-2017.

Bo Jessen har efterfølgende udtrykt bestyrtelse over beslutningen og det dramatiske forløb, der foregik i byrådsalen, for fuldstændig uventet. Det har slået mig, at det ikke er de rene luftkasteller, når Bo Jessen skrinlægger Haved-projektet herude med det forbehold, at det kan tages op igen. Og Jens Kirk Jør-

gensen, Legal Counsel, Vattenfall A/S, Legal affairs, Jupitervej 6, 6000 Kolding, afslår den 24. september 2018 min anmodning om aktindsigt bl.a. med den begrundelse, at købsaftalerne ikke er tilgængelige for offentligheden, dels fordi de indgåede købsaftaler er af væsentlig økonomisk betydning for Vattenfall Vindkrafts projektudvikling i Haved.

Det er en udfordring af byrådsbeslutningen om skrinlægning af Haved-projektet med forslaget om en ny temaplan for vindmøller som tillæg til Kommuneplan 2017-2029. Det er nærliggende at spørge, hvorfor Tønder kommune ikke ophæver samarbejdsaftalen med det statsejede svenske energiselskab Vattenfall, når der foreligger en sådan intern beslutning allerede for 3 år siden.

Opskriften for investorerne er landvindmøller, ikke fordi produktionsprisen er lavest, men fordi fortjenesten er størst. Og det er den, fordi der stadig gives støtte til landvindmøller. Vattenfall er også glade for landprojekter, idet vindforholdene medfører, at der skal opstilles tre møller på land, for at producere den samme mængde strøm årligt som 2 havvindmøller.

Al strøm, også vindmøllestrøm, afregnes time for time på et marked, der hedder Nordpool.

Udover markedsprisen får vindmølleejerne en støttepris per kWh, på havet i ca. 7 år, mens det på land gives i 20 år. Tager man markedsprisen den 21. september 2018, vil en mølle opsat på Kriegers Flak ikke skulle modtage støtte, idet markedsprisen overstiger den pris havvindmølleparken er garanteret. En landvindmølle vil derimod kunne opnå støtte på op til 13 øre/kWh. Det betyder, at 3 landvindmøller kan modtage 90.000.000 kroner for at levere samme mængde strøm som to havvindmøller, der ikke modtager støtte.

Her er som bekendt barskt og fattigt "for den fremmede", men det er ikke ensbetydende med, at vi klapper i vores små hænder med udsigten til kæmpe landvindmøller i vores allesammens baghave. Målet med vindmøller var engang at redde klimaet mod ødelæggende forandringer, hvor kun priserne på havet hin-

	drede opstilling der. Vil man omstilling til vindenergi, skal man følge Ørsted. De har valgt havet. Kun uvidenhed eller higen efter personlig vinding kan motivere andet.
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.

34 Indsendt af: Tina og Allan Czepluch (21) (Se Bilag F)	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Vi har med stor undren erfaret, at debatten omkring opstilling af kæmpevindmøller på ny tages op i Tønder Kommunes Kommuneplan 2017 - 2029. Hertil skal vi komme med følgende bemærkninger:</p> <p>I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: <i>"Tønder Kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem 'repowering', dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen"</i>.</p> <p>Forvaltningen vil ydermere: <i>"... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017 - 2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller."</i></p> <p>Endvidere fremhæves det at <i>"I forlængelse af ovenstående vurderes det, at store vindmøller kan få en positiv betydning for oplevelsen af landskabet."</i> Det positive for landskabet er dog svært at se.</p> <p>Vi er meget uforstående overfor, at man fra forvaltningens side nu kører frem med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder Kommune, uagtet at</p>
--	--

Tønder Kommune så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.

Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.6.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.

Det virker som om Tønder Kommune for enhver pris vil gennemtrumfe opstilling af kæmpe vindmøller, nu hvor man genoptager vindmølleplanerne. Desuden bemærkes det, at der fortsat ikke er fremkommet mere dybdegående redegørelser for følgende:

1. Støj: De nuværende beregninger er alene foretaget på anslåede værdier og ikke reelle målinger. De egentlige støjmålinger er først færdige i 2017, hvorved ikke kender den faktiske påvirkning af omgivelserne. Blandt andet har man i Kolding Kommune stoppet vindmølleprojekterne:
"Kolding Kommune stillede for et halvt år siden vindmølleplanerne i bero for at få belyst støjproblemerne. Kommunen har nu fået svar på en række spørgsmål til Miljøstyrelsen og Sundhedsstyrelsen, og de har ikke overbevist kommunen."
Også andre kommuner, bl.a. Hedensted har valgt at skrinlægge vindmølleprojekter. <https://www.tvsyd.dk/artikel/kolding-siger-nej-til-lovlige-vindmoeller>. Dette bør indgå i den politiske behandling af sagen.

Sagen fra Kolding er et rigtig godt eksempel på dels usikkerheden om sammenhængen mellem helbredsgener og vindmøllernes støj, og dels på det tunge bureaukrati og de mange politiske hænder, der er involveret i spørgsmålet om vindmøller. Har man hos Tønder Kommune foretaget reelle målinger af støjgener fra nærtliggende kæmpevindmøller? Desuden henvises til artiklen "Ministeren bagatelliserer støjgener" i Berlingske Tidende af 8. oktober 2012, hvoraf fremgår, at de gældende regler for støjmåling og vurderinger måske ikke er tilstræk-

kelige i forhold til at skærme berørte borgere/naboer mod støjgener fra store vindmøller. En del af det jeg læste var nyt for mig og min bekymring blev ikke mindre, da jeg læste at daværende Miljøminister Ida Auken i hele to samråd har måttet forsvare reglerne overfor Folketingets Sundhedsudvalg. Måske er I allerede bekendt med indholdet i artiklen - ellers vil vi anmode jer alle om at tage jer tid til at læse den og på ny forholde jer til VVM og miljøvurderingen af lokalplanforslaget. For alle os der bor i området skyld som bekymrer os for fremtiden.

Også i Varde Kommune har man heller ikke undersøgt grundlaget for tilladelse til opstilling af vindmøller korrekt og Natur- og Miljøklagenævnet har derfor pålagt kommunen at stoppe et igangværende byggeri af ti 150 meter vindmøller. Vi er ligeledes nervøse for den lavfrekvente støj, især på stille aftener og at den vil forstyrre nattesøvnen.

Det fremgår bl.a. af DELTA's redegørelse af 9. marts 2011 at: Søvnforstyrrelser kan forekomme. Der er en brat stigning i procentdelen af søvnforstyrrelser lige over støjgrænserne, og der er fundet signifikante sammenhænge mellem stresssymptomer og støjgene. Støjgenerne kan altså have store konsekvenser for livskvaliteten.

Af DELTA's redegørelse til sundhedsstyrelsen af 9. marts 2011 fremgår også: Her skriver Torben Holm Hansen i et resumé: Støjgene er den væsentligste effekt af støj fra vindmøller. Støjgenen fra vindmøller er større end vejstøj ved samme støjniveau. Allerede ved en støjgrænse på 39 dB for støjfølsom arealanvendelse må man for vindmøller regne med, at 10 % er stærkt generede. Til sammenligning er kun 8 %, der føler sig generet af trafikstøj på 58 dB. De samme oplysninger om, at 10 % kunne være stærk generet af vindmøllerstøj, blev også fremlagt på orienteringsmødet på Hotel Lyngheden den 1. juni. Set i dette perspektiv har det store omkostninger at blive nabo til så store møller. Det vil jo sige, at hver anden beboelse vil have et familiemedlem, der vil væ-

re generet af støjen (antagelse 2 voksne og 3 børn i en beboelse). Her vil konsekvensen jo blive, at man vil vælge at flytte til mere rolige omgivelser. En beboelse, der er så plaget af støj, vil sikkert næsten være usælgelig.

Andre eksisterende vindmøller i området har gjort det nødvendigt at flytte soveværelse fra syd til nord for at undgå støj fra allerede eksisterende vindmølle.

2. Omgivelserne: Hele herlighedsværdien af områderne ødelægges ved udsigten til møllerne. Vindmøllerne vil få en meget dominerende placering i landskabet. Det er vores overbevisning at, det ikke alene ødelægger miljøet i området, det er også en katastrofe for os beboere i nærområdet. Vores udsigt fra vores ejendomme bliver spoleret, fuglesang skal overdøves af lavfrekvent støj, kan gøre det umuligt at finde fred og ro.

Ifølge Naturstyrelsens hjemmeside står der om planlægning i de åbne land "Områder i landzonen skal friholdes for anden bebyggelse, end den der er nødvendig for driften af landbrug, skovbrug og fiskeri." Placering af vindmøllerne i denne landzone strider således mod Naturstyrelsens henvisninger. Der er allerede i området, især tæt ved den tyske grænse opstillet en større mængde vindmøller, som især efter mørkets frembrud nærmere virker som en landingsbane eller militært anlæg med røde blinkende lys så langt øjet rækker. I samme områder risikerer man desuden opstilling af kæmpe højspændingsmaster med Energinets 400 kilovolt højspændings-luftledning på strækning fra Endrup og til grænsen. Selv om Tønder Kommune vil arbejde for at få disse ledninger i jorden. Det er så vigtigt, at disse ikke også ødelægger det naturskønne landskab vi har i kommunen.

3. Sundhedsrisiko: Vi mener ikke, at sundhedsrisikoen ved opsætning af disse ikke er tilstrækkeligt undersøgt, ligesom det ikke ses fremlagt i kommunalplanen.

4. Stavnsbinding: Man spørger sig selv...

	<p>Kan vores ejendom herefter overhovedet sælges eller er vi nu stavnsbundne? Erfaringer fra et af de udpegede vindmølleområder i Stenderup har medført at en interesseret køber pludselig valgte at springe fra købet efter planen om vindmøller kom op på nettet. Ejendommen havde ellers stået til salg i mange år. Mæglerne kalder det et stort problem for de udpegede vindmølleområder, hvor køb og salg af ejendommene vil blive påvirket i væsentlig grad. Er det virkelig, hvad man vil byde Tønder kommunes borgere? Hvor er hensynet til de evt. kommende vindmøllenaboer og herlighedsværdierne?</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>35 Indsendt af: Hans Peder Kamstrup (22)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning Åh nej, skal vi nu til det igen. Bedst som sårene efter sidste vindmølleprojekt i området er begyndt at heles, dukker risikoen for splittelse i samfundet op igen. Hver gang der planlægges nye områder til vindmøller er resultatet det samme. En lille del af befolkningen, som tjener store penge og en stor del, der mister økonomisk og miljømæssigt med splittelse i lokalsamfund til følge. For år tilbage var det teknisk og økonomisk umuligt at gøre vindmøller på havet konkurrencedygtige. Det er det imidlertid nu, så pres landspolitikere til opstilling her og fred befolkningen i Tønder for nye vindmøller. Fra politisk side bliver der meldt ud, at der kun kommer møller i områder, hvor der er lokal opbakning. Denne opbakning er ikke til stede i Rejsby og omegn, så fri os for nye møller.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samti-</p>

	<p>digte heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>36 Indsendt af: Kirsten Kamstrup (23)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Åh nej, skal vi nu til det igen. Bedst som sårene efter sidste vindmølleprojekt i området er begyndt at heles, dukker risikoen for splittelse i samfundet op igen. Hver gang der planlægges nye områder til vindmøller er resultatet det samme. En lille del af befolkningen, som tjener store penge og en stor del, der mister økonomisk og miljømæssigt med splittelse i lokalsamfund til følge. For år tilbage var det teknisk og økonomisk umuligt at gøre vindmøller på havet konkurrencedygtige. Det er det imidlertid nu, så pres landspolitikere til opstilling her og fred befolkningen i Tønder for nye vindmøller. Fra politisk side bliver der meldt ud, at der kun kommer møller i områder, hvor der er lokal opbakning. Denne opbakning er ikke til stede i Rejsby og omegn, så fri os for nye møller.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>37 Indsendt af: Gitte Møller, Christian Møller og Anne Marie Hvidt (24)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>I oplægget på forsiden står anført, at <i>”det centrale i kommuneplanen er placering af boligområder butikker, erhvervsområder, samt udpegning af landskabs og</i></p>
--	--

naturområder.” Desuden står anført, at kommuneplanen omhandler: *”Udvikling med udgangspunkt i Tønder Kommunes unikke muligheder. Hvor visionen er blevet til i en tid hvor Tønder Kommune er særligt udfordret i forhold til faldende befolkningstal og tiltrækning af arbejdskraft. Hvor det er vigtigt at finde frem til, hvor vi har udviklingspotentialer, der er anderledes end andre steder i landet.”* [...] *”Vi kan samarbejde om at udvikle kvaliteten i det vi allerede har og som er knyttet til vores egn og særlige steder i kommunen. Det kan gøre os endnu mere interessante for vores borgere, erhverv og dem der besøger os.”* Der står endvidere i oplægget: *”Vi har unikke muligheder med vores geografiske placering og vores storslåede natur. Det skal udnyttes ikke mindst erhvervsmæssigt.”* [...] *”Turisme erhvervet har mangfoldige muligheder med enestående kyst og naturområder, historiske bymiljøer og lokal fødevarerproduktion. Naturen Nationalpark Vadehavet og UNESCO’s udpegning af Vadehavet som Verdens-arv har særlig tiltrækning og giver kilde til nye arbejdspladser indenfor turisme og fødevarerproduktion.”* Der står anført at *”Vi bliver færre, men vi skal leve godt. Det skal være attraktivt at bo i Tønder Kommune.”* [...] *”Vi vil samarbejde med borgerne i kommunen om at skabe gode omgivelser for et godt hverdagsliv.”* Endvidere står anført: *”I Tønder området er der storslået og særegen natur med ro og åbne vidder. Vi skal værne om vores herlighedsværdier og skabe oplevelser i respekt for landbruget, som er et stort erhvervsaktiv i Tønder Kommune. Langs vadehavskysten skal potentialet i UNESCO’s verdensarv og Nationalpark Vadehavet udnyttes.”*

Bemærkning: Vores dejlige og enestående natur skal ikke ødelægges af havvindturbiner. Mennesker flytter generelt væk fra vindmøller. På nær de få muligvis fallerede, som har økonomisk interesse i møller, men de flytter også væk fra møllerne, eller bor i forvejen langt væk herfra. Mennesker flytter ikke til vindmølleområder eller til vindmøllekommuner. Kommuner med langt færre vindmøller forstår at værne om naturen og samarbejde med deres borgere. Hvis Tønder Kommunalbestyrelse ønsker befolkningstilvækst skal den gøre som der står skrevet i sit oplæg citeret ovenfor, og ikke lade sig forføre af skrupelløse Vatten-

fall m.fl., som ikke tænker på kommunens bedste men kun sin egen fortjeneste. Tønder Kommune har gjort mere end alle andre vedr. vindmølleopsætning allerede og kommunen har fået mere end sin del af vindmøller i Danmark. Vi er den kommune som har flest vindmøller. Vi ønsker færre vindmøller.

Vedr. *"Udskiftning af vindmøller indenfor et eksisterende vindmølleområde til færre men større møller."* Bemærkning: Større møller larmer mere og er mere synlige og forstyrrer mere. Vindmøllehøjder på 150 m + radius af vingediameter = 250 m = næsten højden af storebæltspyloer, der må placeres 4 x 150 m væk fra beboelse dvs. 800 m væk. Ingen vil eller kan bo under en eller flere roterende tung-infralyd-larmende industrivindturbiner. Vi har boet ved siden af 40 vindmøller i 25 år og har været ved at flytte mange gange pga. møllestøj og infralyd. Nu overvejer kommunen åbenbart igen at opstille havvindmøller på land.

Kommunen vil miste flere borgere og nye mennesker vil ikke flytte hertil desværre men forståeligt. Mennesker har stigende erkendelse af behov for mulighed for rekreation og ro, især i en stresset hverdag med børn, familier og arbejde. Hvor Tønder Kommune har mulighed for at tiltrække flere af netop disse borgere pga. naturens herlighedsværdier. Hvor kommunen med fordel kan udbygge de rekreative områder og genetablere tidligere vådområder og de tidligere planlagte sommerhusområder, netop der hvor vindmøllerne blev rejst som både for store og for mange i forhold til regionplanen, hvor de blev pillet ud, men alligevel rejst. Uden respekt for borgerne.

"Ved nedtagning af vindmøller skal fundamentet fjernes til en meter under terræn og arealet reetableres. Dette skal tinglyses og skal stilles som vilkår i byggetilladelsen. Det er den til enhver tid ejer af ejendommen der har byrden." Hvordan vil man genanvende jorden under en vindmølle med en stor 300 m i diameter beton-glasfiber klump i jorden? Der kan ikke bygges hus eller gendannes en sø. En båd vil synke hvis der er et sådant fundament en meter under vandet. Hvordan skal næste generation takle denne forurening, fordi Vattenfall m.fl. vil

tjene hurtige penge på flad lavtliggende jord i Tønder Kommune? Hvad betyder det for højtliggende grundvand og drikkevand i Tønder Kommune, at der påtænkes at bygge stort antal kæmpevindmøller med kæmpe fundamenter enten betonglasfiberpæle af 7-8 m diameter som bankes 30 m ned i jorden? Eller 300 m brede betonglasfiberfundamenter, hvor der kræves 250 lastbiler fyldt med beton bare til at støbe ET havvindmølle- fundament i jorden... Foruden tilsvarende glasfiber i jorden, hvad gør det ved vores kostbare drikkevand i vores flade natur med højtstående grundvand = drikkevand 4-5 under jorden.

"Støjkonsekvensområder skal fastlægges i forbindelse med den konkrete planlægning for de enkelte områder og respekteres. Inden for denne zone må der ikke i lokalplanlægningen udlægges arealer til støjfølsom anvendelse..." Bemærkning dvs. kun til mere larm og ingen ro indtil 2029.

"Generelt udnyttes vindressourcen væsentlig bedre med de store vindmøller, idet der med disse kan produceres mere strøm med færre møller" [...] "De store møller stiller skærpede krav til landskab, afstand til nabobebyggelse, kulturhistorie, der er derfor færre opstillingsmuligheder, der til gengæld skal udnyttes optimalt. De færre opstillingsmuligheder skyldes især, at der stor forskel på, hvordan forskellige landskabstyper og områder vil blive påvirket af store vindmøller. Fx vil landskaber med spredt beplantning som udgangspunkt være mere robuste i forhold til store vindmøller end helt åbne landskaber." Bemærkning: Det er hensigten at udskifte mange små møller til færre store vindmøller. Således at der produceres samme mængde strøm ikke mere strøm med større møller. Desuden: Store møller stiller større krav til landskab. Især vores flade landskab i Tønder kommune kan ikke bære hverken de mange "små-møller" og slet ikke kæmpe havvindmøller på land, hvilket flere landskabsarkitekter har udtalt. Man kan sagtens bygge vindmøller i morænelandskab og i bjerge. Men det er billigere for producenten at bygge på flad jord og fortjenesten bliver større for producenten. Tønder Kommune bliver taberen og så undrer kommunen sig over hvorfor.

"Vindmøller må ikke opstilles nærmere end 4 gange vindmøllens total højde for at undgå gener som refleks og skyggekast" Bemærkning: hvad med gener fra infralyd som er 10.000 gange mere generende og helbredskadeligt. Allerede nu er vi generet af såkaldte "små vindmøller" 1 km væk. Store vindturbiner på 250 m ville jo stå i samme afstand. Med ulidelige infralydgener til følge. Lavfrekvent støj påvirker nattesøvnen, så vi får mindre af den dybe søvn som restituerer kroppen. Lavfrekvent støj medfører både fysiske og psykiske gener og øger risikoen for hjerte-karsygdom og blodprop i hjertet samt stresssygdomme i øvrigt. Vores krop producerer stresshormoner og vi bliver syge. Det er ren tortur og medfører at folk flygter væk fra deres ejendomme og huse. Antallet af vindmølleflygtninge som søger tilflugt i nabokommuner vil stige. Tønder Kommune vil miste borgere og ingen vil flytte hertil. Infralyd medfører menneskeflugt.

"Lysafmærkning vil bestå af fast rødt lys på nacellen med intensitet på 10 candela = 10 stearinlys. Der påsættes 2 lamper øverst på nacellen. Lyset må ikke afskærmes nedad". Bemærkning: konstant lys, der kan ses af flyvemaskiner og af naboer til møllerne 20-30 km væk. I skriver i høringsmaterialet: *"Moderne vindmøller er synlige over store afstande og kan have en væsentlig indflydelse på landskabet omkring dem. Som hovedregel anses kyst- og morænelandskaber for komplekse til at kunne rumme vindmøller, mens storskalalandskaber anses for bedre egnede til opstilling af vindmøller. I mange landskabstyper kan der være særlige geologiske, landskabsmæssige eller kulturhistoriske elementer, der vil være sårbare over for opstilling af vindmøller, og som derfor kræver en særlig stillingtagen."* Bemærkning: Dette har i selv svaret på Tønder Kommune er specielt med en særegen natur med Nationalpark Vadehavet og placering på UNESCO verdensrangliste. Særlig natur som er værdsat yndet af mennesker og fredet og vil blive ødelagt af industrielle vindturbiner noget sted i kommunen som er for lille til at bære så mange og især så store vindmøller. Det kan ende med at Vadehavet ved Tønder Kommune fjernes fra UNESCOs Verdensrangliste pga. grimme støjende industrivindturbiner. Kun tre steder i Danmark er på UNESCOs liste: Kronborg og Stevns Klint og Netop vores eget: Vadehavet i Tønder Kom-

mune, men hvor længe, før vi bliver strøjet af listen, hvis vores politikere ikke forstår at passe på den gave, vi alle har fået.

I skriver: *"Ligeledes gælder ved opstilling af vindmøller inden for områder, der er udpeget til lavbundsarealer, at vindmøllerne ikke må forhindre, at det naturlige vandstands niveau kan genskabes."* Bemærkning: På Hjerpsted Hede er naturlige vådområder og søer som ønskes genoprettet. Hvilket ikke er muligt med store 1.000 ton tunge betonklodser med diameter på 300 m som fundament. Kravet ved fjernelse er at møllefoden fjernes til en meter under terrænlag. Det er slet ikke nok. Alt skal væk. Så jorden er fri til naturlig vandstand og rekreative områder. Hvad er konsekvensen for grundvand/drikkevandet i Tønder kommune? På havet er fundamentet 7-8 meter bredt og bankes 30-40 meter ned i havbunden hvor havdybden er 30 m. I Tyskland er der specielle krav til meget lav støj under havet. Strengere krav end alle andre steder. Desuden hvorfor skal strøm fra danske vindmølleparker forsyne 700.000 tyske husstande (via COPRA kabel). Hvor alle generne rammer os i Tønder, som naboer til vindmøller.

"Vindmøller skal placeres uden for sø- og åbeskyttelseslinjer, beskyttede diger og uden for beskyttelseszoner for fortidsminder. Vindmøller må ikke placeres inden for skovens nærzone (30 meter). Placering inden for den yderste del af skovbyggelinjen (30-300 meter) kan kun ske efter en nærmere vurdering." Bemærkning: Der er på strækning fra Tyskland til Esbjerg diger langs hele kysten. Undtagen mellem Hjerpsted og Koldby hvor der er rigtig strand og klintekyst. Præcis det område som amtet gerne ville bruge til rekreativt område pga. områdets naturlige herlighedsværdi. Samme område blev via smarte vindmøllefolk lokket fra kommunens borgere til vindmøller. Så i stedet for at tiltrække folk, så skræmmes folk væk.

"På grundlag af en teknisk levetid på 20 år, vil antallet af nettilsluttede vindmøller i Tønder Kommune således kontinuerligt falde fra i alt 247 vindmøller i 2018 (2003) til 6 vindmøller efter 2023. Tilsvarende vil vindkapaciteten falde kontinu-

erligt fra 173,07 MW i 2018 (2003) til 21,6 MW efter 2023." Bemærkning: Møllerne har stået i snart 30 år og ønskes fjernet og ikke erstattet på land. Havvindmøller skal ud på havet. Vindmøllerne har nok snarere en økonomisk levetid, så længe staten giver tilskud pr kWh, møllen producerer. Tænk bare på den enorm dyre Anholdt havvindmøllepark. Når tilskuddet stopper, har Vattenfall brug for nye møller, som kan generere nye tilskud. Og Tønder Kommunes politikere og borgere forsøges forført/købt til dette på bekostning af deres egen kommunes værdier for de næste generationer, som jo forlader kommunen, der fortsætter den nedadgående spiral. Hvorfor skal vi borgere i Tønder Kommune have kæmpe vindturbiner som naboer for at producenten/mølleeejeren kan sælge vindmøllestrøm (med tilskudskroner fra den danske stat) til 700.000 eller flere tyske husstande via COPRA kablet fra Esbjerg til Holland? Et kabel beregnet til at sende vindmøllestrøm til Tyskland og tjene penge på det, ikke for Tønder Kommunes borgere. Vi får alle generne og larmen. Desværre.

Tønder Kommune kan lære af de andre sønderjyske kommuner, hvordan man viser hensyn til alle borgere og ikke kun til griske vindmølleejere og mennesker der leder efter penge til billetten væk fra Tønder kommune ved at sælge jord til møllepladser. Store vindmøller dvs. havvindmøller hører til på havet. Men for Tønder Kommune betyder det vindmøller i Vadehavet og det må de ikke, selv om de gerne ville og det er billigt og nemt for Vattenfall på det lave vand. Så Tønder Kommune er desværre vendt tilbage med forslag om havvindmøller på land. Ubegribelig. Lad Vattenfall m.fl. sætte havvindmøller op andre steder i Danmark og helst langt ude på havet. Eller brug solceller som jo også er i høring og i udvikling.

Sidst men ikke mindst: Man er i fuld gang med at udbygge muligheden for geotermi. Dvs. at Mærsk vil bore ned hente varmt vand op fra jordens indre, udveksle varmen og sende vandet retur og bruge varmen til energi. UDEN vindturbiner. Dette er Vattenfall selvfølgelig bekendt med, derfor har de ekstra travlt med at få så mange møller som muligt med 30 år lange kontrakter med tilskud

pr. kilowatttimer i hus sammen med letkøbte politikere og deres embedsfolk desværre i Tønder Kommune. Hvis vi ikke står sammen, vil Vattenfall omdanne Tønder Kommune til en virkelig rådden banan. Hvor ingen vil eller kan bo.

Det er jeres ansvar som folkevalgte politikere at beskytte borgerne og bevare naturen i Tønder Kommune mod den grådige egennyttmaksimerende vindturbinelobbyisme. Så Tønder Kommune kan få plads til at udnytte sit eget potentiale til gavn og glæde for hele kommunen og alle borgere både dem som bor her nu og dem som vil komme, hvis vi gør det rigtige nu og virkeligt for nu og altid stopper kæmpe vindturbiner på land i Tønder Kommune.

Tidligere sendt til politikkerne i Tønder Kommune den 28-06-2017.

Vindturbiners skadevirkning på helbredet er ikke undersøgt endnu. Flere studier peger på at lavfrekvent støj giver løst bindevæv med øget risiko for hjertekarsygdomme, svimmelhed, samt øget risiko for ryg og led-skader pga. løshed i bindevæv. Lavfrekvent støj er meget stressende og medfører søvnløshed, som øger risikoen for stress og udvikling af kræftsygdomme især ved kontinuerligt ophold i støjen.

Dertil kommer selve produktionen af vindmøller, der består af glasfibervæv i enorme flager, der smeltes sammen lag på lag med epoxylim, hvor de tynde flader af glasfibervæv drysser med store skyer af glasfiberstøv, når det skal lægges på og klippes til. Arbejderne indånder, på trods af udsugning, epoxydampe og glasfiberstøv og hoster blod op pga. glasfiberstøv, som sætter sig fast i lungerne og arbejderne har stor risiko for varige lungeskader med nedsat lungefunktion. Produktion af vindmøller er sundhedsskadelig. Det er en tikkende bombe, hvor de sundhedsskadelige effekter af produktionen stadig venter på at komme frem i offentligheden, ligesom det skete med asbestproduktionen. Vil Tønder kommune støtte dette?

Det anbefales, at udskyde alle vindmølleprojekter til alle helbredsrisici er afkla-

ret. Vindturbiner ødelægger vores smukke natur i Tønder Kommune. Gæster siger altid, at himlen er højere og lysere her i Tønder Kommune end resten af Danmark. Man bliver glad af at være her, fordi lyset, som reflekteres fra havet, er synligt i himlen fra hele kommunen, fordi landskabet er fladt. Det er specielt for Tønder. Når man kører fra Aabenraa mod Tønder, er det tydeligt, når man kører ind over Tønders Kommune grænse, bliver himlen mod vest højere og lysere i alt slaggt vejr. Lyset modvirker depression.

Tønder Kommune kunne tillade rekreativsmuligheder og sommerhusområder i klynger i landskabet og langs kysten i stedet for vindmøller. Det var netop oprindeligt planen, at vindmølleområdet ved Hjerpsted skulle være til sommerhuse. Amtets politikere lod sig desværre købe af vindmølleindustrien. Hele Tønder Kommune langs Nationalpark Vadehavet og Unescos Verdens arv er et af de smukkeste steder i Danmark med samme rekreative potentiale som Rømø også har. Kommunens placering og natur kan på sigt tjene meget mere til Kommunen end vindmøllerne, som jager og vil jage alle mennesker væk Tønder Kommune.

Der gives et symbolsk beløb til kommunen, til naboerne og til medløbere, som køber anparter. Mens der er rigtig store penge (ca. 40 millioner kr. pr mølle) at tjene for Vattenfall og andre mølleejere pga. statens tilskudskroner pr. kilowatt-time, dvs. hver gang en mølle drejer rundt, vrides der penge ud af staten. Det er ren egennyttmaksimering for vindmølleindustriens producenter og mølleejerne, der ofte slet ikke bor i Tønder Kommune. Men de er ligeglade med naturen i Tønder. "Grøn energi" er blevet til en pengemaskine for mølleejerne og medløbere. Derfor har de så travlt med at få så mange møller op som muligt.

Svenskerne er skrappe til at opsætte pengemaskiner i Danmark: Vattenfalls vindturbiner, IKEA, H&M, svenske AniCura-koncern, som opkøber store dyrlægeklinikker overalt i Danmark. Og det nye sort: "Grøn-pengestrøm" fra Danmark til Sverige.

	Kære politikere hjælp os med ikke at tillade opsætning af flere vindmøller i Tønder Kommune, som allerede har flere vindmøller end alle andre kommuner i Danmark. Lad ingen ødelægge kommunen for alle os andre, som er glade for bo her og nyder naturen i Tønder Kommune.
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.

38 Indsendt af: Signe og Axel Philipp (25)	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Bedst som vi troede, projekt Haved vindmøllepark var et afsluttet kapitel, kommer vi alligevel i tvivl om Tønder kommunes hensigter. Kommuneplanen lægger op til "repowering" af eksisterende vindmøller samt at opsætte vindmøller på "nye arealer". Iflg. Vattenfalls hjemmeside er projekt Haved vindmøllepark sat i bero indtil videre. Hvad venter Vattenfall på? Tønder kommune?</p> <p>Hvis Tønder kommune vil leve op til, hvad de skriver: <i>"der ikke kommer vindmøller, hvis der ikke er opbakning fra lokalsamfundet"</i> behøver vi selvfølgelig ikke at bekymre os. Eller gør vi? Da projektet blev forkastet i 2017, var der ingen tvivl om den <i>"manglende opbakning"</i>.</p> <p>Hvis eksisterende vindmøller, som kommunen skriver, saneres og udskiftes inden for et eksisterende vindmølleområde til færre men større og mere effektive vindmøller, er der så overhovedet behov for flere møller?</p> <p>Hvis behovet for flere møller er der (og det skal ikke være for at kunne levere strøm til nabokommuner, som ikke ønsker vindmøller), skal de store møller ud</p>
---	--

	<p>på havet, hvor de hører til. I oplægget til kommuneplanen er der under afsnittet "Det åbne land" beskrevet, at vi har en storslået og særegen natur med ro og åbne vidder, samt der (med en vis stolthed) fremhæves, at vi hører under UNESCO's verdensarv og at vi har Nationalpark Vadehavet. Så derfor: Pas på naturen og tænk på jeres borgere. Vi ønsker ingen vindmøller i Rejsby området.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

40 Indsendt af: Anton Hansen (26)	<p>Indsigelse / bemærkning Husk det Bo Jessen! Og stå ved dit udsagn: "<i>Ingen møller hvis der ikke er lokal opbakning</i>", hvis ellers lokal opbakning betyder at modstandere er I flertal, for i Venstres og Bo Jessens øjne kan lokal opbakning åbenbart betyde, at bare dem der får glæde af store vindmøller er nok til at være lokalopbakning.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

41 Indsendt af:
Sophie Hvidt (27)

Indsigelse / bemærkning

Hvorfor vi ikke skal have vindmøller i Tønder kommune og slet ikke på eller nær Rejsby Hede.

Hej, jeg hedder Sophie og er vokset op i det der i dag er Tønder kommune. Dengang hed det Bredebro Kommune. Jeg kommer fra en gammel slægtsgård nær Ballum, nær Rejsby Hede. Og her har min familie boet i mindst 400 år. Selvom jeg studerer i både Århus og København er jeg ofte hjemme på gården i Skast. Jeg kommer hjem for at få et pusterum, hvor jeg får jord under neglene, og kommer ud i naturen. Det kan godt blive for meget med høj bypuls, og i Skast prøver jeg at nyde roen, især på de vindstille dage. For i dag står der vindmøller på Rejsby Hede. Så vi ved om nogen, hvad det vil sige at være nabo til vindmøller. Og vi vil ikke have nye vindmøller op.

Som sagt er jeg naturmenneske, og bevæger mig rundt i hele nærområdet. Her ser jeg det forskellige dyreliv, og jeg har f.eks. set to havørne i sidste uge. Men når jeg bevæger mig rundt på Rejsby Hede, får jeg en trykken for brystet og i hovedet, det er virkelig ubehageligt. Det er lyd- og trykbølgerne fra vindmøllerne. Jeg spænder helt op, og kan slet ikke slappe af. Det giver mig følelsen af at være i et industriområde, midt i det, der burde være den skønne natur. Desværre endda et industriområde, som kun beskæftiger få i lokalområdet, og som sender mange penge til udlandet.

Desuden er produktionen af vindmøller sundhedsskadelig. Som en bekendt, ansat i vindindustrien sagde, da vi snakkede om nogle af de sundheds- og miljømæssige sidegevinster til produktionen af vindmøller: *"Den er først grøn når den står på jorden."* Og selv når den står på jorden forurener den vores skønne natur med larm og trykbølger.

Dengang jeg gik i folkeskole i Bredebro, for 15 år siden, lærte jeg, hvor skadeligt

	<p>der var at bo ved siden af vindmøller. Min lærer sagde at det skyldes stress. I mellemtiden har store studier vist, at stress slet ikke er det eneste sundheds-skadelige ved at være nabo til en vindmølle. Lydbølgerne har mange andre skadelige effekter, og øger risikoen for en lang række sygdomme.</p> <p>Det er ikke fordi jeg går ind for sort energi, tvært i mod. Men der må være et bedre alternativ, som er mindre generede. Det er jo et enormt område som påvirkes af støj fra vindmøller.</p> <p>I stedet håber jeg at Tønder kommune vil gøre en indsats for at bevare naturen, miljøet, og de værdier som egnen repræsenterer. Så jeg snart kan stoppe med at sove med ørepropper når det blæser fra vest, og så jeg slipper for at få en trykken for brystet og i hovedet når jeg går rundt i mit eget hjem. Lige nu sidder jeg i køkkenet på den gamle slægtsgård og kan høre vindmøllernes susen.</p> <p>Jeg håber det snart får en ende, og ikke bliver afløst af noget endnu værre. Måske spørger i jer selv, hvorfor flytter de ikke bare? Vi bor på en slægtsgård, hvor vores familie har boet mindst 400 år. Det kan man ikke flytte fra. Jeg håber Tønder kommune selv kan se, hvor værdifuld naturen i kommunen er. Og vil bruge den til at brande sig selv, frem for at ødelægge den igen, og denne gang endnu mere, med enorme vindmøller.</p> <p>Vi vil have naturen tilbage, som den var engang for mange år siden. Hvor man kunne bevæge sig rundt på Rejsby Hede, uden en trykken i hovedet og i brystet.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>45 Indsendt af: Lisbeth Kostmann og Eduard Borg (28)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning Den 30/04/2015 beslutter kommunalbestyrelsen i Tønder Kommune at droppe den store temaplan for vindmøller. Derfor undrer det os som borgere, at forvaltningen igen bringer vindmøller, sanering ind i kommuneplanen. Når byrådet en gang har besluttet, at droppe temaplanen, hvorfor er de så med igen? Vi er imod havvindmøller på land stadigværk her i Sølsted.</p> <p>Vi er ekstra skeptiske mod teknisk forvaltning pga. da vi afleverede 109 underskrifter til forvaltningen tilbage i 2014, modtaget af Bo Jessen, derefter bortkom de, og vi måtte gensende høringssvar. Og så når vi kan læse friskt fra avisen, at der igen er bortkommet vigtige dokumenter fra Kultur- og Slotsstyrelsen som skulle havde været sendt til politikerne. Da underskrifter høringssvar var gensendt og da vi kom til april 2015 måtte Sølsted modstands repræsentant Henrik, sammen med dem fra Ellum og Vester Terp, sidde til møde i forvaltningen for at få rettet tallene efter forvaltningen igen havde sminket dem til vindmølletilhængerens fordel. Man hører Tønder kommune tror, at de er forpligtet til, at opsætte landvindmøller. Dette er ikke korrekt! Bare spørg regeringen ad. Evt. Hans Chr. Schmidt fra Venstre.</p>
<p>Teknik & Plan bemærker:</p>	<p>Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
<p>Teknik & Plan indstiller:</p>	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>47 Indsendt af: Ingrid og Erik Scholz (29)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>I henhold til "Forslag til Kommuneplan 2017-2029", som blev sat i høring den 4. juli 2018 giver undertegnede, hermed deres indsigelse til kende. Indsigelsen retter sig imod den påtænkte placering af store vindmøller i vores nærområde, idet denne skønnes særdeles uhensigtsmæssig for områdets beboere.</p> <p>De uhensigtsmæssige forhold:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Fysiske forhold, støj og skyggekast 2. Æstetiske forhold, forholdet til naturen 3. Økonomiske forhold, værdiforringelse af ejendomme <p>1. Støjgener ved vindmøller er bl.a. dokumenteret af Danmarks Vindmøllefor- ening i "Vindmøllenaboers opfattelse af vindmøller." Konklusionen af denne un- dersøgelse viser at antallet af naboer, der oplever støjgener, søvnproblemer, lav- frekvent støj og toner er væsentlig højere, end man har fundet i andre undersø- gelser.</p> <p>Skyggekast fra de store vindmøller vil i større eller mindre grad påvirke alle ejendomme der ligger øst, vest eller nord for vindmølleområdet. Disse ejen- domme vil i takt med vingernes rotation opleve konstante blink.</p> <p>2. Opførelsen af store vindmøller vil have en enorm visuel påvirkning på vores naturområder. Disse store konstruktioner kan ikke andet end at skæmme natur- oplevelsen. Men ikke at forglemme alle beboere i og omkring området, der ikke vil kunne færdes udenfor deres bolig uden at se selvsamme møller.</p> <p>3. Delvis afledt af punkt 2, vil disse skæmmende vindmøller uden tvivl have en negativ effekt på værdien af naboernes ejendomme. Allerede på nuværende tidspunkt forholder det sig således, at det er meget svært at sælge sin bolig til en acceptabel pris. Det er en klar formodning om at etableringen af store vind- møller, vil føre til yderligere værdiforringelse.</p> <p>Som mange borgere i Tønder kommune blev vi med stor forfærdelse opmærk-</p>
---	---

	<p>somme på, at man i fra forvaltningens side i Tønder, igen forsøger at føre en vindmølleplan igennem byrådssalen. Denne gang som del af "Forslag til Kommuneplan 2017-2029". Vi bruger ikke ordet forfærdelse uden grund i denne sammenhæng. Den 30-04-2015 valgte Venstre i Tønder byråd, at fjerne den daværende vindmølleplan: "Forslag til Kommuneplantillæg nr. 12-001 til Tønder Kommuneplan 2009-2021", som afstemningspunkt i byrådssalen. Flere partier ønskede afstemningen gennemført, men Venstre konstaterede blot at der ikke kunne skaffes et flertal for planen i sin fulde form. I stedet valgte man at arbejde videre med to specifikke områder. Som i juni 2017 blev yderligere reduceret til et, nemlig Vindtved.</p> <p>Forud for denne beslutning havde flere borgere, her iblandt undertegnede, aktivt gjort indsigelse i mod denne plan. For vores vedkommende, som nabo til område 24 (Borg), var forvaltningens håndtering af disse indsigelser dog enormt skræmmende. Af utallige indsigelser, hvoraf 44 lå indenfor afstandskravet, blev i dagspressen præsenteret som 3 indsigelser. Dette førte til lang og ressourcekrævende debat med Teknisk Forvaltning. Hvor man desværre gentagne gange kunne konstatere at basale regler (såsom afstandskravet), ikke blev overholdt.</p> <p>Denne oplevelse af forvaltningen var enormt ubehagelig, idet man jo regner med at forvaltningen er til for borgerne og altid arbejder efter loven. Vi beder derfor forvaltningen i Tønder kommune at være sig sit ansvar bevidst og at håndtere alle indsigelser korrekt i denne omgang. På baggrund af ovenfor nævnte punkter mener undertegnede at forvaltningen bør skrinlægge vindmølleplanen. Borgernes tarv bør komme før andre interesser.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p>

Afsnittet om vindmøller er tilrettet.

48 Indsendt af:
Mie Møller og Poul Petersen
(30)

Indsigelse / bemærkning

Med bekymring læser vi kommunalbestyrelsens forslag til kommuneplan 2017-2029. Specielt afsnittet omkring vindmølleopsætning i Tønder kommune bekymrer os.

I afsnittet om mål for vindmøller i Tønder kommune står der, at: *"Tønder Kommune vil forøge energiproduktionen fra vindmøller på land gennem 'repowering', dvs. sanering og udskiftning af eksisterende ældre og udtjente vindmøller til færre, større og mere effektive vindmøller og samtidigt vurdere behovet for nye vindmølleområder i kommunen".* Forvaltningen vil ydermere: *"... følge op på den strategiske energiplan med et tillæg til Kommuneplan 2017-2029 i form af en egentlig temaplan for vindmøller."*

Der er ikke noget lovkrav om, at Tønder kommune skal opstille vindmøller. Dette kan man dog ikke læse i materialet. Vi er meget uforstående overfor, at man nu kører frem med ambitioner om udbygning af vindmølleenergi i Tønder kommune, når der så sent som for få år siden var et helt klart svar fra Tønder kommunes borgere og kommunalbestyrelsen om, at der ikke var opbakning til dette.

Den 30.4.2015 blev der under byrådsmødet fra Venstres side foreslået, at der kun skulle arbejdes videre med 2 områder, og den 29.06.2017 blev det endda vedtaget, at der kun skulle opstilles vindmøller i ét område, nemlig Vindtved.

Det undrer os, at Tønder kommune åbenbart stadig har et samarbejde med den svenskejede vindmøllegigant Vattenfall. Hvorfor blev denne samarbejdsaftale mon ikke opsagt, da et flertal i byrådet valgte at takke nej til vindmølleplanerne ved Haved?

	<p>Efter et meget turbulent forløb i årene 2015-17 blev Haved-projektet skrinlagt på byrådsmødet den 28.2.2018, og vi kunne som berørte borgere igen ånde lettet op.</p> <p>Forud var gået en periode med megen research og mange møder omkring de forestående planer om opsætning af vindmøller i Haved. Vattenfalls planer og Tønder kommunens medvirken splittede vores lille lokalsamfund og medførte utryghed og frustrationer hos mange. Naboer, der før mødtes, så ikke hinandens vej. Stor var derfor vores glæde, da planerne blev skrinlagt på byrådsmødet den 28.2.2018. Som borgere gik vi fra mødet med et håb om, at vi nu kunne fokuserer på at slikke sårene og få genetableret det gode naboskab. Ligeledes spirede troen igen på kommunens politikere.</p> <p>Men nu står vi der igen... Selv om Haved ikke er direkte nævnt, føler vi os meget usikre på vores fremtid. En fremtid der kan påvirke vort helbred, vort naboskab, vores unikke natur og/eller vore muligheder for et hussalg. Kæmpevindmøller hører overhovedet ikke til på land men skal udelukkende stå på havet, hvor det oven i købet blæser meget mere. Så fri os for flere landvindmøller!</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen.</p> <p>Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>54 Indsendt af: Ove Beck på vegne af 26 underskrivere (31)</p> <p>(Se Bilag G)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Ah nej, skal vi nu til det igen. Bedst som sårene efter sidste vindmølleprojekt i området er begyndt at heles, dukker risikoen for splittelse i samfundet op igen. Hver gang der planlægges nye områder til vindmøller er resultatet det samme. En lille del af befolkningen, som tjener store penge og en stor del, der mister økonomisk og miljømæssigt med splittelse i lokalsamfund til følge. For år tilbage var det teknisk og økonomisk umuligt at gøre vindmøller på havet konkurrencedygtige. Det er det imidlertid nu, så pres landspolitikere til opstilling her og fred befolkningen i Tønder for nye vindmøller. Fra politisk side bliver der meldt ud, at der kun kommer møller i områder, hvor der er lokal opbakning. Denne opbakning er ikke til stede i Rejsby og omegn, så fri os for nye møller.</p>
<p>Teknik & Plan bemærker:</p>	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
<p>Teknik & Plan indstiller:</p>	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>55 Indsendt af: Lau Nørgaard</p> <p>"De bekymrede naboer" "Fællesgruppen mod kæmpevindmøller i Tønder Kommune" (32)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>I planstrategien i kommuneplan 2017-2029 er der fem udviklingstemaer for Tønder, der indgår i kommuneplanen, der blev vedtaget den 28. juni 2018. Her skal nævnes tre af temaerne.</p> <p>Et af temaerne er: Borger, byer og boliger, der blandt andet beskriver følgende: <i>"Det skal være attraktivt at bo i Tønder Kommune". "Der skal være bosætningsmuligheder i lokalbyer og landsbyer."</i></p>
--	---

Et andet tema er: Det åbne land. *"I Tønder-området er der storslået og særegen natur med ro og åbne vidder. Vi skal værne om vores herlighedsværdier og skabe oplevelser i respekt for landbruget, som er et stort erhvervsaktiv i Tønder Kommune. Langs vadehavskysten skal potentialet i UNESCO's verdensarv og Nationalpark Vadehavet udnyttes."*

Tredje tema er: Klima og energi. *"Vi forholder os til klimaforandringer og konsekvenserne heraf, og udarbejder en handlingsplan så byer, borgere, virksomheder og kulturarv kan sikres mod realiteter som stigende vandstande, kraftige regnskyl og voldsomme storme." [...] "Tønder Kommune motiverer til omstilling til bæredygtig energiforsyning fra vedvarende energikilder, så fossile brændstoffer kan udfases frem mode 2050."*

Der skabes nu fornyet usikkerhed i hele Tønder kommune, idet det netop vedtagne udkast af kommuneplan af 2018 tager udgangspunkt i den store temaplan for vindmøller, der blev forkastet 30. april 2015. Borgerne er begyndt at snakke sammen igen efter de stridigheder, der blev skabt i vindmølledebatten. Der handles ejendomme, investeres i nyt og renoveres i ejendomme i tillid til at den store temaplan for vindmøller, der blev forkastet i april 2015 og Haved-projektet i februar 2017, er ude af billedet.

Skal den tillid til fremtiden nu ødelægges?

Tønder Kommunes herlighedsværdier, UNESCO's verdensarv og Nationalpark Vadehavet! Hvordan kommer det til at harmonere med muligheden for igen at opstille Kæmpevindmøller?

Kæmpevindmøller påvirker et meget større område, end de møller vi har nu, de er 2 til 3 gange større. Det kommer til at ligne det, vi ser syd for grænsen. Det kan blive en "grim nabo" til UNESCO's verdensarv og Nationalpark Vadehavet. Og er det det I mener, når I skriver i temaet "Det åbne land" med at udnytte potentialet i UNESCO's verdensarv og Nationalpark Vadehavet?

Er det det I mener med at værne om vores herlighedsværdier?

	<p>Er det det I mener med at udbygge turisterhvervet? Er det "det" vores mange tyske turister kommer for? Kæmpevindmøller? NEJ, dem har de der hjemme. MAN kan ikke både blæse og have mel i munden.</p> <p>Under punktet: "Klima og energi". Så kan vi godt tåle at vindmøller udfases når de er udtjente. Der er husstandsmøller, solceller mv. til erstatning og vi er ikke pålagt at opretholde en så stor en produktion af strøm som Tønder Kommune producerer i øjeblikket. Kæmpevindmøller hører til på havet, der ligger fremtiden. Er det ikke fremtiden Kommuneplanen skal tage højde for?</p> <p>Som afslutning undrer det mig. Hvordan kan man i Kommuneplanen tage afsæt i en temaplan der en gang er forkastet af byrådet? Det må da kræve en ny beslutning i byrådet, hvis en forkastet temaplan skal indgå i den nye kommuneplanlægning ellers må den udgå af Kommuneplanen 2017-2029.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>61 Indsendt af: Anne Mette Ballegård og Jens Jørgensen (33)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning Afsnittet omkring vindmøller ønskes revurderet, så det fremgår, at der ikke skal være mulighed for opstilling af flere kæmpevindmøller i Tønder kommune. Endvidere skal der ved nedtagelse af udtjente vindmøller ikke kunne opstilles kæmpevindmøller i disse områder via repowering.</p>
--	--

	<p>Vi siger klart NEJ TAK til kæmpevindmøller i Tønder kommune, og vi er bestyrte- de over at se, at der i det udlagte materiale er lagt op til, at der kan opstilles kæmpevindmøller i nærheden af Vester Terp Fælled gennem repowering. Dette protesterer vi på det kraftigste imod.</p> <p>Det er forkert og bagatelliserende at tro, at man bare kan udskifte eksisterende vindmøller med kæmpevindmøller, uden at det har nogen konsekvens for nabo- erne. Kæmpevindmøller afgiver lavfrekvent støj i en grad, som de nuværende møller ikke gør, og som vil være til stor gene for vindmøllenaboerne.</p> <p>Tønder kommune kæmper i forvejen med affolkning. Vi er overbeviste om, at kæmpevindmøller spredt ud over kommunen vil være med til at accelerere den- ne udvikling. Kæmpevindmøller giver ikke udvikling til kommunen. Acceptér dog, at Tønder kommunes største aktiv er turisme og lad være med at tilgodese nogle få på bekostning af herlighedsværdierne og mange borgere i landdistrikterne.</p> <p>Følg derimod med i udviklingen indenfor havvindmøller. På havvind er omkost- ningerne ifølge strategi- og kommunikationsdirektør ved Ørsted, Jakob Askou Bøss, på bare 6 år faldet med mere end 60 % og er derfor en særdeles attraktiv måde at producere grøn energi på til konkurrencedygtige priser, og uden at det er til gene for mennesker. Hvorfor i alverden så sætte kæmpevindmøller op på land? Kæmpevindmøller hører til på havet.</p> <p>Det er på tide, at forvaltningen i afdelingen for Teknik & Plan gør et stort forsøg på at rette op på den manglende tillid, vi som borgere har til dem. Dette kan f.eks. gøres ved, at forvaltningen tager de beslutninger, der vedtages i kommu- nalrådet, til efterretning i stedet for at forsøge at overrule dem. Det er ikke i or- den at lave et høringsmateriale, der på vindmølleområdet læner sig kraftigt op ad den temaplan, der blev rullet ud i 2014, når kommunalbestyrelsen efterføl- gende skrotede den i 2015.</p>
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning.

	I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.

64 Indsendt af: Koordinationsgruppen for de bekymrede naboer (34) (Se Bilag H)	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>I forslaget til kommuneplanen 2017-2029, der blev vedtaget den 28. juni 2018, er der fem udviklingstemaer for Tønder Kommune, der indgår. Vi vil gerne komme ind på de tre af temaerne, hvor følgende beskrives:</p> <p>Borger, byer og boliger, der blandt andet beskriver følgende: <i>“Det skal være attraktivt at bo i Tønder Kommune”. “Der skal være bosætnings-muligheder i lokalbyer og landsbyer.”</i></p> <p>Det åbne land: <i>“I Tønder-området er der storslået og særegen natur med ro og åbne vidder. Vi skal værne om vores herlighedsværdier og skabe oplevelser i respekt for landbruget, som er et stort erhvervsaktiv i Tønder Kommune. Langs vadehavskysten skal potentialet i UNESCO’s verdensarv og Nationalpark Vadehavet udnyttes.”</i></p> <p>Klima og energi: <i>“Vi forholder os til klimaforandringer og konsekvenserne heraf, og udarbejder en handlingsplan så byer, borgere, virksomheder og kulturarv kan sikres mod realiteter som stigende vandstande, kraftige regnskyl og voldsomme storme.” [...] “Tønder Kommune motiverer til omstilling til bæredygtig energiforsyning fra vedvarende energikilder, så fossile brændstoffer kan udfases frem mode 2050.”</i></p>
---	--

Vi må konstatere at der nu skabes fornyet usikkerhed i hele Tønder kommune, idet det netop vedtagne forslag til kommuneplanen 2017-2018 tager udgangspunkt i den store temaplan for vindmøller, der blev forkastet 30. april 2015!

Borgerne i den nordligste del af Tønder Kommune er så småt begyndt at snakke sammen igen efter de stridigheder, der blev skabt i vindmølledebatten. Der handles ejendomme, investeres i nyt og renoveres i ejendomme i tillid til at den store tema-plan for vindmøller, der blev forkastet i april 2015 og for Haved-projektet i februar 2017, er ude af billedet. Vi kan eksempelvis informere at, der netop er handlet to ejendomme i Birkelev-området. En eventuel tilladelse til at etablere kæmpevindmøller i området vil forhindre den positive udvikling, som der nu er ved at komme gang i - også erhvervsmæssigt.

Skal tilliden til fremtiden nu ødelægges? Tønder Kommunes herlighedsværdier, UNESCO's verdensarv og Nationalpark Vadehavet! Hvordan kan det harmonere med muligheden for igen at opstille Kæmpevindmøller? Kæmpevindmøller påvirker et meget større område, end de møller vi har nu, de er 2 til 3 gange større. Det kommer til at ligne det, vi ser syd for grænsen. Det kan blive en "grim nabo" til UNESCO's verdensarv og Nationalpark Vadehavet. Og er det det I mener, når I skriver i temaet "Det åbne land" med at udnytte potentialet i UNESCO's verdensarv og Nationalpark Vadehavet?

Er det det I mener med at værne om vores herlighedsværdier?

Er det det I mener med at udbygge turisterhvervet?

Er det "det" vores mange tyske turister kommer for? Kæmpevindmøller?

NEJ, dem har de derhjemme!

MAN kan ikke både blæse og have mel i munden!

Fremtidens vindmøller hører til på havet!

Under punktet: "Klima og energi" kan vi godt tåle at vindmøller udfases når de er udtjente. Der er husstandsmøller, solceller mv. til erstatning og vi er ikke pålagt at opretholde en så stor en produktion af strøm som Tønder Kommune pro-

	<p>ducerer i øjeblikket. Kæmpevindmøller hører til på havet, der ligger fremtiden. Er det ikke fremtiden kommuneplanen skal tage højde for?</p> <p>Afslutningsvist undrer det os, hvordan man kan tage afsæt i en temaplan, der én gang er forkastet af kommunalbestyrelsen? Det må da kræve en ny beslutning i kommunalbestyrelsen, hvis en forkastet temaplan skal indgå i den nye kommuneplanlægning. Vedhæftet fremsender vi den folder, som vi uddelte til kommunalbestyrelsen på mødet den 9. februar 2017.</p> <p>Faktaboks: De bekymrede naboer er flere borgere fra Hviding og Roager sogne i Esbjerg Kommune samt Vodder og Rejsby sogne i Tønder Kommune ved Lundsmark-Haved området. Vi kæmper mod havvindmølleprojektet i området. 150 meters møller hører til på havet! Koordinationsgruppen består af Hans-Peder Kamstrup, Lene Nielsen, Jan Høgstad-Hansen, Knud Abel, Jan Sørensen, Merethe Juul, Verner Bøjtang, Inge Wehner og Lau Nørgaard</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

<p>66 Indsendt af: Svend Ole Gammelgaard (35)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning Vindmøller: Det er en god ide med "repowering" og derved samle møllerne i større eller mindre parker, det vil også pynte i landskabet at få dem samlet og sat i system. Samtidig vil grupperne kunne give et økonomisk afkast til de lokalområder de bliver placeret i. Vi mener det er vigtig at området i Haved bliver synlig i kommuneplanen lige som den absolut bør være med i den kommende temaplan. Forslaget er indsendt på vegne af foreningen RVB som repræsenterer 200 betalende medlemmer. Formålsparagraffen for foreningen er: " I samarbejde med det bestående forenings- og kulturliv, samt erhvervsudviklingens interesser, at skabe grobund for udvikling, bosætning, livskvalitet, by- og områdefornyelsesprojekter samt erhvervsudvikling i en helhed og sammenhæng på tværs af de tre sogne og derigennem støtte en positiv udvikling i hele Tønder Kommune.</p>
<p>Teknik & Plan bemærker:</p>	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p>
<p>Teknik & Plan indstiller:</p>	<p>Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen. De i høringsperioden indkomne høringssvar til emnet vindmøller har medført, at afsnittet vedrørende vindmøller grundlæggende tilrettes.</p>

<p>68 Indsendt af: Lene og Morten Nielsen (36)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning NEJ TAK til flere vindmøller på land i Tønder kommune.</p>
<p>Teknik & Plan bemærker:</p>	<p>Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
<p>Teknik & Plan indstiller:</p>	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

69 Indsendt af: Britta Hansen og Benny Rasmussen (37)	Indsigelse / bemærkning Vi ønsker STADIG ikke at blive naboer til kæmpevindmøller og håber at politikerne husker den massive modstand der har været i de udpegede områder. Vi synes de store vindmøller hører til på havet, hvor generne for mennesker, dyr og landskab er klart mindre. Der skal satses på grøn energi, men på en måde der vægter mennesker og natur højest.
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samtidigt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten. Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.

16 Indsendt af: Nr. Løgum og Ellum Lokalråd, Kirsten Damm (38)	Indsigelse / bemærkning Jeg kan til min forfærdelse se, at der igen er planlagt vindmølleområder i vores lokalområde. I 2014 sendte vi en indsigelse omkring opstilling af vindmøller i lokalområdet Nr. Løgum og Ellum. Dengang var der mange beboere, som følte stor utryghed og dermed forringelse af livskvaliteten, ved at blive naboer til en vindmøllepark og det gjaldt også, hvis de etablerede møller blev udskiftet med større møller. Nu kan debatten og utrygheden starte forfra. Naboer blev uvenner fordi nogen var for og nogen var imod. Det gav store skår i fællesskabet i lokalsamfundene i hele kommunen. Nu kan al diskussion og ufred starte forfra, endnu en gang. Det kan man simpelthen ikke byde de berørte borgere og lokalsamfund.
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning. I kommuneplanen udpeges ingen nye vindmølleområder og der reduceres samti-

	<p>digt heller ikke i antallet af eksisterende vindmølleområder, som medfører en reduktion i selve kapaciteten.</p> <p>Se derudover vindmølle afsnittets generel tilbagemelding på høringssvar.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om vindmøller er tilrettet.</p>

Firmaer, organisationer og lignende

<p>1. Indsendt af: Tønder Fjernvarmeselskab - Johnny Pedersen (39)</p> <p>(Se Bilag I)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>I forbindelse med varmeforsyningen i Tønder Kommune vil jeg gerne gøre opmærksom på, at fjernvarmeværkerne ikke er blevet hørt eller inddraget i kommuneplanen, vi har hver især udfordringer. Fjernvarmeværkerne (10) leverer til 8.082 forbrugere, og anslået 3 beboere pr. forbrugssted vil dette være 24.246 borgere, men der kan sagtens være tilsluttet et højere antal forbrugere, svarende til mellem 60 og 70 % af befolkningstallet i Tønder Kommune. Fjernvarmeværkerne i Tønder Kommune mangler politisk bevågenhed og støtte til at kunne imødekomme de økonomiske rammer, der bliver indført fra 2020. Dette kræver en opbakning og mulighed for at konvertere de individuelle opvarmningsformer til fjernvarme. Vi modtager mange henvendelser fra beboere og erhverv, der vil af med elvarmen eller egne kedelanlæg.</p> <p>Hvad vil kommunen og hvad skal fjernvarmen investere og vedligeholde efter? Usikkerheden om valg af produktionsteknologi er Folketingets ansvar, varmeplanen i de enkelte byområder står til kommunerne. Fjernvarmen skal have mulighed for at langtidsplanlægge i forbindelse med renoveringsopgaver på såvel produktionsapparater og ledningsnet. Skal man forsyne nye områder skal det tænkes ind i tide så man får ledningsnettet dimensioneret korrekt. Fjernvarmeledninger kan i dag sagtens holde i mere end 50 år. En større tilslutning til fjernvarmen kan give stabilitet på de faste tariffer og muligheden for at investere i ny</p>
--	---

	<p>teknologi for driftsoptimering og bedre økonomi til forbrugerne. Og ikke den lidt forældede udmelding i den nu fremlagte høring for kommuneplan 2017-2029, hvor Tønder Kommune nok som den eneste i landet vil fremme samproduktion af varme og elektricitet.</p> <p>Vedlægges artikel bragt i JydskeVestkysten omhandlende fjernvarme Esbjerg og Varde som så vidt også kunne gælde Tønder Fjernvarme. En god stabil og billig varmeudgift, vil smitte af på huspriserne og alt andet lige kunne holde eller ligefrem øge bosætningen i Kommunen, det ville kunne betale sig at pendle til nabokommuner for arbejdspladser og det kan give den enkelte borger større købekraft.</p>
Teknik & Plan bemærker:	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p> <p>Tønder Kommunes respektive varmekæder har netop været involveret i SEP-processen (strategisk energiplanlægning) og er på lige fod med alle andre blevet inddraget i kommuneplanprocessen. Kommunen har formuleret et mål om, at gennemføre en visionær og dynamisk varmeplanlægning, herunder udarbejde en egentlig varmeplan for Tønder Kommune. Varmelovgivningens tilstrækkelighed og troværdighed har kommunen dog ingen indflydelse på.</p>
Teknik & Plan indstiller:	<p>Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om varmeforsyning er tilrettet.</p>

<p>21 Indsendt af: Tønder Fjernvarmeselskab Johnny Pedersen (40)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Som høringssvar til kommuneplan 2017-2029.</p> <p>Jeg skriver igen, da jeg ikke har modtaget nogen bekræftelse af indsendte høringssvar. Jeg mener ikke at ovennævnte kommuneplan er fyldestgørende og overholder ikke de energipolitiske forudsætninger fremlagt af regeringen.</p> <p>Man fastholder fra regeringens side at fossile brændsler til opvarmningsformål skal være udfaset i 2030 og dette kan Tønder Kommunes varmeplan ikke opfylde.</p>
--	--

de. Såfremt man skal leve op til målsætningen kræves der handling, således at varmegærkerne kan investere i de rigtige produktionsanlæg, gennemføre en strategi for reovering, og dermed også vurdere om der skal ekstra kapacitet ud til yderområder eller om der skal konverteres nye områder.

Vore fjernvarmeledninger holder sagtens 50 år eller mere, så derfor er det af yderste vigtighed at Tønder Kommune tager stilling til en evt. ny varmeplan, således der ikke investeres forkert og nye gode fjernvarmeledninger skal skiftes før tid.

Skal man gøre det attraktivt at være bosiddende i Tønder Kommune vil et af elementerne være en billig opvarmning med stabile priser som følge af stor tilslutning, dermed kan det betale sig at pendle efter arbejdspladser og beholde adressen i Tønder.

Hvilke fjernvarmegærker har vi i Tønder Kommune?

- Kraftvarmegærk i Højer, 6 forbrugere, leveret til net: 1.400 MWh
- Rejsby Kraftvarmegærk; 119 forbrugere, leveret til net: 4.160 MWh
- Brøns Kraftvarmegærk; 135 forbrugere, leveret til net: ca. 2.630 MWh
- Bredebro Fjernvarme; 583 forbrugere, leveret til net: 14.556 MWh
- Frifelt-Roager kraftvarmegærk; 238 forbrugere, leveret til net: 7.400 MWh
- Toftlund Fjernvarme; 1033 forbrugere, leveret til net: 26.310 MWh
- Skærbæk Fjernvarme; 1380 forbrugere, leveret til net: 27.000 MWh
- Løgumkloster fjernvarme; 1544 forbrugere, leveret til net: 34.138 MWh
- Tønder Fjernvarme; 2784 forbrugere, leveret til net: 80.000 MWh
- Havneby Varmegærk; 261 forbrugere, leveret til net: 5.716 MWh

Tønder Kommune har et samlet befolkningstal på 37.928 borgere. Fjernvarmegærkerne (10) leverer til 8.082 forbruger, og anslået 3 beboere pr. forbrugssted vil dette være 24.246 borgere, men der kan sagtens være tilsluttet et højere antal forbrugere, svarende til mellem 60 og 70 % af befolkningstallet i Tønder

	Kommune.
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning. Kommunen har formuleret et mål om, at gennemføre en visionær og dynamisk varmeplanlægning, herunder udarbejde en egentlig varmeplan for Tønder Kommune. Varmelovgivningens tilstrækkelighed og troværdighed har kommunen dog ingen indflydelse på.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver anledning til, og medfører ændringer af kommuneplanen. Afsnittet om varmeforsyning er tilrettet.

44 Indsendt af: Ventus 2014 I/S v/ Jens Mathiesen Møller og Andreas Christian Jørgensen (41)	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Bemærkninger og forslag til vindmølleplaceringer, deres størrelse og ejerskabet til dem i forbindelse med udarbejdelse af kommuneplanen 2017-2029.</p> <p>Vi har for en del år siden oprettet virksomheden Ventus 2014 I/S med det formål, at etablere vindmøller i første omgang i Tønder Kommune, hvor vi begge to har bopæl.</p> <p>Vi har en ansøgning liggende hos teknisk forvaltning, og haft en samtale med borgmesteren, hvor anbefalingerne bl.a. blev, at vi skulle afvente forslaget til den nye kommuneplan, og komme med eventuelle bidrag hertil, hvilket vi hermed vil gøre.</p> <p>Afsnittet omkring vindmøller i forslaget til den nye kommuneplan er virkelig godt beskrevet. Allerede indledningsvist anføres ordet repowering, hvor vi bruger ordret opgradering, men meningen er den samme. Det er lige præcis det, som vi har til formål. Udskiftningen kan være med såvel nye, men også med brugte vindmøller. Vi fik et tilbud på en Vestas 1,65 MW brugt vindmølle fra udlandet, som lovligt må opstilles efter forskellige godkendelser, hvor den største vindmølle i Tønder Kommune i dag er på 1,3 MW, når vi ser bort fra Vindtved projektet,</p>
--	---

hvor vindmøllerne er på 3,6 MW pr. stk.

Det er godt set, at den gamle totalhøjdegrænse på 80 meter med hensyn til VVM-redegørelse er ophævet, og derfor erstattet med formulering af ensartethed og større totalhøjde. Beregningen på vores udskrevne eksemplar (side 12) med hensyn til møllernes tekniske levetid på 20 år, og deres bortfald teknisk set i 2023, er en god illustration af, hvad der kan komme til at ske. Et fåtal af borgerne vil naturligvis mene, at det er godt, men vi er sikre på, at et stort flertal ønsker fortsat vindmøller i Tønder Kommune, og helst med lokalt ejerskab. Beregningen holder ikke helt, da flere af vindmøllerne i kommunen allerede er over 20 år, men når de så bliver fjernet på grund af økonomisk urentabilitet f.eks. på grund af en defekt gearkasse, så er der kun Vindtved projektet tilbage, såfremt repowering konceptet ikke bliver vedtaget, og det vil i så fald betyde med uændret ejerandel i Vindtved vindmøllerne, at 80 af kommunens vindmølle kapacitet ejes af ikke Tønder borgere, og dermed forsvinder kommunens skattegrundlag også ud af kommunen.

Vi vil også gerne give et bud på det fremtidige forsvindende skattegrundlag, hvis der i Tønder Kommune i nær fremtid efter 2023 alene står vindmøllerne i Vindtved, som først er opført i 2018. Ifølge Energistyrelsens hjemmeside har de andre vindmøller i Tønder Kommune i 2017 produceret 284.835.476 kWh. Vindåret ifølge Danmarks Vindmølleforening var på 98,2 % i vores område. Nogle af vindmøllerne modtager stadig den såkaldte 10 øre pr. produceret kWh., når de ikke er 20 år gamle, ligesom husstandsvindmøllerne modtager 25 øre pr. kWh., så hvis vi i en mulig konservativ udregning antager, at den opnåede produktion i 2017 giver et afkast efter omkostninger og afskrivninger, som selvfølgelig ikke er store med den gamle portefølje af vindmøller, på 10 øre, så taler vi om et beregnet mistet skattegrundlag på 28.483.548 kr., som med kommunens nuværende skatteprocent svarer til over 7 mio. kr. i kommunekassen pr. år. Vores forslag er, at man beholder de eksisterende lokalplaner for vindmølleområderne, og ændrer disse med hensyn til højden, når der kommer en ansøgning

	<p>desangående fra lokale beboere i forbindelse med etablering af en større vindmølle. Derudover godkendes vindmølle udskiftninger i de gamle kommuners udlagte vindmølleområder, når der kommer en ansøgning fra lokale beboere, og igen her med godkendelse af en større højde til vindmøllerne.</p> <p>Begge forslag betyder, at der ikke kommer nye naboer til de større vindmøller, og i og med, at der stort set ikke har været klager fra de nuværende naboer, så vil der formentlig heller ikke komme klager fremadrettet fra disse naboer.</p> <p>Vindmøllerne i disse to områder (lokalplaner og gamle kommunal udlagte områder) er stort set ejet af lokale beboere, og med en udskiftningsret forbliver ejerskabet fortsat lokalt. I begge områder er der tale om ressourcestærke vindområder, hvor vi på grund af vores nære kendskab gerne vil henvise til gamle Brede Bro Kommunes udlagte områder i Borg, Skast, Harres, Abterp, Nr. Vollum og Kumled.</p> <p>Dette vil også fremme forslaget om veje og transformationsanlægs placeringer i forhold til landbrugsbedriften mv., idet man kan benytte de eksisterende veje med en lille udbygning, og tilsvarende gør sig gældende med transformatorstationernes placeringer.</p> <p>Os bekendt er der i alle områderne tale om minimum 3 vindmøller, som det nye kommuneplan forslag også anbefaler, og dermed udgår enkeltstående vindmøller, når det ikke længere er rentabelt at lade dem køre.</p> <p>Vi står meget gerne til rådighed angående ovenstående bemærkninger og forslag vedrørende vindmøller i den kommende kommuneplan.</p>
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen. De i høringsperioden indkomne høringssvar til emnet vindmøller har medført, at afsnittet vedrørende vindmøller grundlæggende tilrettes.

<p>57 Indsendt af: Eurowind Energy A/S (42)</p> <p>(Se Bilag J)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning Udlægning af potentielt sol- og vindmølleområde - Gasse Hede</p> <p>Eurowind Energy A/S søger hermed om udlægning af et potentielt sol- og vindmølleområde øst for Skærbæk ved Gasse Hede.</p> <p>Området ønskes udlagt forud for en VVM-undersøgelse, der skal fastlægge områdets samlede mulighed for opstilling af ca. 20 ha med solceller samt 5-7 store vindmøller med en totalhøjde på op til 149,9 meter. I det seneste energiforlig fra juni 2018, har man besluttet, at man vil se på muligheden for at øge totalhøjden til over 150 meter. Områdets udbredelse giver rig mulighed for at øge højden og stadig holde en god afstand til alle naboer.</p> <p>Planlægning for vindmøller: Vindmølleprojektet er designet således, at de kan leve op til samtlige vindmølle-cirkulærets bestemmelser og retningslinjer for så vidt angår opstillingsmønstre, største totalhøjde, afstand til naboer, grænseværdier for støj og skyggekast samt placering i forhold til vejanlæg. Minimumshøjden for området ønskes sat til 140 meter, hvilket vil svare til 560 meter i minimumsafstand til nærmeste beboelse. Rotordiameteren vil forventeligt være mellem 113 og 136 meter (samme diameter for alle møller). Af den efterfølgende beskrivelse, fremgår områdets muligheder og tekniske forhold. Med dette forslag ser vi frem til at kunne bidrage til Tønder Kommunes overgang til en større andel af VE-energi i Kommunen. Derudover, hvordan Eurowind Energy A/S kan bidrage med en optimal udnyttelse af VE-Lovens ordninger til, at skabe et lokalt engagement omkring sol og vindmølleprojektet.</p>
<p>Teknik & Plan bemærker:</p>	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p>

Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen. De i høringsperioden indkomne høringssvar til emnet vindmøller har medført, at afsnittet vedrørende vindmøller grundlæggende tilrettes.
---------------------------	--

<p>71 Indsendt af: Danmarks Vindmølleforening, Jens Peter Hansen (43)</p> <p>(Se Bilag K)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Tønder Kommune har fremlagt forslag til Kommuneplan 2017-2029 (KP17-29), som blandt andet vil danne grundlag for udbygning og planlægning for vindmøller i kommunen de kommende 12 år.</p> <p>Danmarks Vindmølleforening har - på baggrund af materiale på http://toender-kp17.cowi.webhouse.dk - følgende bemærkninger til det fremlagte kommuneplanforslag:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Danmarks Vindmølleforening finder det særdeles positivt, at Tønder Kommune ønsker at udnytte kommunens arealressourcer til placering af vedvarende energianlæg, for derved at kunne bidrage til en omstilling til bæredygtig energiforsyning fra vedvarende energikilder, så fossile brændstoffer kan udfases frem mod 2050. Som sådan er kommuneplanforslaget i tråd med Energiaftalen 2030, hvor der er afsat 4,2 mia. kr. for perioden 2020-2024 for at kunne fortsætte udbygningen af vedvarende energi via teknologineutrale udbud af solceller, landvind, kystnær havvind samt bølge- og vandkraft. • Det fremgår af kommuneplanforslaget, at borgerne i Tønder Kommune har brug for en sikker, miljøvenlig og økonomisk energiforsyning og klimatilpasning. Denne konstatering - som gælder alle uanset hvor på kloden man bor - har virkelig tyngde, idet Tønder kommune med kommuneplanforslaget viser, at man i Tønder tager ansvar og er parate til at udnytte de muligheder, som kommunen har for placering af vedvarende energianlæg. • Kommuneplanforslaget redegør fint for, hvordan "ældrepuklen" af vindmøller i løbet af få år vil betyde, at det vedvarende energibidrag fra vindmøller
---	---

vil falde voldsomt i løbet af få år. Som supplement til kommuneplanforslagets redegørelse er herunder vist den forventede udvikling i ton CO2 per borger. Figuren er baseret på beregninger fra Danmarks Vindmølleforening gennemført ultimo 2017, hvor der blev anvendt data fra SparEnergi, Stamdataregister for vindkraftanlæg og en forventet levetid på 26 år for vindmøller op til 600 kW og 28 år for vindmøller over 600 kW. Den indledende nedgang i CO2 belastning skyldes Vindtved møllerne.

- Vi noterer med tilfredshed, at de generelle retningslinjer for opsætning af vindmøller følger gældende regelsæt i forhold til støj, afstand og skygge-kast. Gældende regelsæt fungerer: En opgørelse foretaget af VidenOmVind over antallet af klager over vindmøller på land 2013-2016 viser, at i 76 % af kommunerne, hvor der er vindmøller, var der ingen eller blot en enkelt klage. Medtages op til fire årlige klager er 93 % af samtlige kommuner dækket ind.
- Det forberedes pt. en mindre revision af støjbekendtgørelsen for vindmøller. Revisionen vil bl.a. betyde, at der indføres et gradueret tillæg i relation til tydeligt hørbare toner. Denne regelændring må forventes at øge fokus hos vindmølle fabrikanten på at reducere sådanne toner, hvilket sammen med gradueringen vil bidrage til i endnu højere grad at undgå gener hos naboer til vindmøller.
- Som supplement til kommuneplanforslagets reference til DMI's vurdering af vandstandsstigninger kan vi supplerende henvise til relativ ny forskning, hvor klimaforsker og professor Katherine Richardson fra Center for Makroøkologi, Evolution og Klima ved Københavns Universitet sammen med en række internationale forskere i artiklen Trajectories of the Earth System in the Anthropocene, Proceedings of the National Academy of Sciences of United States of America, August 14, 2018 115 (33) 8252-8259, advarer om, at vi er ved at åbne døren for dominoeffekter i form af en række ustoppelige naturlige fænomener, der kan få Jordens gennemsnitstemperatur til at stige helt op til fire-fem grader og medføre havstigninger på 10-60 meter. Blot havvandsstigninger på 10 m vil betyde, at mange vindmøller i Tønder

kommune bliver til havvindmøller!

- Af KORA undersøgelsen Nedrivninger af huse og fremtidige nedrivningsbehov i Danmark fremgår, at i Tønder Kommune har andelen af tomme huse været stigende siden 2000, hvor 4,5 procent af husene stod tomme. I 2015 var andelen af tomme huse på 9,2 procent. KORA's vurdering er, at 5 procent af husene nedrivningsklare. Set i det lys opfordrer vi til også at se etablering af vindenergi som et instrument i forbindelse med sanering af tomme eller ubenyttede boliger. Derfor opfordrer vi Byrådet til i kommuneplanen at tilkendegive, at Byrådet i givet fald er positiv overfor at udarbejde tillæg til kommuneplanen, såfremt projekter uden for udpegede områder ikke strider mod beskyttelsesinteresser eller er i konflikt med øvrige udlagte vindmølle områder.
- Af kommuneplanforslaget fremgår, at hensynet til landskabet skal prioriteres højt ved opstillingen af vindmøller. Her er der behov for en nøgtern tilgang: Moderne vindmøller er en del af landskabet langt de fleste steder i Danmark. Modsat effekterne af klimaforandringer ødelægger de ikke natur og landskab – de påvirker alene vores oplevelse af landskabet. Såfremt vores børn og børnebørn finder bedre teknologier til produktion af energi, vil vindmøllerne forsvinde uden at efterlade spor i landskabet. Klimaforandringer, som vindmøllerne er med til at begrænse, har ikke denne reversible egenskab.
- Danmarks Vindmølleforening opfordrer til, at kommuneplanen justeres, så der opnås størst mulig fleksibilitet i forhold til højde på vindmøller. Af Energiaftalen 2030 fremgår, at parterne anerkender nødvendigheden af at give kommunerne mulighed for at give tilladelse til at opføre tidssvarende vindmøller i henhold til gældende praksis. Det kan derfor forventes, at den nugældende begrænsning på 150 m bortfalder. Qua reglen om en mindsteafstand på 4 x møllehøjde vil naboers beskyttelse ved højere møller ikke blive forringet.
- Kommuneplanforslaget fortjener ros for at lægge op til at udnytte solcelleanlæg til beskyttelse af grundvand og at samtænke placering af solcellean-

	<p>læg og vindenergianlæg. Infrastruktur vedrørende nettilslutning vil ofte med økonomisk fordel kunne deles mellem vind og sol.</p> <p>Bekymringer om mulige helbredsmæssige konsekvenser ved naboskab til vindmøller fylder erfaringsmæssigt ganske meget i forbindelse med udarbejdelse af plangrundlag for vindmøller. Derfor tillader vi os at vedlægge Sundhedsstyrelsens sammendrag af forskningsartikler fra Kræftens Bekæmpelse om hjerte-kar sygdomme, diabetes, negative fødselsudfald og forhøjet blodtryk.</p> <p>Danmarks Vindmølleforening har ikke yderligere bemærkninger til kommuneplanforslaget men står naturligvis til rådighed for en uddybning i relation til høringssvaret.</p>
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen. De i høringsperioden indkomne høringssvar til emnet vindmøller har medført, at afsnittet vedrørende vindmøller grundlæggende tilrettes.

<p>72 Indsendt af: SE Blue Renewables, SEBR (44)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Som udvikler af vindmølleprojekter, og ejer af 223 vindmøller i Danmark, støtter vi op om forslaget til Kommuneplan 2017-2029, der understøtter Tønder Kommunes ambition om at fremme en bæredygtig udvikling af energiforsyningen vha. nye og større tekniske anlæg, med færrest mulige gener for natur, landskab og befolkning.</p> <p>Kommuneplanen skal derudover ses i lyset af det nye energiforlig, vedtaget af et enigt folketing før sommerferien. I forliget har man opstillet nye mål for den grønne omstilling frem mod 2025, og fortsat opstilling af landvindmøller spiller her en betydelig rolle. Forslaget til Kommuneplan 2017-2029 gør det muligt for Tønder Kommune at bidrage, som man bør.</p>
--	--

	<p>Der er i dag installeret i alt 248 vindmøller i Tønder Kommune, ikke medregnet husstands vindmøller. Heraf er 6 vindmøller opstillet i år, ellers skete seneste opstilling i 2003. De resterende 242 vindmøller er derfor i gennemsnit ca. 22 år gamle.</p> <p>Det betyder at langt hovedparten af den installerede effekt i Tønder Kommune kan forventes nedtaget i løbet af en kort årrække, idet de vil være udtjente. Der er derfor behov for en prioritering af at skabe plangrundlag for opstilling af moderne og effektive ny VE-teknologi inkl. vindmøller.</p> <p>De 242 vindmøller i Tønder Kommune har en samlet kapacitet på 153 MW og producerede i 2017 ca. 282.000 MWh. Dette svarer til hvad ca. 24 moderne vindmøller vil kunne producere med den gode vindressource, der er i Tønder Kommune.</p> <p>På sigt vil forslaget til Kommuneplan 2017-2029 sikre at Tønder Kommune fortsat bidrager til den grønne omstilling ved at muliggøre at et stort antal gamle vindmøller, der ofte er placeret uhensigtsmæssigt i forhold til borgere, bliver erstattet af langt færre nye vindmøller, placeret mere hensigtsmæssigt for borgere og natur efter gældende regler for afstand til naboer, støj, mv.</p> <p>Vi ser derfor frem til et godt samarbejde med Tønder Kommune om konkrete projekter, der kan bidrage til opfyldelse af kommunens ambitioner som skitseret i Forslag til Kommuneplan 2017-2029, dvs. en bæredygtig udvikling af energiforsyningen vha. nye og større tekniske anlæg, med færrest mulige gener for natur, landskab og befolkning.</p>
Teknik & Plan bemærker:	Høringssvaret er taget til efterretning.
Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen. De i høringsperioden indkomne høringssvar til emnet vindmøller har medført, at afsnittet vedrørende vindmøller grundlæggende tilrettes.

<p>73 Indsendt af: Andreas Jørgensen (45)</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Vi kan se, at serie 0-vindmøller fremgår af forslaget til den nye kommuneplan, og derfor vil vi gerne foreslå et område beliggende vest for Højbjerg Plantage, syd for Visby Hedegård, øst for Øster Gammelby og nord for Gærupvej til udpegning til serie 0-møller.</p> <p>Argumenterne er:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lodsejerne Aage Seidelin, Erik Seidelin, Finn Petersen og Ejgil Thyssen er enige i forslaget • Vindmøllejerne i området Finn Petersen, Ejgil Thyssen, Kaj Jørgensen og Andreas Jørgensen er enige i forslaget • Miljøministeriet, Naturstyrelsen har udpeget området som havende potentielle arealer • Beregninger fra Danmarks Vindmølleforening viser, at der kan være 2-3 forsøgsvindmøller i området uden at overskride den lovfæstede støjgrænse • Vi har kontakt til Vestas, som er meget interesseret i området til opstilling af netop serie 0-vindmøller <p>Efter endt testperiode vil vindmøllerne kunne sælges til lodsejerne m.fl., alt afhængig af den indgåede aftale med f.eks. Vestas. Det betyder så også for kommunen, at de fremtidige skatteindtægter forbliver i kommunen, hvis lodsejeren går sammen med andre lokale for at købe de testede vindmøller, hvilket er vores intension.</p> <p>Når vi nu har muligheden for etablering af serie 0-vindmøllerne, og de kan forblive i lokalt ejerskab, så håber vi, at dette vil blive indarbejdet i den endelige kommuneplan for 2017-2029.</p>
<p>Teknik & Plan bemærker:</p>	<p>Høringssvaret er taget til efterretning.</p>

Teknik & Plan indstiller:	Høringssvaret giver ikke anledning til ændringer af kommuneplanen. De i høringsperioden indkomne høringssvar til emnet vindmøller har medført, at afsnittet vedrørende vindmøller grundlæggende tilrettes.

Myndigheder

Ingen høringssvar modtaget.

Høringssvar Kommuneplanrammer – Kommuneplan 2017-2029

I kommuneplanens rammedel er anvendelse og funktion af de enkelte delområder i byerne fastlagt. Det gælder ligeledes for enkelte områder i det åbne land, bl.a. områder til tekniske anlæg, rekreative formål samt nogle få virksomheder.

[Forslag til Kommuneplan 2017-2029](#)

I høringsperioden er der indkommet 73 høringssvar hvor af tre behandles i nedesående afsnit. Nærværende afsnit indeholder konkrete tekstmæssige ændringsforslag til kommuneplanen, forvaltningens generelle bemærkninger til de indkomne høringssvar, forvaltningens evt. konkrete bemærkninger til et høringssvar og slutteligt forvaltningens egentlige indstilling.

De indkomne høringssvar er grupperet på følgende vis:

1. Indkomne høringssvar fra borgere
2. Indkomne høringssvar fra firmaer, organisationer og lignende
3. Indkomne høringssvar fra andre myndigheder

Forslag til ændring:

De indkomne bemærkninger tages til efterretning, og vil indgå i planlægningen på et senere tidspunkt.

Indkomme høringsvar

Borgere

<p>25 Indsendt af: Harald Christensen</p>	<p>Indsigelse / bemærkning Bemærkninger til lokalplan 01.11.01 (rammeområde 210.11.1) – Lejeboliger samt ekst. erhverv v. BANEGÅRDSGADE & Kovej i Højer: Jeg sammen med min BYGH – som er ejer af matr. nr. 385 og 848 i netop det område – arbejder med en videreudvikling af et RESORT projekt Vi vil hermed gerne foreslå områdets anvendelse ændret fra udelukkende boliger til en form for hotel, resort el. l. hvilket vil kunne tilgodese behovet for et bedre rekreativt område for især turister til området / BYEN Ide- projektet m model mm har været fremvist på forvaltningen, så udgangspunktet må være et kendt fænomen Vi afventer at høre fra Jer desangående for det videre arbejde med en RAMME-LOKALPLAN</p>
<p>Teknik og Miljø bemærker:</p>	<p>Rådgiver (indsiger) og bygherre er i dialog med forvaltningen om en projektidé for de nævnte matrikler. Der er positiv interesse for et projekt, der understøtter turismen og behov for overnatningsmuligheder i området. Da der er lokalplan-krav til et projekt af den karakter anbefaler forvaltningen, at ændring af kommuneplanrammen udskydes til der skal ske lokalplanlægning. Det vil ikke forlænge planlægningsprocessen, og det sikres at kommuneplanrammen er i overensstemmelse med de konkrete ønsker for områdets anvendelse.</p>
<p>Teknik og Miljø indstiller:</p>	<p>Bemærkningen tages til efterretning, og vil indgå i planlægningen på et senere tidspunkt.</p>

<p>52 Indsendt af: Ingvart Clausen</p> <p>Bilag – skitse over området.</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Området vest og nordvest for Ved Dammen 1,3 og 7 ønskes indrettet til overnatningsmuligheder i Løgumkloster (rekreativt område)</p> <p>A= kontor B= velfærdsområde (køkken/bad) C= hytter på ca. 60 m² D= autocampere E= campingvogne</p> <p>Området A= købt af Løgumkloster hallen til evt. udvidelse af hytterne eller nye hytter ved hallen.</p> <p>Området B= TNS Imex ejes af undertegnede sammen med en medejer.</p> <p>Området C= er et bilfirma, der bruges til salg af ældre biler til udlandet.</p> <p>I sommerens løb er der flere gange blevet spurgt på hotellet, om overnatningsmuligheder i Løgumkloster.</p> <p>Klosterhallens hytter bliver brugt i forbindelse med halarrangementer. Så er der Forsamlingshuset, hvor der også holdes arrangementer, og folk skal gå gennem salen eller bruge køkkenet sammen med andre.</p> <p>Det eneste er så Refugiet, hvor der er mange, der ikke er interesseret, når man selv gerne vil lave mad m.v. På Refugiet skal der være ro.</p> <p>Da arealet i dag henlægger som mark og fra næste år ikke vil blive brugt, var her et initiativ, som også ville højne turismen i Løgumkloster.</p> <p>Løgumkloster har jo mange ting at byde på, især med turister – skoven – rekreative områder – krigsfangergravene – kirken og klokkespillet. Jeg tror, at dette ville trække turister til byen, fordi der nu kan tilbydes overnatning sammen med attraktionerne.</p> <p>Bilaget er en skitse over, hvordan jeg kunne tænke mig området indrettet, men er ikke på projekteringsstadiet endnu.</p> <p>Ville på sigt gerne have, at pladsen blev til en plads med ca. 5-10 hytter, 5-10 autocampere og 5-10 campingvogne, men bestemt ikke større.</p>
--	---

	Er godt klar over, at alle afstande ikke kan opfyldes, men er villig til at forhandle om dette evt. med skovejeren.
Teknik og Miljø bemærker:	Arealet udgør sammen med Ved Dammen 7 i alt ca. 2 ha. Et nyt arealudlæg for flere overnatningsmuligheder kan være med til at dække efterspørgslen efter bl.a. autocamperpladser i Løgumkloster. Placeringen er bynær, og grænser samtidig op til Løgumklosterhallernes område til overnatningsfaciliteter. Det er en projektidé, der efter en bearbejdning og konkret skitsering planlægningsmæssigt kan arbejdes videre med.
Teknik og Miljø indstiller:	Bemærkningen/forslaget tages til efterretning, og vil indgå i planlægningen på et senere tidspunkt.

Skitse

A - købt af hotel hallen til evt udvidelser ad hytter
 a - huse
 b - velfærdsbyg (delt for skyben)
 c - hytter
 d - autocamper
 e - campingvogne

Firmaer/organisationer/ og lignende

<p>59 Indsendt af: MaiBrit Carl</p> <p>Formand for Bredebro Lokalråd</p>	<p>Indsigelse / bemærkning</p> <p>Bredebro Lokalråd har følgende bemærkninger om Kommuneplanrammerne for Bredebro</p> <p>110.81.1 – Farverhusvej: Arealet ønskes ikke anvendt til Tekniske anlæg, men skal bevares som grønt område.</p> <p>110.11.1 – Søndergade – her skal anføres: Eksisterende opholds- og friarealer kan ikke udstykkes til bebyggelse eller andre formål.</p> <p>110.11.4 – Brede Bygade – her skal anføres: Eksisterende opholds- og friarealer kan ikke udstykkes til bebyggelse eller andre formål.</p> <p>Bevaringsinteresser skal respekteres.</p> <p>110.21.1 – Smedevej – her skal anføres: Bevaringsinteresser skal respekteres, flere ejendomme bl.a. Abterpvej 3 og Brede Bygade 56.</p> <p>110.41.1- Storegade – her skal anføres: Bevaringsinteresser skal respekteres.</p> <p>110.71.3 – Det Gamle Rådhus Det grønne område skal bevares grønt og til offentlige og rekreative formål. Uklart defineret: Den sydlige del af Grønningen, ved siden af det tidligere rådhus kan benyttes til bebyggelse - hvor er det??? – der må ikke bygges på det nuværende grønne område.</p> <p>110.31.2 – nævnt at byomdannelseprojekt kan blive aktuelt, hvis der ikke findes ny anvendelse for limtræsfabrikken - I dag står fabrikken ikke tom længere!!</p> <p>Bemærkning til infrastruktur: Vi forstår ikke, hvorfor der intet er nævnt omkring den manglende del af cykelstien langs A 11, fra Døstrup til Abild – vi mener den</p>
--	--

	<p>bør være højt prioriteret af hensyn til turist erhvervet og ligeledes af hensyn til borgernes muligheder for anvendelse af miljøvenlige køretøjer.</p> <p>Ligeledes skal trafiksikkerheden på skolevejen mod Løgumkloster sikres med en cykelsti.</p> <p>Bemærkning til oplevelser og fritidsliv: Det er nævnt, at udvikling i idrætsfaciliteter skal være bæredygtig.</p> <p>For at det kan ske, er det vigtigt, at de daglige aktiviteter for børn og unge ikke flyttes fra området, bl.a. kunne svømmeundervisning foregå i Bredebro i sommerhalvåret. Alt andet lige vil det altid være en fordel, hvis den lokale skole havde undervisning fra 0-9. klasse. Ligesom pasningsmuligheder for børn altid er tilgængeligt lokalt.</p>
Teknik og Miljø bemærker:	<p>110.81.1 Farvervej. Anvendelsen af området blev i Kommuneplan 2009 ændret fra lettere erhverv til tekniske anlæg for at give mulighed for placering af solfångere i rimelig afstand fra fjernvarmeværket. Lignende udlæg blev medtaget ved flere varmeværker i kommunen. I forbindelse med den strategiske energiplanlægning vil disse arealudlæg blive revurderet, og på denne baggrund vil planlægningen blive ændret, hvis den ikke er aktuel.</p> <p>110.11.1 og 110.11.4 <i>Fastholdelse af fri- og opholdsarealer.</i> Kommuneplanen er et overordnet planlægningsredskab, som ikke specifikt fastlægger placeringen af grønne arealer i boligområderne. Det vil ske gennem opfølgende lokalplanlægning.</p> <p>110.11.1, 110.11.4, 110.21.1 og 110.41.1 <i>Bevaringsinteresser skal respekteres.</i> Det vil være gennem lokalplanlægningen at bevaringsinteresserne i byen skal sikres. Er der optaget bevaringsbestemmelser i en lokalplan skal disse respekteres.</p> <p>110.71.3 <i>Bebyggelse ved det gamle rådhus.</i> Der er en gældende lokalplan nr. 37</p>

	<p>som muliggør opførelse af en lægebolig øst for den eksisterende bygning. Lokalplanen er aldrig realiseret, og den vurderes ikke at være uaktuel. Ophævelse af en uaktuel lokalplan skal ske efter en særlig procedure hvori offentlig høring indgår.</p> <p>110.31.2 I kommuneplanrammerne er anvendelsen uændret og fastlagt til erhvervsformål. Rammen giver ikke mulighed for byomdannelse, det betyder at området ikke kan omdannes til andre funktioner før der er udarbejdet et kommuneplantillæg. Vedtagelse af en kommuneplanændring kan ikke ske uden forudgående offentlig høring.</p> <p>Infrastruktur og tekniske anlæg: Det fremgår i hovedstrukturen, at Tønder Kommune vil prioritere god fremkommelighed for trafiksikkerhed og arbejde for udbygning af cykelrutenettet. A11 er statsvej, og det er Vejdirektoratet, som anlægger cykelstier langs den. Tønder Kommune har overfor Vejdirektoratet fremsendt forslag og ønske om, at Vejdirektoratet vil prioritere at der anlægges cykelsti langs A11 på den manglende strækning fra Døstrup til Abild. Anlæggelse af cykelsti mellem Bredebro og Løgumkloster er medtaget på listen over Tønder Kommunes prioriterede cykelstier.</p> <p>Oplevelser og Friluftsliv: Bæredygtig udvikling af fritidsaktiviteter hænger sammen med tanken og klynge- og netværksdannelser mellem flere bysamfund i et område. Alle bysamfund skal ikke kunne tilbyde alt, men i dialog finde frem til hvilke aktiviteter der skal satses på hvor. Der vil blive sat fokus på emnet i arbejdet med den nye planstrategi, som påbegyndes i 2019. Disse samarbejder må gerne udvikles lokalt.</p>
Teknik og Miljø indstiller:	De indkomne bemærkninger tages til efterretning og vil eventuelt indgå i planlægningen på et senere tidspunkt.

Myndigheder

De indkommende bemærkninger er behandlet i afsnittet – Indsigelse til Kommuneplan.

Tillæg til Kommuneplan 2017-2029

Følgende Kommuneplantillæg er vedtaget i høringsperioden og indarbejdes i Kommuneplan 2017-2029.

- Kommuneplantillæg nr. 63-520, Rekreative formål ved Brøns Gl. skole - vedtaget 28.06.18
- Kommuneplantillæg nr. 70-450, Aktivitetspark Branderup By - vedtaget 28.06.18
- Kommuneplantillæg nr. 67-110, Bymidten - øst for jernbanen - vedtaget 06.07.18
- Kommuneplantillæg nr. 69-510, Bymidten og Gjesingvej området, Skærbæk - vedtaget 08.08.18
- Kommuneplantillæg nr. 64-310, Boliger ved Nørregade, Løgumgårde - vedtaget 30.08.18
- Kommuneplantillæg nr. 73-210, Byomdannelse A.R. Kjærbysvej, Højer - vedtaget 29.11.18
- Kommuneplantillæg nr. 65-150, Erhvervsområde i Harres, Bredebro - Vedtaget 30.1.2019
- Kommuneplantillæg nr. 66-510, Område til pladskrævende varegrupper og erhverv, Ullerupvej, Skærbæk - vedtaget 30.1.2019
- Kommuneplantillæg nr. 72-510, Ny Skole i Skærbæk - vedtaget 30.1.2019
- Kommuneplantillæg nr. 62-733, Sommerhusområde Kromose II, Rømø - vedtaget xx.xx.xx

Retsvirkning:

Kommunalbestyrelsen vedtager Kommuneplan 2017-2029 endeligt efter høringsfasens udløb, og når Kommuneplanen efter vedtagelsen er offentliggjort på den digitale platform plandata.dk træder kommuneplanens retsvirkninger i kraft. Frem til vedtagelsen har Kommuneplanen ingen retsvirkning.

Kommunalbestyrelsen kan efter kommuneplanens endelige vedtagelse udstede forbud mod udstykning og bebyggelse inden for by- og sommerhusområder, som er i strid med rækkefølgebestemmelserne og forbud mod bebyggelse eller ændret anvendelse, som er i strid med anvendelsesbestemmelserne jf. Planlovens § 12, stk. 1, 2 og 3. Dette gælder dog ikke hvis forholdet er i overensstemmelse med gældende lokalplan eller byplanvedtægt der er tilvejebragt før kommuneplanen.

Der kan ikke klages over et forslag til en kommuneplan. Men når Kommuneplan 2017 -2029 er endeligt vedtaget, er der mulighed for at klage over de retlige forhold, kommuneplanen er tilvejebragt efter.

Klagevejledning:

Når en kommuneplan er endeligt vedtaget, kan der ifølge planlovens § 58 klages til Planklagenævnet over retlige spørgsmål, og det skal ske inden 4 uger. Fristen regnes fra den dag hvor planen offentliggøres.

Du kan klage hvis du har en retlig interesse i sagens udfald eller ifølge planlovens § 59, er en landsdækkende forening eller organisation, der som hovedformål har beskyttelse af natur og miljø eller varetagelsen af væsentlige brugerinteresser inden for arealanvendelse.

Hvis du ønsker at klage, kan du klage via klageportalen, som ligger på www.naevneneshus.dk, www.borger.dk og www.virk.dk. Du logger på www.borger.dk eller www.virk.dk, ligesom du plejer, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på kr. 900,- for privatpersoner og kr. 1.800,- for virksomheder. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Klagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du undtagelsesvist vil søge om at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du henvende dig til Tønder Kommune.

Ved retlige spørgsmål forstås spørgsmål, som drejer sig om de procesmæssige forhold i forbindelse med planens udarbejdelse og vedtagelse.

Der kan ikke klages over planens indhold. Dog kan lovligheden af indholdet påklages.

